

Dotazujte se Hospodina

Poselství malých starozákonních proroků

2/2013

PRŮVODCE STUDIEM BIBLE



Obsah

1. Duchovní cizoložství (Ozeáš)
2. Lásky a soud – Boží dilema (Ozeáš)
3. Svatý a spravedlivý Bůh (Jóel)
4. Pán všech národů (Ámos)
5. Dotazujte se Hospodina a budete žít! (Ámos)
6. Horlivě odpouštějící (Jonáš)
7. Zvláštní Boží lid (Micheáš)
8. Důvěra v Boží dobrotu (Abakuk)
9. Den Hospodinův (Sofonjáš)
10. Nejdůležitější věci patří na první místo! (Ageus)
11. Poselství plné naděje (Zacharjáš)
12. Nejvzácnější dar nebes (Zacharjáš)
13. Abychom nezapomněli! (Malachiáš)

Za materiály ke studiu sobotní školy je zodpovědné oddělení sobotní školy při Generální konferenci Církve adventistů sedmého dne a oddělení sobotní školy při Česko-Slovenské unii. Text materiálů byl při překladu upraven podle pravidel dohodnutých s oddělením sobotní školy při Generální konferenci.

Dotazujte se Hospodina

Poselství malých starozákonních proroků

Průvodce studiem Bible

Autor: Zdravko Stefanović

Šéfredaktor: Clifford R. Goldstein

2. čtvrtletí 2013

Foto: Photos.com

Grafická úprava a sazba Stanislav Staněk

Vydalo nakladatelství Advent-Orion, spol. s r. o.

pro Církev adventistů sedmého dne

Vytiskly Těšínské papírny, spol. s r. o.

Vydání první, Praha 2013

ISBN 978-80-7172-860-3

ISSN 0409-3208

Úvod

Nepřirozený jev

Kdosi řekl, že mysl není nikdy spokojená. Čelí totiž krutému paradoxu – dokáže rozjímat o věčnosti, ale skládá se z hmoty, která není věčná. A nejhorší na tom je, že ví o své smrtelnosti. Zemřeme stejně jako například kuřata nebo ústřice. Rozdíl však spočívá v tom, že zvířata to nevědí. My ano – a vědomí této skutečnosti nám působí veliká muka a trápení.

Jak jsme se dostali do tohoto problému? Odpověď se skrývá ve slově hřích. Hřích vede ke smrti. Lidé hřeší, a proto umírají. „Skrze jednoho člověka totiž vešel do světa hřích a skrze hřích smrt; a tak smrt zasáhla všechny, protože všichni zhřešili“ (Ř 5,12).

Ano, lidé umírají. Původně jsme ale byli stvořeni k věčnému životu. Podle Božího plánu jsme měli již od počátku žít věčně. Smrt je tedy vetřelec, nejnepřirozenější ze všech jevů. Zvykli jsme si na ni do té míry, že ji považujeme za samozřejmost; bereme ji prostě jako „součást života“. Smrt je však popřením života, nikoli jedním z jeho aspektů.

V této souvislosti se dostáváme k lekcím na toto čtvrtletí. Snad nejlépe je vystihuje slavný citát, v němž Ellen Whiteová píše, že velikým tématem Bible je „dílo, v němž Bůh odkládá lidskou slávu do prachu a koná pro člověka to, co on sám pro sebe udělat nemůže, protože to není v jeho silách“ (FL 109). Co je myšleno oním dílem, které pro nás Bůh koná? Je to záchrana před nejnepřirozenějším ze všech jevů – před smrtí. Bůh nám nabízí záchranu před věčnou smrtí, které bychom podléhali, kdyby nebylo Boží milosti, jak je nám zjevena v plánu spasení. Jinými slovy – jsme jako jednotlivci i církev vyzýváni, abychom „se dotazovali Hospodina a žili“.

V tomto čtvrtletí budeme přemýšlet o Bohu, který pro nás dělá to, co bychom pro sebe nikdy udělat nemohli – dává nám dar života, a to věčného života v Ježíši. Budeme si však toto téma představovat v textech, které neotevíráme příliš často – v „malých prorocích“, ve dvanácti krátkých knihách uzavírajících Starý zákon. Těmto prorokům se neříká „malí“ proto, že by byli méně důležití než velcí proroci. Bývají tak označováni pouze proto, že jejich knihy jsou mnohem kratší než knihy ostatních starozákonních pisatelů.

Ať už vezmeme v úvahu Ozeášův sňatek s nevěrou ženou, Jonášův pokus (nebo přinejmenším snahu) prchnout před Božím prorockým povoláním nebo úžasné Zacharjášovo vidění o Jóšuovi a Hospodinovu poslovi (či mnohé další příběhy), malí proroci jako celek obsahují působivé poselství, které je stále aktuální – poselství o Boží milosti vůči nehodným hříšníkům. Jeho jádrem je, že nás Bůh chce zachránit z našich hříchů, ze zkázy, kterou hřích, vzpoura a neposlušnost přinášejí. V těchto knihách vidíme, jak Hospodin stále znovu a znovu naléhá na svůj lid, aby činil pokání, odložil své hříchy, navrátil se k němu a našel život (a ne smrt), spasení (a ne zatracení), naději (a ne zoufalství).

V tomto tématu je představena přítomná pravda – Boží poselství určené dnešním lidem, stejně jako bylo určeno lidem žijícím v době oněch dvanácti proroků, kteří – přestože již dávno zemřeli – stále promlouvají.

Můžeme se ptát: Budeme jim rozumět a naslouchat? Odpověď zní: Určitě, vždyť je to otázka života a smrti.

Zdravko Stefanović vyučuje hebrejštinu a Starý zákon na Univerzitě Walla Walla. Jeho manželka Božana je profesorkou matematiky a mají spolu dva syny. Rodina s láskou vzpomíná na svou dvanáctiletou misijní službu ve východní Asii.

Duchovní cizoložství (Ozeáš)

Texty na tento týden

Oz 1,1-3; 2,10-16.19.21.22; 4,1-3; J 17,3

Základní verš

„Neomilostněné budu milostiv, těm, kdo Nejsou-lid-můj, řeknu: ‚Tys můj lid,‘ a on řekne: ‚Můj Bože!‘“ (Oz 2,25)

Hlavní myšlenka

Boží láska k jeho lidu nikdy neochabuje, dokonce ani uprostřed duchovního cizoložství a Božího soudu.

Prorok Ozeáš konal svou službu na sklonku velmi blahobytného období izraelských dějin, těsně předtím, než národ v roce 722 př. n. l. podlehl Asyřanům. V té době už Bohem vyvolený národ neuctíval pouze Hospodina, ale sloužil i kenaanskému bohu Baalovi.

Kniha Ozeáš stojí v čele malých proroků. Hledá odpověď na základní otázku: Miluje Bůh Izrael navzdory jeho duchovní prostituci? Má s ním nějaký záměr i navzdory jeho hříchům a přicházejícímu soudu?

Ozeášův osobní příběh a jeho proroctví jsou neoddělitelně propojeny a představeny v jeho knize. Stejně jako prorok odpustil své nevěrné manželce a byl ochoten ji přijmout zpět, je Bůh ochoten učinit totéž pro svůj lid.

Co se můžeme naučit z Ozeášovy zkušenosti a z Hospodinova jednání se vzpurným Izraelem?

Podivný příkaz

²Začíná Hospodinova řeč skrze Ozeáše. Hospodin Ozeášovi řekl: „Jdi, vezmi si nevěstku a ze smilstva měj děti. Země jen smilní a smilní, odvrací se od Hospodina.“³On tedy šel a vzal si Gomera, dceru diblajimskou. Ta otěhotněla a porodila mu syna. (Oz 1,2.3)

Osobní studium

Lidé, kteří po celá staletí studují biblickou knihu Ozeáš, diskutují o tomto úvodním příkazu. Napadají je přitom otázky: Byla Gomera prostitutka, nebo nevěrná manželka? Byla nemravná už předtím, než se provdala za Ozeáše, anebo mu začala být nevěrná až v manželství?

S určitostí na ně nedokážeme odpovědět. Jedna věc je však jistá – když Bůh promlouval k Ozeášovi a skrze něj, chtěl obrátit pozornost lidu od Ozeášova příběhu ke vztahu mezi ním a Izraelem. Vzhledem k tomu, že Gomera byla Izraelka, příběh o jejím manželství s prorokem splývá s příběhem o Boží smlouvě s Izraelem.

Mezi Ozeášovým příběhem a Boží zkušeností s Izraelem nacházíme důležité paralely. Na lidské úrovni se Gomera dopouštěla cizoložství vůči Ozeášovi; na duchovní úrovni byl Izrael nevěrný Bohu. Stejně jako Gomeřina nemravnost zraňovala srdce jejího manžela, rmoutilo se Boží srdce nad modlářstvím Izraele. Ozeáš byl povolán k tomu, aby si nechal zlomit srdce a trpěl v rozvráceném manželství. Nejspíš musel snášet veřejné pohoršení a hanbu. Čím déle však prožíval Gomeřinu nevěru, tím hlouběji chápal Boží bolest a zklamání z Izraele.

Bůh často žádal i jiné proroky, aby kromě kázání udělali ještě něco dalšího. Přečti si texty v Iz 20,1–6; Jr 27,1–7; Ez 4,1–6 a přemýšlej nad tím, jak chování proroků symbolizovalo Boží jednání s jeho lidem.

Aplikace

Jaké svědectví o Bohu vydáváš? Je to jen tvými slovy, nebo také činy? Co ve tvém životě prozrazuje, že nejsi jen dobrým člověkem, ale také Ježíšovým následovníkem?

Duchovní cizoložství

¹⁰Nechce pochopit, že já jsem jí dával obilí, mošt i čerstvý olej, že jsem ji zahrnoval stříbrem a zlatem – a oni to dávali Baalovi. ¹¹Proto vezmu své obilí zpět v jeho době, i mošt v příhodný čas; strnu z ní svou vlnu i svůj len, jež měly přikrývat její nahotu. ¹²Tehdy odkryji její hanbu před zraky jejích milenců. Žádný ji nevytrhne z mé ruky. ¹³Všemu jejímu veselí učiním přítrž, jejím svátkům, novoluním i dnům odpočinku, všem jejím slavnostem. ¹⁴Zpustoším její révu i fíkovník, o nichž říká: „To je má odměna, kterou mi dali moji milenci.“ Proměním je v divočinu, bude je požírat polní zvěř. ¹⁵Ztrestám ji za dny baalů, že jim pálí kadidlo a zdobí se kroužkem a náhrdelníkem, že chodí za svými milenci a na mne zapoměla, je výrok Hospodinův. (Oz 2,10–15)

Osobní studium

Když se Gomera dopouštěla vůči svému manželovi cizoložství, prožíval Ozeáš muka zrady, ponížení a hanby. Svým sousedům a přátelům, kteří viděli jeho bolest, předával svými slovy a činy Boží poselství: Izrael, Boží „manželka“, se chová stejně jako Gomera. Vyvolený národ páchá duchovní smilstvo.

Prorok Jeremjáš přirovnal nevěrný Boží lid k „nevěstce“, která žije s mnoha milenci navzdory všemu, co jí Bůh dal (Jr 3,1). Podobně nazval prorok Ezechiel modlářský Izrael „cizoložnou manželkou“, která opustila svého věrného manžela (Ez 16,32). Z toho důvodu pohlíží Bible na modlářství jako na duchovní cizoložství.

Přečti si Oz 2,10–15. Jaké varování obsahuje tento text? V jakém směru bychom se jako adventisté sedmého dne mohli ocitnout v nebezpečí, že se dopustíme v zásadě stejné věci?

Výrazy „obilí, mošt i čerstvý olej“ jsou použity i v 5. Mojžíšově (Dt 7,12–14) při popisu hlavních zemědělských plodin Izraele, jichž měl lid velkou hojnost, jak jim skrze Mojžíše zaslíbil Bůh. V Ozeášově době se lidé chovali vůči Bohu tak nevděčně, byli tak pohlčeni okolním světem, že tyto dary – jež jim původně dal Bůh – předkládali falešným modlám. To je důrazné varování pro každého z nás: dary, které jsme dostali, bychom měli použít ke službě Hospodinu, a nikoli k účelům, k nimž nikdy nebyly určeny (Mt 6,24).

„Jak se Bůh dívá na naši nevděčnost, na to, že si nevážíme jeho požehnání? Když zjistíme, že někdo opovrhne našimi dary nebo s nimi špatně zachází, uzavíráme před ním své dlaně i srdce. Budme bdělí, abychom se nechovali jako ti, kteří dostávají Boží milosrdné dary den co den a rok co rok, ale zneužívají jeho štědrost a zanedbávají lidi, za které Kristus položil svůj život. Prostředky, které jim Bůh poskytl na podporu jeho díla a budování jeho království, vynakládají na domy a pozemky, plývají jimi na svou pýchu a své požitky – a zapominají na Dárce.“ (RH, 7. prosince 1886)

Applikace

Přemýšlej o tom, jak snadné je vzít dary, které ti Bůh dal, a použít je sobecky k vlastním účelům. Jakými praktickými způsoby můžeš předcházet tomuto hříchu ve svém životě?

Zaslíbení obnovy

¹⁵Ztrestám ji za dny baalů, že jim pálí kadidlo a zdobí se kroužkem a náhrdelníkem, že chodí za svými milenci a na mne zapomněla, je výrok Hospodinův. ¹⁶Proto ji přemluví, uvedu ji na poušť, budu jí promlouvat k srdci... ¹⁹Odstráním z jejích úst jména baalů; jejich jména nebude už nikdo připomínat... ²¹Zasnoubím si tě navěky, zasnoubím si tě spravedlností a právem, milosrdenstvím a slitováním, ²²zasnoubím si tě věrností a poznáš Hospodina. (Oz 2,15.16.19.21.22)

Osobní studium

Přečti si v knize Ozeáš 2. kapitolu. Jaké hlavní poselství zde Bůh předává svému lidu? Co je v této kapitole evangeliem? Ozeášovo poselství představuje Boží neochvějnou lásku k nehodnému lidu. V Ozeášovi 2. kapitole Hospodin obšírně hovoří o odpadnutí Izraele, které pak staví do protikladu k jeho neočakávaně lásce vůči jeho lidu. Manžel svou ženu potrestá, ale pak ji vezme na výlet do pouště, kde se s ní znovu ožení.

V závěru kapitoly je vylíčena budoucnost po skončení soudu, kdy Bůh přemluví Izrael, aby ho miloval jako předtím (Oz 2,14–17). Hospodin se znovu zasnoubí se svým lidem (Oz 2,21.22). Bůh zaslíbujíc svou milost: „Neomilostněné budu milostiv, těm, kdo Nejsou-lid-můj, řeknu: ‚Tys můj lid,‘ a on řekne: ‚Můj Bože!‘ (Oz 2,25).

Bůh nám zdarma nabízí odpuštění hříchů. Kolik toto odpuštění stojí? Jakou cenu zaplatil za toto poučení Ozeáš osobně? „Hospodin mi řekl: ‚Jdi opět a miluj ženu, milenku jiného, cizoložnici. Právě tak miluje Hospodin izraelské syny, i když se obracejí za jinými bohy...‘ Opatřil jsem si ji tedy za patnáct šekelů stříbra a za půldruhého chómeru ječmene“ (Oz 3,1.2).

Muž měl v Izraeli, kde panoval patriarchální systém, dominantnější postavení. K tomuto postavení však patřila i zodpovědnost. Situace v této společnosti, kdy by měl muž odpustit nevěrné manželce a vzít ji zpět – nehledě na to, že by měl přijmout za vlastní děti, které možná zplodil jiný muž – byla velmi složitá. Stát při své manželce a jejích dětech a snášet kvůli tomu společenské zavržení proto musela být jedna z nejtěžších životních zkušeností.

Ozeáš však „koupil“ svou ženu zpět. Bůh v jistém smyslu učinil totéž pro lidstvo, ale zaplatil za to Ježíšovou smrtí na kříži. Jedině při pohledu na kříž můžeme získat jasnější představu o tom, jakou cenu zaplatil Bůh, aby nás vykoupil ze zkázy způsobené hříchem.

Aplikace

Bůh nám nabízí milost a vysvobození. My tuto nabídku můžeme pouze přijmout. Nemůžeme si vykoupení nijak zasloužit. Umíš tento Boží dar přijmout a být za něj vděčný? K čemu tě v životě motivuje přijetí takového daru?

Argumenty proti Izraeli

¹Slyšte slovo Hospodinovo, synové izraelští! Hospodin vede při s obyvateli země, protože není věrnosti ani milosrdenství ani poznání Boha v zemi. ²Kletby a přetvářka, vraždy a krádeže a cizoložství se rozmohly, krveprolití stihá prolitou krev. ³Proto země truchlí, chřadnou všichni její obyvatelé, polní zvíř a nebeské ptactvo; hynou i mořské ryby. (Oz 4,1–3)

Osobní studium

V textu Oz 4,1–3 je Bůh představen jako někdo, kdo vznáší obvinění proti Izraeli nebo s ním vede soudní spor (hebrejsky ríb). Vyvolený národ se před Bohem provinil, protože lid nesplnil podmínky smlouvy. Jedinečný vztah Izraele s Bohem se měl vyznačovat takovými vlastnostmi jako pravda, slitování a poznání Boha. Podle Oz 2,20–22 jde o dary, které Bůh uděluje svému lidu při obnově smlouvy.

Život Izraelců však kvůli hříchu postrádal tyto dary milosti. Zločiny, které Ozeáš uvádí, přivedly národ až na pokraj anarchie. Náboženští vůdcové, kněží i proroci společně zavinili chárání života Izraelců. Celá tíha odpovědnosti spočívala právě na nich. Pokud nepotírali nešvary a neodsuzovali nespravedlivé činy, sami měli být odsouzeni Bohem.

Modlářství je ve Starém zákoně považováno za nejtěžší hřích, protože popíralo úlohu Pána Boha v životě národa i jednotlivce. Vzhledem k suchému podnebí byly deště v izraelské zemi otázkou života a smrti. Izraelci však dospěli k přesvědčení, že jejich požehnání, jako například životodárný déšť, pocházejí od Baala. Proto budovali svatyně cizím bohům a začali spojovat nemravnost s uctíváním.

Současně v zemi bujela sociální nespravedlnost. Bohaté třídy v Izraeli vykořisťovaly rolníky, aby mohly platit daně Asýrii. Mnozí se uchýlovali k šizení a podvádění (Oz 12,8.9). Právě kvůli tomu přešlo původně klidné a blahobytné období v etapu politických a společenských nepokojů. Země se řítila do naprostého zmatku.

„Chudáci bohatí, kteří prohlašují, že slouží Bohu! Zaslouží si politování. I když tvrdí, že znají Boha, svými činy ho zapírají. V jak velké temnotě se nacházejí! Vyznávají víru v pravdu, ale jejich skutky neodpovídají jejich vyznání. Láska k bohatství vede lidi k sobectví, náročnosti a panovačnosti. Bohatství je moc; a láska k němu mnohdy kazí a ochromuje vše, co je v člověku ušlechtilé.“ (2T 682)

Aplikace

Přečti si Jk 5,1–7. Jak tato slova zapadají do přítomné pravdy vyjádřené v trojandělském poselství ve Zj 14,6–12? Ať už je tvá finanční situace jakákoli, jak se můžeš chránit před nebezpečími, která pro Kristovy následovníky vždy představují peníze?

Výzva k pokání

A život věčný je v tom, když poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista. (J 17,3)

Osobní studium

Jméno Ozeáš znamená v hebrejštině „Hospodin zachraňuje“ a souvisí se jmény Izajáš, Jozue, a dokonce i Ježíš. Prorok vyzývá lidi, aby zavrhlí hřích a našli útočiště v Pánu Bohu, protože On je jejich Stvořitelem a Vykupitelem. Smyslem Božího soudu bylo připomenout hříšníkům, že jejich život a síla pocházejí od Toho, k němuž se musí navrátit. A tak navzdory všem varováním a prohlášením rozsudku představuje Ozeášova kniha i taková témata, jako jsou lidské pokání a Boží odpuštění.

Prorok naléhá na národ, který hyne v hříchu, protože „odmítá poznání“ (Oz 4,6), aby se usilovně snažil Boha plně poznat a žít v souladu s jeho věčnými zásadami. Lid zavrhl poznání Boha a vzepřel se mu – a to nakonec vedlo k soudu.

Skrze víru a poslušnost však mohli Izraelci Hospodina osobně poznat. Takové poznání může být důvěrné a intimní. A právě proto manželství stále znovu a znovu symbolizuje vztah, jaký s námi chce Hospodin mít.

To je také důvod, proč křesťanský život spočívá především ve vztahu s živým Bohem a proč Bůh vyzývá lidi, aby jej poznávali a plnili jeho vůli ve svých životech.

Problém hříchu vytvořil mezi Bohem a lidstvem hroživou propast. Ježíš však svou smrtí na kříži připravil cestu, aby každý z nás mohl důvěrně chodit s Pánem. Můžeme jej osobně poznávat.

Aplikace

Jaký je rozdíl mezi lidmi, kteří o Bohu vědí, a těmi, kteří jej znají? Jak se tento rozdíl odráží v jejich každodenním životě? Co bys odpověděl, kdyby se tě někdo zeptal, jak může poznat Boha? Co učí následující texty o důležitosti „poznání Hospodina“?

Ex 33,12.13

Jr 9,22.23

Da 11,32

1J 2,4

Podněty k zamyšlení

„Jak čas plynul, Ozeáš si uvědomoval, že jeho vlastní osud je obrazem Božího zármutku, že jeho žal je ozvěnou Božího žalu. V tomto solidárním utrpení, které bylo projevem soucitu s Božím zármutkem, prorok pravděpodobně viděl smysl manželství, jež uzavřel na Boží příkaz... Teprve když prorok na vlastní kůži prožil to, co zakusil božský choť Izraele, byl schopen vžít se do Boží situace. Jeho manželství bylo spíše ponaučením, ilustrací než symbolem nebo svátostí.“ (Abraham J. Heschel, *The Prophets*, Peabody, Mass.: Prince Press, 2001, s. 56)

„Ozeáš jim symbolickým jazykem oznámil, že se Bůh v závěru lidských dějin chystá každou kající duši zahrnout požehnáním, kterého si vyvolený národ užíval v době, kdy pobýval ve své zemi a věrně následoval pravého Boha. V této souvislosti Bůh o vyvoleném národu, který přirovnal k nevěstě, prohlásil: „Zas jí dám její vinice, dolinu Akór jako bránu k naději. Tam mi opět odpoví jako za dnů mládí, jako v den, kdy vystoupila z egyptské země.“ (OSU 115.116; PK 298)

Otázky k rozhovoru

- 1. Máme sklon představovat si modlářství jako klanění se sochám. V jakém směru může být modlářství něco mnohem zálužnějšího a ošidnějšího?*
- 2. Při setkání v sobotní škole se zabývejte myšlenkou, co znamená znát Boha. Co tím myslíme, když říkáme, že „známe Hospodina“? Jak toto poznání Boha získáváme?*
- 3. Někteří starověcí teologové tvrdili, že Bůh je „citově chladný“, tzn. necítí bolest ani radost jiných bytostí. Proč je tento názor chybný a odmítáme ho?*
- 4. Zabývejte se podrobněji skutečností, že naše vykoupení bylo velmi drahé. Co nám to říká o tom, jakou máme pro Boha hodnotu?*

Láska a soud – Boží dilema (Ozeáš)

Texty na tento týden

Oz 7,11.12; 10,11–13; 11,1.3.8.9; 14,2.3.5–7.10

Základní verš

„Navrať se tedy ke svému Bohu, dbej na milosrdenství a právo, s nadějí vytrvale čekej na svého Boha.“ (Oz 12,7)

Hlavní myšlenka

Ozeáš přibližuje vzpurnému lidu Boží lásku.

Autoři Bible obvykle popisují Boží láskyplný vztah k jeho lidu prostřednictvím metafor. Metafora odhaluje něco hlubokého o méně známém tématu pomocí něčeho, co už je čtenáři známé či povědomé. Metafory jsou symboly, které autor používá k vysvětlení jiného významu, než jaký samy o sobě mají.

V souvislosti s Božím vztahem k jeho lidu jsou dvěma nejběžněji používanými biblickými metaforami vztahy mezi manželem a manželkou a mezi rodičem a dítětem. V minulé lekci jsme se zabývali obrazným vztahem mezi manželem a manželkou. Tento týden se zaměříme hned na několik Ozeášových metafor, z nichž nejvýraznější bude vztah mezi rodičem a dítětem.

Ozeáš používal metafory ze stejných důvodů, z jakých Ježíš učil v podobenstvích. Jednak jimi vysvětluje pravdy o Bohu pomocí všedních událostí v životě, ale také jimi chce lidem představit důležité duchovní zásady, aby je mohli uplatňovat v každodenním životě.

Hloupý a bláhový

11Efraim je jako holub, hloupý a bláhový: Jednou volají k Egyptu, pak zas do Asýrie běhají. 12Kamkoli se obrátí, přehodím přes ně svoji síť. Pochytám je jak ptáky na nebi; ztrestám je, když uslyším, jak se slétají. (Oz 7,11.12; B21)

Osobní studium

Efraim bylo jméno mladšího Josefova syna a Jákobova milovaného potomka. Protože jméno Efraim nesl hlavní kmen severního izraelského království, používá se toto označení pro celé království, stejně jako se jméno Juda používalo pro jižní království. Ve výše uvedených verších je Izrael přirovnán k hloupému ptáku (srovnej s Jr 5,25–29), který se nechá přesvědčit a stane se snadnou kořistí pro ptáčnickovu síť. Spoléhání Izraele na pomoc jiných národů bylo v této souvislosti projevem vzpoury proti Bohu. Proč? Spojenectví s mocnou asyrskou říší nebo se ctižádostivým Egyptem by vyžadovalo, aby Izrael uznal svrchovanost bohů, které tyto dvě supervelmoci uctívaly (Iz 52,4; Pl 5,1–6). Jít za nimi by nevyhnutelně znamenalo odvrátit se od Hospodina. Oni se však potřebovali vrátit k Hospodinu, činit pokání, poslouchat jeho přikázání a zbavit se falešných bohů. Právě v tom – a ne v politických svazcích s pohany – spočívala jejich jediná naděje.

„Již samotná poloha vystavovala Palestinu invazi oněch dvou starověkých říší... Cíl, o něž tyto dvě mocné říše bojovaly, byla komunikace propojující bohatá povodí Nilu a Eufratu. Království Izraele a Judy se ocitla v mezinárodní ‚patové‘ situaci a v sevření obou soupeřů. Ve svém zoufalství se Izrael bez duchovní důvěry v Boha pošetile obrátil nejprve na jednu a pak na druhou zemi a žádal je o pomoc, která se však mohla stát jediné nástrahou.“ (4BC 908)

Aplikace

Když máme problémy, je tak snadné hledat pomoc u lidí. Spíše bychom ji však měli hledat u Hospodina. Bůh může samozřejmě vyslyšet naše modlitby i tak, že použije lidské prostředníky. Když se nacházíš v zoufalé situaci a potřebuješ pomoc, jak si můžeš být jist, že neděláš stejnou chybu, jaké se dopustil Izrael? Jak můžeš využít lidskou pomoc, aniž by ses odvracel od Hospodina?

Jalovice přivyklá jhu

¹¹Efrajim je jalovice jhu přivyklá, bývá ráda při výmlatu. Přistoupil jsem k její pěkné šiji: Efrajima zapřáhnu, Juda bude orat, Jákob bude vláčet. ¹²Rozsívajte si pro spravedlnost, sklízajte pro milosrdenství, zorejte svůj úhor. Je čas dotázat se Hospodina. Až přijde, svaží vás spravedlností. ¹³Orali jste svévoli, sklízeli bezpráví, jedli jste ovoce přetvářky. Doufal jsi v svou cestu, v množství svých bohatýrů. (Oz 10,11–13)

Osobní studium

V Ozeášovi 10. kapitole je Boží dítě Efrajim přirovnáno k vycvičené jalovici, která bývá ráda při výmlatu obilí, protože se při práci může krmit. Místo toho, aby byl život Izraele plodný, stal se sebestředným. Až Bůh zapřáhne Izrael, aby pracoval na širých polích tak, jak by národ pracovat měl, rozmnoží se spravedlnost a laskavost.

V biblických dobách bylo jho nástrojem služby. Mladá tažná zvířata se cvičila tak, že nejprve pracovala na mlatě, aby zkrotla (Jr 50,11). Byla zapřažena a jednoduše šlapala obilí nohama. V další fázi táhla přes pole smyky (2S 24,22). Tento druh práce je připravil na úkol, jenž vyžadoval větší kázeň – na orbu pole (1Kr 19,19; Jr 4,3). Pokud šlo o výcvik Izraele, měl Bůh podobný plán. Vložil na Efrajimovu pěknou šiji jho, aby jej přiměl pilně pracovat na orbě a vláčení půdy.

Hospodin si přál, aby Izrael poslouchal jeho slovo a žil podle principů, které prorok popisuje v Oz 10,12. Spravedlnost a milosrdenství jsou dary, které slibuje Bůh svému lidu (své manželce) při obnově smlouvy (Oz 2,21). Jestliže budou lidé rozsávat spravedlnost, za odměnu sklídí laskavost. Izrael se může zachránit před přicházejícím trestem jedině tehdy, bude-li hledat Hospodina a jeho vůli. Dveře milosti jsou stále otevřené, aby mohl Bohem vyvolený národ činit pokání.

Slova „rozsívajte si pro spravedlnost“ se vztahují na mezilidské vztahy; hledání Boha se týká vztahu mezi Bohem a jeho lidem. Orba představuje duchovní a společenskou reformu a obnovu. Hospodin a jeho lid budou spolupracovat ve vzájemném vztahu, aby se do země vrátilo požehnání. Výsledkem bude velkolepý rozkvět, který naplní celou zemi (Oz 14,6–8).

Aplikace

Přečti si Kristovu výzvu, že máme vzít na sebe jeho jho (Mt 11,28–30). Pokud se naučíš od Krista, jak být „tichý a pokorného srdce“, v jakém směru ti to pomůže nalézt odpocínutí tvé duši?

Já jsem Efrajima učil chodit

¹Když byl Izrael ještě dítětem, zamiloval jsem si jej; tehdy jsem povolal svého syna z Egypta. ³Já jsem Efraima učil chodit a nosil jsem je v náručí; oni však uznat nechtěli, že jsem to já, kdo je uzdravil. (Oz 11,1.3; B21)

Osobní studium

V těchto verších Ozeáš popisuje, že Hospodinovo jednání je jako něžná péče rodiče. Stejně jako rodič něžně a trpělivě učí své dítě chodit a bere ho za ruce, aby nespadlo, staral se Hospodin již od počátku o dobro Izraele. Jádrem Ozeášova poselství je Bůh, který miluje a odpouští. Přestože vychovává, cítí hluboký soucit. Jeho hněv může být hrozivý, ale jeho milost přesahuje naše chápání.

Přečti si Dt 8,5; Př 13,24; Žd 12,6 a Zj 3,19. Co mají všechny tyto texty společného? Jakou útěchu z nich můžeš čerpat?

Bůh skrze Mojžíše sdělil egyptskému králi, že Izrael je jeho zvláštním dítětem (Ex 4,22.23). Ačkoli všechny národy země, včetně Egypta, byly Božími syny a dcerami, židovský národ si Bůh vyvolil jako svého prvorozeného syna se zvláštními výsadami. S těmito výsadami však byly spjaty povinnosti. V poušti Hospodin nesl svůj lid stejně tak, jako „nosí muž svého syna“ (Dt 1,31). Občas jej vychovával tak, jako „vychovává muž svého syna“ (Dt 8,5).

„Ti, kdo chtějí opravdově sloužit Bohu a lidem, musejí často projít školou těžkostí. Čím závažnější je jejich úkol a služba, k níž jsou povoláni, tím náročnější bývá příprava.“ (VYCH 90; ED 151)

Je nesporné, že každý rodič, který miluje své děti, je bude vychovávat – pro jejich vlastní dobro. Jestliže tak činí chybujiící a padlí lidé, oč více můžeme i v dobách zkoušek důvěřovat Boží lásce k nám!

Aplikace

Jako věřící lidé nemáme problém s Boží výchovou. Spíše bojujeme s tím, jak interpretovat zkoušky, které nám přicházejí do cesty. Podle čeho poznáš, že to, čím procházíš, je opravdu Boží vyučování ve „škole utrpení“? Poděl se o svou odpověď ve třídě sobotní školy.

Lítost silnější než hněv

⁸Což bych se tě, Efrajime, mohl vzdát, mohl bych tě, Izraeli, jen tak vydat? Cožpak bych tě mohl vydat jako Admu, naložit s tebou jako se Sebójímem? Mé vlastní srdce se proti mně vzepřelo, jsem pohnut hlubokou lítostí. ⁹Nedám průchod svému planoucímu hněvu, nezničím Efrajima, protože jsem Bůh, a ne člověk, jsem Svatý uprostřed tebe; nepřijdu s hněvivostí. (Oz 11,8.9)

Osobní studium

Tento text je „oknem do Božího srdce“ – vydá Bůh svého vzpurného syna k ukamenování, jak vyžadoval zákon (Dt 21,18–21)? Získáváme úžasný vhled jak do Božího utrpení kvůli lidskému hříchu, tak do jeho touhy nás zachránit.

Přestože si hříšný Izrael zaslouhoval zničení, Hospodin ve svém trpělivém slitování nepřestal tento národ milovat a snažil se ho přivést k pokání.

V Abrahamově době se v Jordánském údolí jihovýchodně od Mrtvého moře nacházelo pět velkých měst (Gn 14,8). Nazývala se Sodoma, Gomora, Adma, Sebójím a Sóar. Byla známá jako „města té roviny“. Z těchto měst pouze Sóar nebyl zničen. Jména ostatních čtyř se stala příslovečně známá kvůli totální zkáze, která na ně dolehla kvůli jejich zkaženosti a neochotě činit pokání (Dt 29,22). Právě na některá z těchto měst poukazoval Ozeáš ve výše uvedených verších.

V Ozeáši 11. kapitole je ukázáno, že Boží cesty převyšují cesty hříšného lidstva. Bůh nedovolí, aby rozhořčení ovládalo jeho rozhodnutí. Boží láska se snaží přinést lidu uzdravení, blaho a obnovu. Smyslem Boží výchovy je napravit, změnit a smířit, nikoli zničit a pomstít se. Mnozí lidé, a to dokonce i ti, kdo o sobě tvrdí, že jsou křesťané, tuto Boží vlastnost nechápou. Místo toho se domnívají, že Bůh je pomstychtivý, hněvivý a jen hledá chyby, aby je mohl potrestat za jejich hříchy. To však není obraz Boha, který prorok Ozeáš představuje.

Aplikace

Přečti si Ř 5,8; 1Pt 2,24 a Ga 3,13. Jak ti tyto verše – ještě více než ty, jež jsou zaznamenány v knize Ozeáš – odhalují hloubku Boží lásky?

Uzdravení, milování a zaopatření

²Navrať se, Izraeli, k Hospodinu, svému Bohu, neboť jsi upadl pro svoji nepravost. ³Vezměte s sebou tato slova, obraťte se k Hospodinu, řekněte mu: „Promiň nám všechnu nepravost, přijmi nás laskavě, když chceme oběti býčků nahradit svými rty. ⁵Jejich odvrácení uzdravím, rád si je zamíluj, neboť můj hněv se od nich odvrátil. ⁶Budu Izraeli rosou, rozkvetete jako lilie, zapustí kořeny jako libanónský cedr. ⁷Jeho ratolesti se rozloží, ve své velebnosti bude podoben olivě... ¹⁰Kdo je moudrý, aby těmto věcem porozuměl, rozumný, aby je pochopil? Hospodinovy cesty jsou přímé, spravedliví budou po nich chodit, nevěrní však na nich upadnou. (Oz 14,2.3.5–7.10)

Osobní studium

Poslední kapitola Ozeáše je příhodným vyvrcholením poselství, které prorok hlásal. Zdůrazňuje zaslíbení, že Boží spása bude mít poslední slovo. V úvodu kapitoly prorok ještě jednou vyzývá lid k odvrácení od všech nepravostí. Když je vybízí, aby se navrátili k Bohu, radí jim, jaká slova mají přesně říkat při bohoslužbě. Měli by prosit Boha, aby z nich sňal jejich vinu, kvůli které padli. Také by se měli zříci své závislosti na jiných národech a zcela zavrhnout modlářství. V biblických dobách se žádný člověk neměl objevit před Hospodinem s prázdnými rukama (Ex 23,15). Prorok lidu doporučuje, aby kromě zvířecích obět přinesli jako děkovnou oběť i slova opravdového pokání.

Na kající vyznání lidu pak Bůh odpovídá řadou zaslíbení. V první řadě jim Bůh jako Lékař slibuje uzdravení jejich neduhů. Obnovený vztah Boha s Izraelem je přirovnán k rose, která v období dlouhého a suchého léta v Palestině zajišťuje květinám a stromům jedinou dostupnou vláhu. Izrael je také dáván do souvislosti s olivovníkem, který je považován za zvláště hodnotný, za jakéhosi „krále ovocných stromů“. Jeho koruna poskytuje stín a osvěžení, jeho olej se používá k jídlu, potírání těla i ke svícení. Veliké libanónské cedry se v biblických zemích pokládají za nejužitečnější ze vzrostlých stromů. Jejich vysoce cenné dřevo slouží k budování chrámů a královských paláců (1Kr 6,9.10). Z kořenů, které vysází Bůh, vzejde taková hojnost svěžích rostlin, že se Izrael stane zahradou plnou požehnání pro celý svět.

Aplikace

Přečti si Oz 14,10. Jaké podmínky je třeba splnit, aby se všechna uvedená zaslíbení naplnila? Proč pro nás platí stejné principy jako pro starověký izraelský lid?

Podněty k zamyšlení

Srovnej následující dva citáty s poselstvími obsaženými v Ozeášovi 7.–14. kapitole.

„Bůh promlouval ke světu v symbolech a předobrazech, oslovoval lidi prostřednictvím přírody, patriarchů a proroků. Oni však potřebovali slyšet poučení ve svém jazyce... Bylo třeba jasně a srozumitelně vyložit zásady Boží vlády, plán vykoupení a podstatu Starého zákona.“ (TV 20; DA 34)

„Po mnoho temných let, kdy jeden vládce vedle druhého vypovídali nebi poslušnost, Bůh vytrvale posílal svému zbloudilému lidu varovné vzkazy. Prostřednictvím svých proroků jim nabízel příležitosti se k němu vrátit... Bůh nikdy nenechal Izrael bez svědectví o své svrchované moci, skrze kterou je chtěl zachránit od hříchu. Díky těmto věrným svědkům se nakonec věčné Hospodinovy záměry podaří naplnit.“ (OSU 39; PK 108)

Otázky k rozhovoru

- 1. V první lekci bylo naznačeno, že skrze Ozeášův život a službu se Boží slovo k Izraeli v jistém smyslu „stalo tělem“. V jakém směru je tato myšlenka pouze zábleskem velké pravdy o Ježíšově lidství? Viz J 1,14.*
- 2. Starověký Izrael neodešel od Boha náhle. Jeho odpadnutí byl postupný proces. Připrav si odpověď na otázku, jak můžeme zůstat věrní Božím zásadám v neustále se měnícím světě, a poděl se o ni s ostatními v sobotní škole.*
- 3. Někteří lidé se domnívají, že poselství evangelia o veliké Boží lásce a spasení je jasně představeno pouze v Novém, a nikoli ve Starém zákoně. Proč je tato myšlenka nesprávná?*
- 4. Projděte si společně vaše odpovědi na poslední otázku v oddílu na úterý.*
- 5. Starý zákon byla Bible, kterou četl Ježíš Kristus a apoštol Pavel. Zamysli se nad novozákonními citáty z Ozeáše, které se nacházejí v Mt 9,13 a v Ř 9,25.26. Jak používali Ježíš a Pavel poselství z Ozeáše, aby nám zvěstovali evangelium?*

Svatý a spravedlivý Bůh (Jóel)

Texty na tento týden

Jl 1,1–4.12–20; 2,1.15; 3,1–5; 4,16–21; Sk 2,1–4.14–31

Základní verš

„Sám Hospodin dá povel svému vojsku. Jeho šiky jsou nescíslné. Mocný je ten, kdo vykoná jeho rozkaz. Hospodinův den je veliký a přehrozný! Kdo mu odolá?“ (Jl 2,11)

Hlavní myšlenka

Bůh může dopustit krizi na svůj lid, aby si uvědomil jak svou závislost na něm, tak i potřebu duchovní obnovy.

Když bylo jižní judské království pustošeno masivní pohromou v podobě kobylek a sucha, viděl prorok Jóel, současník Ámose a Ozeáše, znamení „velikého a hrozného dne soudu“ (Jl 3,4). Tváří v tvář krizi takových rozměrů a intenzity vyzývá všechny obyvatele Judy, aby se vzdali hříchu a navrátili se k Bohu. Popisuje kobylky jako trest, který dopadl na nevěrný Izrael.

Jóel v proroctví naznačuje, že kobylková pohroma je jen náznakem budoucích Božích soudů. Tento soud však přinese nebývalá požehnání těm, kdo jsou Pánu věrní a kdo poslouchají jeho učení; to znamená, že soud může vést ke spáse a vykoupení těch, kteří se podřídí Hospodinovu vedení.

Národní katastrofa

¹Slovo Hospodinovo, které se stalo k Jóelovi, synu Petúelovu. ²Slyšte to, starší, pozorně naslouchejte, všichni obyvatelé země: Stalo se něco takového za vašich dnů anebo za dnů vašich otců? ³Vypravujte o tom svým synům a vaši synové svým synům a jejich synové dalšímu pokolení: ⁴Co zbylo po housenkách, sežraly kobyly, co zbylo po kobylkách, sežrali brouci, co zbylo po broucích, sežrala jiná havěť. ¹²Vinná réva uschla, zvadl fíkovník, granátový strom i datlovník a jabloň, všechno polní stromoví je suché. Lidským synům vyschl zdroj veselí. (Jl 1,1–4.12)

Osobní studium

Prorok, který žil v zemědělské společnosti, burcuje rolníky, že důsledky ztráty obilí a ovoce budou ne-do-zírné. Ekologická zkáza takového rozsahu by mohla zcela ochromit hospodářství národa na mnoho let. Kromě toho, že přijdou o jídlo, stín a dřevo, hrozí jim, že dojde k narušení vrchní vrstvy půdy. Některé ovocné stromy v Palestině začínají plodit teprve po dvaceti letech růstu. Zemědělská devastace a odlesnění byly vlastně typickou taktikou invazních armád, které se snažily potrestat poražené tím, že jim znemožnily jakoukoli vyhlídku na brzké zotavení.

V Jl 1,4 je velmi podrobně popsána intenzita a rozsah pohromy. Zkázu způsobenou kobyčkami ještě zhoršovalo sucho. Veškerá úroda, s níž rolníci počítali, uschla. Byli zoufalí, protože neměli co jíst ani prodávat; neměli dokonce ani osivo, aby znovu zaseli. Tak velkou katastrofu jejich předci nepamatovali. Měli o ní vyprávět i příštím generacím. K podobné katastrofě nikdy předtím nedošlo.

Prorok rovněž oznamuje zničení takových plodin, jako jsou hrozny, obilí a také oleje, které byly v izraelské zemi základními potravinami (Dt 14,23; 18,4). Vinná réva a fíkovník symbolizují v Bibli poklidný život v zaslíbené zemi s hojností Božích požehnání (1Kr 5,5; Mi 4,4; Za 3,10). Idylickým obrazem míru a blahobytu je možnost sedět pod vinnou révou a pod fíkovníkem. To vše je ohroženo Božím soudem, který si přivodili svými hříchy.

Žně byly obdobím radosti (Ž 4,8 Iz 9,2). Ačkoli půda v Izraeli byla darem od Hospodina, stále patřila Bohu. Bůh předpokládal, že se Izrael stane věrným správcem. A především očekával, že ho lidé budou uctívat a poslouchat, protože právě On jim tuto zemi dal.

Aplikace

I my jsme obdrželi od Boha mnoho darů. Jaké to jsou? Jak si jich vážíš? Co můžeš udělat pro to, abys byl dobrým správcem?

Trubte na polnici!

¹³Kněží, opásejte se k nařikání, kvílejte, sluhové oltáře, vejděte, nocujte v žiněných suknicích, sluhové mého Boha, neboť dům vašeho Boha je zbaven obětních darů a úliteb. ¹⁴Uložte půst, svolajte slavnostní shromáždění, shromážděte starší, všechny obyvatele země, do domu Hospodina, svého Boha, a úpějte k Hospodinu. ¹⁵Běda, ten den! Blízko je den Hospodinův! Přivalí se jako zhouba od Všemohoucího. ¹⁶Což nám není přímo před očima odtržen pokrm, od domu našeho Boha radost a jásot? ¹⁷Zrno zaschlo pod hroudami, sklady jsou zpustošené, sýpky rozbořené, obilí uschlo. ¹⁸Jak těžce oddychuje dobytek! Stáda skotu se plaší, nemají pastvu; stáda bravu se plouží. ¹⁹K tobě, Hospodine, volám. Stepní pastviny pozřel oheň, všechno polní stromoví sežehl plamen. ²⁰Dobytěk na poli po tobě prahne, v potocích vyschla voda, stepní pastviny pozřel oheň. (Jl 1, 13–20)

¹Trubte na polnici na Sijónu, křičte na poplach na mé svaté hoře, ať se třesou všichni obyvatelé země, neboť přichází den Hospodinův. ¹⁵Trubte na polnici na Sijónu, uložte půst, svolajte slavnostní shromáždění! (Jl 2, 1. 15)

Osobní studium

Když dojde k přírodním katastrofám, vyvstane mnoho otázek. Proč Bůh dopustil, aby se to stalo? Proč někteří lidé přežili, zatímco jiní zemřeli? Můžeme si z toho vzít nějaké poučení? Jóel nepochyboval o tom, že kobylová pohroma může vést k hlubšímu pochopení Božího vesmírného plánu. V 1. kapitole dává prorok do souvislosti národní krizi s duchovní situací v zemi. Kobylinky neponechaly nic, co by se dalo obětovat Hospodinu. Obětování obilí (přidavná oběť) a nápojů (úlitba) bylo podle pokynů zaznamenaných v Ex 29,40 a Nu 28,5–8 součástí každodenního obětování v chrámu. Když byly zastaveny oběti, bylo to znamením katastrofální situace. Bylo to varování pro lid, aby si uvědomil závažnost svého stavu. Neschopnost přinášet oběti symbolizovala porušení smlouvy mezi Bohem a Izraelem. Avšak na rozdíl od mnoha jiných proroků Jóel nevěnoval mnoho času rozebírání nedostatků lidí. Mnohem více ho zajímal lék, který Izraeli předepsal božský Lékař.

Co říká v Jl 1,13–20 prorok lidu? Jakkoli se jednalo o výjimečné okolnosti, v jakém směru je to, co je zde řečeno, úpěnlivou prosbou, s níž se běžně setkáváme v celé Bibli, a to jak ve Starém, tak v Novém zákoně?

Prorok naléhá na duchovní vůdce, aby svolali celý národ ke dni modliteb a půstu. Vyzývá lidi, aby důkladně pátrali ve svých srdcích, vzdali se svých hříchů a navrátili se k Bohu. Tak vyjdou z této zkušenosti s obnovenou důvěrou v Boží lásku a spravedlnost. A tak by nakonec mohla tato katastrofa přivést věřící k hlubšímu vztahu s jejich Pánem.

V celém Písmu je Bůh popisován jako Pán nad přírodou, její Stvořitel a Udržovatel, který ji používá ke svým záměrům. Prorok Jóel říká, aby lidé zasažení touto „přírodní“ katastrofou roztrhli spíše svá srdce než oděv, a tak je otevřeli Boží milosti a slitování.

Aplikace

Mohou nás postihnout katastrofy v mnoha podobách. Když se tak stane, jakých biblických zaslíbení se můžeme přidržet, abychom načerpali naději a sílu k vytrvalosti, bez ohledu na to, jak těmto katastrofám rozumíme nebo jak chápeme jejich příčiny? Jaká zaslíbení mají pro tebe zvláštní význam?

Dar Božího Ducha

¹I stane se potom: Vyleji svého ducha na každé tělo. Vaši synové i vaše dcery budou prorokovat, vaši starci budou mít sny, vaši jinoši budou mít prorocká vidění. ²Rovněž na otroky a otrokyně vyleji v oněch dnech svého ducha. ³Způsobím, že budou na nebi i na zemi divné úkazy: krev a oheň a sloupy dýmu. (Jl 3,1–3)

¹Když nastal den Letnic, byli všichni shromážděni na jednom místě. ²Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchr, a naplnil celý dům, kde byli. ³A ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden; ⁴všichni byli naplněni Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat. ... ¹⁴Tu vystoupil Petr spolu s jedenácti, pozvedl hlas a oslovil je: „Muži judští a všichni, kdo bydlíte v Jeruzalémě, toto vám chci oznámit, poslouvejte mě pozorně: ¹⁵Tito lidé nejsou, jak se domníváte, opilí – vždyť je teprve devět hodin ráno. ¹⁶Ale děje se, co bylo řečeno ústy proroka Jóele: ¹⁷,A stane se v posledních dnech, praví Bůh, sešlu svého Ducha na všechny lidi, synové vaši a vaše dcery budou mluvit v prorockém vytržení, vaši mládenci budou mít vidění a vaši starci budou mít sny. ¹⁸I na své služebníky a na své služebnice v oněch dnech sešlu svého Ducha, a budou prorokovat. ¹⁹A učiním divy nahoře na nebi a znamení dole na zemi: krev a oheň a oblaka dýmu. ²⁰Slunce se obrátí v temnotu a měsíc se změní v krev, než přijde den Páně, velký a slavný; ²¹a každý, kdo vyzývá jméno Páně, bude zachráněn.“ (Sk 2,1–4.14–31)

Osobní studium

V den Letnic apoštol Petr oznámil, že Hospodin splnil své zaslíbení ohledně vylití Ducha svatého, které dal skrze Jóela. Na znamení Božího nadpřirozeného zásahu do dějin lidstva způsobí Bůh při vylití Ducha zázračné úkazy viditelné v přírodě, a to jak na zemi, tak na nebi.

„Když Bůh nechal prostřednictvím proroka Jóela popsat příchod velkého dne Páně, slíbil také mimořádné působení Božího Ducha (Jl 2,28). Toto prorockví se zčásti vyplnilo sesláním Ducha o Letnicích, dokonale se však naplní v projevu Boží milosti, která bude provázet závěrečné působení evangelia.“ (VDV 11; GC 11)

V bezprostředním kontextu knihy Jóel přijde po pokání velké vylití Božího Ducha, což povede k úžasnému oživení. Namísto zkázy bude následovat Boží dar požehnání. Hospodin ujišťuje svůj lid, že obnoví stvoření a vysvobodí národ od utiskovatelů.

Duch je vylit na Boží lid, stejně jako se olej pomazání vyléval na hlavy těch, které si Bůh vyvolil ke zvláštní službě. Duch přináší také dar moci, který Bůh uděluje určitým lidem, aby pro něj mohli vykonat zvláštní dílo (Ex 31,2–5; Sd 6,34). Pouze v tomto jedinečném okamžiku nabývají projevy Ducha obrovských rozměrů. V tomto důležitém okamžiku dějin bude spasení dostupné všem, kteří hledají Boha. Boží Duch dopadne na všechny věrné, bez ohledu na věk, pohlaví nebo společenské postavení, čímž bude naplněno Mojžíšovo přání, aby se všichni Hospodinův lid stal proroky a aby jim Hospodin dal svého Ducha (Nu 11,29).

Aplikace

Co můžeš ve svém životě udělat, abys byl ochotnější přijmout vylití Ducha svatého?

Hlásání Božího jména

4Slunce se zastře tmou a měsíc krví, dříve než přijde den Hospodinův, veliký a hrozný. 5Avšak každý, kdo vyzývá Hospodinovo jméno, se zachrání. Na hoře Sijónu a v Jeruzalémě budou ti, kdo vyzvali, jak řekl Hospodin, spolu s těmi, kdo přežili, jež Hospodin povolá. (Jl 3,4.5)

Osobní studium

Zastření slunce tmou a proměnu měsíce v krev bychom neměli chápat jako přírodní katastrofy, ale jako nadpřirozená znamení blížícího se dne Hospodinova. V biblických dobách mnohé pohanské národy uctívaly nebeská tělesa jako své bohy. Mojžíš řekl Izraelcům, aby to nikdy nedělali (Dt 4,19). V tomto smyslu Jóelovo proroctví předpovídá, že až Hospodin přijde soudit, modly pronárodů budou pohasínat. Jl 4,15 dodává, že dokonce i množství hvězd ztratí svou moc a přestanou svítit, protože přítomnost Hospodinovy slávy vše zastíní.

„Vzývat Hospodinovo jméno“ v Písmu neznamená pouze nazývat se Božím následovníkem a dovolávat se jeho zaslíbení. Tento výraz může znamenat i „hlásání Božího jména“. Bůh povolává lidi, aby svědčili druhým o tom, co dělá pro tento svět. Abraham budoval oltáře a hlásal Boží jméno v kenaanské zemi (Gn 12,8). Mojžíšovi na hoře Sínaj Bůh představil svou dobrotu a milost (Ex 33,19; 34,5). Žalmista vybízí věrné, aby vzdali Bohu chválu a vzývali jeho jméno tím, že uvedou národům ve známost jeho skutky (Ž 105,1). Stejná slova se nacházejí i v chvalo zpěvu vykoupených, který složil prorok Izajáš (Iz 12,4).

„Hlásat Hospodinovo jméno“ znamená, že jsme poslové radostné zvěsti o tom, že Bůh stále vládne světu. Jsme povoláni však i k tomu, abychom představovali lidem Boží skutky a jeho charakter. Vyprávěme každému o Božím velkorysém daru spasení, který je nabídnut každému člověku.

Aplikace

Co pro tebe znamená „vzývat Hospodinovo jméno“? Jak to prakticky děláš? Jak se to projevuje v tvém životě?

Útočiště v dobách nesnází

¹⁶Hospodin vydá řev ze Sijónu, vydá hlas z Jeruzaléma, zachvějí se nebesa i země. Hospodin je útočiště svého lidu a zástita synů Izraele. ¹⁷I poznáte, že jsem Hospodin, váš Bůh, že přebývám na Sijónu, na své svaté hoře. Jeruzalém bude opět svatý a nebudou jím už procházet cizáci. ¹⁸A stane se v onen den, že z hor bude kanout mladé víno, z pahorků poteče mléko, všemi judskými potoky bude proudit voda, z Hospodinova domu vytryskne pramen a napojí Úval akácií. ¹⁹Z Egypta bude zpustošený kraj, z Edómu zpustošená step za násilí na synech judských, za to, že v jejich vlastní zemi prolévali nevinnou krev. ²⁰Ale Judsko bude osídleno navěky, Jeruzalém od pokolení do pokolení. ²¹Jejich krev prohlásím za nevinnou, nikoho nenechám bez trestu. Hospodin přebývá na Sijónu. (Jl 4,16–21)

Osobní studium

Bibliční proroci přirovnávají příchod Božího soudu k řevu lva, tedy ke zvuku, před nímž se každý třese (Jl 4,16; Am 1,2; 3,8). Sijón označuje v Bibli místo, kde se v Jeruzalémě nachází Boží pozemský trůn. Odtud Bůh potrestá nepřítele, ale zároveň bude hájit svůj lid, který trpělivě čeká na jeho vítězství.

Poslední Boží soud, jak jej líčí Písmo, je pro některé lidi těžko pochopitelný. Je dobré mít na paměti, že zlo a hříchy jsou velmi reálné. Stojí za nimi mocnosti, které bojují proti Bohu a ničí vše na světě. Bůh je nepřítelem zla. Jóelova slova i nás vyzývají, abychom zkoumali své životy a ujistili se, zda jsme na Boží straně.

Přečti si Mt 10,28–31. Jak ti tyto verše pomáhají i v pohnutých dobách pochopit, co jsme dostali v Ježíši?

Hospodin pomáhá těm, kdo setrvávají ve víře. Může seslat na zemi zkázu (Jl 4,1–15), avšak jeho lid by se skutků Božích svrchovaných soudů neměl bát, protože zaslíbil, že jej ochrání (Jl 4,16). Dal mu své slovo ujištění. Jeho svrchované a milostivé skutky dokazují, že je věrným Bohem smlouvy, který již nikdy nedovolí, aby byl spravedlivý zahanben (Jl 2,27).

Jóelova kniha končí vizí proměněného světa, v níž středem nového Jeruzaléma protéká řeka, symbol přítomnosti samotného věčného Boha mezi lidem, jemuž odpustil (Jl 4,18–21).

Toto prorocké poselství nás vybízí, abychom se nechali vést Duchem svatým, z celého srdce usilovali o křesťanský život a pomáhali těm, kteří dosud neznají Ježíše Krista. Když tak činíme, dovoláváme se Božího zaslíbení, že Kristus bude neustále s námi skrze Ducha svatého, jenž přebývá v srdcích věrného Božího lidu.

Aplikace

„Musíme dokonale poznat svůj skutečný stav, jinak nepocítíme potřebu Kristovy pomoci. Jestliže nepochopíme, že nám hrozí nebezpečí, nebudeme hledat bezpečný úkryt. Pokud nepocítíme bolest svých ran, nezatoužíme po uzdravení.“ (PM 79; COL 158) Jak rozumíš svému „skutečnému stavu“? Jakými bolestmi trpíš? Jakou máš zkušenost s „bezpečným úkrytem“, který máme zaslíbený v Kristu?

Podněty k zamyšlení

Prorokovo jméno „Jóel“ bylo v biblických dobách běžné a znamená „Hospodin je Bůh“. Toto jméno vystihuje téma knihy – pouze Bůh je absolutně svatý a spravedlivý, jeho dílo je na zemi svrchované. Dějiny jeho lidu i dějiny národů má ve svých rukou. Totéž platí i o životě každé lidské bytosti.

„Před námi je poslední bitva velkého sporu mezi pravdou a klamem. V této bitvě se neutkají věřící s nevěřícími, nýbrž vyznavači biblického náboženství s vyznavači náboženství tradic a pověr. ... Bůh nás volá k obnově a proměně. Je nutné, aby z kazatelen zaznívalo ničím neředitelné biblické poselství. Mnoho současných kázání není provázáno mocí, která probouzí svědomí a přináší duši život. Ve většině případů posluchači nemohou spolu s učedníky vyznat: ‚Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma?‘ (L 24,32) Dovolte, aby Boží slovo promlouvalo k lidským srdcím. Umožněte těm, kteří doposud slýchávali jen lidské teorie, aby zaslechli hlas toho, který má moc připravit duši člověka k přijetí věčného života.“ (OSU 235; PK 626)

Otázky k rozhovoru

- 1. Vzhledem k tomu, že žijeme na konci časů a čekají nás závažné a alarmující události, v jakých směrech je pro nás Jóelovo poselství obzvláště důležité?*
- 2. Přečtěte si celou knihu Jóel najednou a odpovězte na tuto otázku: Do jaké míry platilo Jóelovo poselství pro jeho generaci a do jaké míry se jeho aplikace týkala budoucnosti?*
- 3. Jóelova kniha popisuje různé druhy požehnání, které Bůh vylévá na svůj lid. Dělá toto prorockví rozdíl mezi materiálními a duchovními požehnáními? Pokud ano, jak?*
- 4. Jak nám chápání velkého sporu pomáhá porozumět zkouškám a pohromám, jimž tento svět čelí?*
- 5. Citát Ellen Whiteové uvedený v tomto oddílu se dotýká „náboženství tradic a pověr“. Co to znamená? Jak poznáme, zda vyznáváme biblické náboženství, či náboženství tradic a pověr?*

Pán všech národů (Ámos)

Texty na tento týden

Am 1,9.10; 2,4–7.13; 3,1.2; 4,9–13; Abd 1,2–4.10.11.15.17

Základní verš

„Lev řve, kdo by se nebál? Panovník Hospodin mluví, kdo by neprorokoval?“ (Am 3,8)

Hlavní myšlenka

Porušování obecně platných zásad lidskosti je hříchem, který Bůh odsuzuje.

Lev v Písmu často představuje krále zvířecí říše. Jeho vzezření v nás vyvolává představy nejen o neodolatelné síle a vznešenosti, ale také o dravosti a ničivé moci. I když lev právě neloví, můžeme ho slyšet – jeho řev je totiž slyšitelný na velkou vzdálenost. Pastýř Ámos byl vyslán k Izraelcům, aby je varoval, že slyšel lví řev. Oním lvem nebyl nikdo jiný než Hospodin! Způsob, jakým Bůh promlouvá k národům i ke svému zvláštnímu lidu, přirovnal prorok Ámos k řevu lva (Am 1,2).

Ámos byl povolán, aby prorokoval proti národům, které páchaly zločiny proti lidskosti. Byl ale také poslán do společnosti, kde privilegovaní a nábožensky založení lidé žili v míru a blahobytu. Právě tito lidé však utlačovali chudé a dopouštěli se nepoctivého jednání a úplatkářství u soudu. Tento týden budeme zjišťovat, co o těchto zavrženíhodných činech říká Hospodin.

Zločiny proti lidskosti

⁹Toto praví Hospodin: Pro trojí zločin Týru, ba pro čtvrtý, toto neodvolám: Protože úplně vydali v plen Edómu všechny přesídlence a nepamatovali na bratrskou smlouvu, ¹⁰sešlu na hradby Týru oheň a ten pozře jeho paláce. (Am 1,9.10)

Osobní studium

První dvě kapitoly Ámosovy knihy obsahují sedm prorocství proti sousedním národům, po nichž následuje prorocství proti Izraeli. Bůh nesoudí cizí národy proto, že jsou nepřáteli Izraele, ale proto, že porušují obecně platné zásady lidskosti.

Příkladem může být Týr. Bylo to obchodní město nacházející se na pobřeží Středozemního moře, severně od Izraele. Kvůli ostrovnímu opevnění byl téměř nedobytný. Vedoucí představitelé Týru uzavřeli mírové smlouvy s několika okolními národy. Za vlády Davida a Šalomouna (1Kr 5,15.26) a dokonce i krále Achaba (1Kr 16,30.31) bylo město díky „bratrské smlouvě“ spojnecem Izraele. V 1Kr 9,13 je napsáno, že týrský král Chíram oslovil Šalomouna „můj bratře“.

Obyvatelé Týru však tuto smlouvu porušili. Bůh neodsuzuje Týr za to, že odvedl zajatce, ale za to, že je vydal nepřátelům Izraele, Edómcům. Obyvatelé Týru tedy byli odpovědní za krutosti, které tito zajatci vytrpěli ze strany svých nepřátel. Člověk, jenž napomáhá zločinu a podporuje jej, nese z Božího pohledu stejnou vinu jako ten, kdo se ho dopouští.

Bůh je svrchovaným vládcem, má v rukou osud celého světa. Jeho úmysly sahají daleko za hranice Izraele. Bůh Izraele je Pánem všech národů; záleží mu na celém lidstvu. Je Bohem Stvořitelem, který dává život všem.

Aplikace

Kdo z nás nepocituje bezmocnost a bolest při pohledu na nějakou nespravedlnost? Kdyby neexistoval Bůh, jakou bychom měli naději, že bude někdy zjednána spravedlnost? Co pro tebe znamená zaslíbení, které prochází celou Bibli, že Bůh přinese světu spravedlnost a soud? Jak se můžeš naučit držet se tohoto zaslíbení i uprostřed veškeré nespravedlnosti, kterou vidíš?

Spravedlnost pro utiskované

4Toto praví Hospodin: Pro trojí zločin Judy, ba pro čtvrtý, toto neodvolám: Protože zavrhli Hospodinův zákon a nedbali na jeho nařízení – zavedly je jejich lživé modly, za nimiž chodili jejich otcové –, 5sešlu na Judu oheň a ten pozře paláce Jeruzaléma. 6Toto praví Hospodin: Pro trojí zločin Izraele, ba pro čtvrtý, toto neodvolám, protože za stříbro prodávají spravedlivého a ubožáka pro pár opánků. 7Baží dostat hlavy nuzáků do prachu země, pokorné zavádějí na scesti, syn i otec chodí za nevěstkou, a tak znesvěcují moje svaté jméno. 13Hle, já vás budu tlačit k zemi jako povoz plný snopů. (Am 2,4–7.13)

Osobní studium

Boží univerzální soud je jedním ze základních témat, která nacházíme v knize Ámos. V úvodu knihy prorok oznamuje Boží soud nad několika sousedy Izraele, protože se dopouštěli zločinů proti lidskosti. Potom však Ámos směle prohlašuje, že Bůh bude soudit i Izrael. Hospodinův hněv se obracel nejen proti okolním národům, ale také proti jeho vyvolenému lidu. Obyvatelé Judy zavrhli Hospodinovo slovo a nedbali na jeho nařízení. Izrael porušil Boží smlouvu a dopouštěl se mnoha hříchů. Jeho hospodářský blahobyt a politická stabilita ho přivedly k duchovnímu úpadku, který se projevil v sociální nespravedlnosti. V Izraeli bohatí vykořisťovali chudé a mocní slabé. Bohatí se starali jen sami o sebe a o svůj osobní prospěch, i když jej získávali na úkor chudých a za cenu jejich utrpení. (I když je to od proroctví Ámose již dlouhá doba, mnoho se toho nezměnilo.)

Ve svém proroctví Ámos zdůrazňuje, že existuje živý Bůh, kterému záleží na tom, jak jednáme s druhými. Spravedlnost je víc než jen myšlenka či pravidlo. Spravedlnost je Boží zájem. Prorok varoval, že izraelské kamenné domy, nábytek vykládaný slonovinou, jídlo a pití špičkové kvality i nejlepší oleje k potírání těla – to vše bude zničeno.

V Bibli je mnohokrát zdůrazněno, že sociální spravedlnost by měla být přirozeným důsledkem evangelia. Když se pod vlivem Ducha svatého stále více podobáme Ježíši, učíme se znát Boží principy a rady, které aplikujeme ve svém životě. Mojžíšovy knihy trvají na spravedlivém zacházení s cizinci, vdovami a sirotky (Ex 22,20–23). Proroci ukazují na to, že Bohu záleží na spravedlivém a soucitném jednání se znevýhodněnými lidmi (Iz 58,6.7). Žalmista nazývá Boha, který přebývá „v obydlí svém svatém“, „otcem sirotků, obhájcem vdov“ (Ž 68,6). Kristus projevoval velký zájem o lidi zavržené společnosti (Mk 7,24–30; J 4,7–26). Jakub nás vyzývá, abychom svou víru proměňovali ve skutky a pomáhali potřebným (Jk 2,14–26). Kristův následovník by měl vnímat problémy a potřeby druhých a přinášet jim pomoc a útěchu.

Aplikace

Viš o někom ve svém okolí, s kým bylo zacházeno nespravedlivě? Znáš někoho, kdo je v nouzi či v problémě? Co pro něj můžeš udělat? Co pro něj můžete udělat jako sbor?

Nebezpečí spojené s výsadami

¹Slyšte toto slovo, jež Hospodin promluvil proti vám, synové izraelští, proti celé čeledi, kterou jsem vyvedl z egyptské země. ²Pouze k vám jsem se znal ze všech čeledí země, a proto vás ztrestám za všechny vaše nepravosti. (Am 3,1.2)

Osobní studium

Ámosovo poselství se nemělo omezit jen na historickou situaci v Izraeli, ale mělo svým záběrem přesáhnout hranice Izraele a Judy. Izrael měl ve Starém zákoně jedinečný, nikoli však výlučný nárok na Boha.

V Am 3,2 je použito hebrejské sloveso „znát“, které zdůrazňuje důvěrnost mezi Bohem a jeho lidem. Například v Jr 1,5 Bůh říká, že „znal“ proroka a oddělil si ho ještě před jeho narozením. Tak tomu bylo i v případě Izraele. Nebyl jen jedním z mnoha národů. Izraelci s ním měli zvláštní vztah.

Bůh si vyvolil Izrael a vyvedl jej z otroctví ke svobodě. Vyjití z Egypta bylo nejdůležitější událostí při vzniku Izraele jako národa. Pak následovalo mnoho Božích činů, které ukazovaly na Boží péči o vyvolený lid. Žel prosperita a síla vedla Izrael k pýše a samolibosti.

Prorok varuje, že izraelský národ bude volán k zodpovědnosti za své činy. Jedinečný vztah Boha s Izraelem s sebou nese závazky. Pokud Izrael tyto závazky nebude plnit, bude následovat trest. Jinými slovy, z výsadního postavení Izraele – jako Bohem vyvoleného národa – vyplývá větší zodpovědnost. Izrael ale nebyl vyvolen jen k výsadnímu postavení; byl povolán, aby vydával okolnímu světu svědectví o Hospodinu, který mu tak žehnal.

V rámci tohoto tématu si přečti Kristův výrok zaznamenaný v L 12,47.48. Jak můžeme chápat zásadu, kterou zde Ježíš učil?

Aplikace

„Dnešní křesťané se těší velkým přednostem. Pán se nám zjevuje stále více. Máme mnohem větší přednosti, než měl Boží lid v dřívějších dobách.“ (PM 162; COL 317) Přemýšlej o všem, co jsme jako adventisté sedmého dne obdrželi. Jaké z toho vyplývají povinnosti? Nepřistupujeme k nim lhostejně? Nezačali jsme být v důsledku všeho, co jsme dostali, dokonce samolibí? Pokud ano, jak se můžeme změnit?

Schůzka Izraele s Bohem

⁹Bil jsem vás obilnou rzí a snětí; mnoho vašich zahrad a vinic, vaše fíkovníky a vaše olivy sežraly housenky. A přece jste se ke mně nenavrátili, je výrok Hospodinův. ¹⁰Poslal jsem na vás mor jako na Egypt, vaše jinochy jsem pobil mečem, i vaši koně byli odvléčeni, dal jsem vám čichat puch vašich táborů. A přece jste se ke mně nenavrátili, je výrok Hospodinův. ¹¹Podvrátil jsem vás, jako jsem podvrátil, já Bůh, Sodomu a Gomoru; byli jste jako oharek vyrvaný z plamenů ohniště. A přece jste se ke mně nenavrátili, je výrok Hospodinův. ¹²Proto s tebou, Izraeli, takto naložím. A protože s tebou naložím takto, připrav se, Izraeli, na setkání se svým Bohem! ¹³Neboť, hle, on je tvůrce hor a stvořitel větru, oznamuje člověku, co má na mysli, působí úsvit i soumrak, šlape po posvátných návrších země. Jeho jméno je Hospodin, Bůh zástupů. (Am 4,9–13)

Osobní studium

Čtvrtá kapitola Ámose začíná popisem hříchů Izraele a končí ohlášením dne odplaty. Bůh volá svůj lid k odpovědnosti za způsob jeho života a za jednání s druhými.

Ámos vyjmenovává řadu přírodních katastrof, přičemž každá z nich měla být dostatečným impulzem k tomu, aby se národ obrátil k Bohu. Seznam jich obsahuje sedm, tedy plnou míru trestů za porušení Boží smlouvy (v souladu s Mojžíšovými slovy v Lv 26). Některé z těchto katastrof připomínají rány, které Bůh seslal na Egypt, zatímco popis poslední pohromy se výslovně zmiňuje o naprostém zničení Sodomy a Gomory.

Izraelský národ však nereagoval na Boží výzvy a zatvrzoval se. Bůh považoval za nemožné získat si jeho pozornost. Protože se Izrael nevrátil k Hospodinu, Ámos mu předkládá poslední příležitost k pokání. Národu hrozí poslední soud, ale Ámos neupřesňuje, v čem bude spočívat. Děsivá nejistota Ámosových slov má za následek, že hrozba soudu vyznívá ještě zlověstněji. Izrael nehledá Boha, a tak jde Bůh vstříc Izraeli. Jestliže trest selže, zachrání je setkání s Bohem?

Ámos 4,12 začíná slovy „proto s tebou, Izraeli, takto naložím“, která jsou ozvěnou tradiční přisežné formule. Toto slavnostní prohlášení vyžaduje odezvu ze strany Izraele. Národ se má připravit na setkání se svým Bohem tak, jak to učinil předtím, než se mu Bůh zjevil na Sínaji (Ex 19,11.15).

Aplikace

Přečti si pozorně Am 4,12.13. Kdybys náhle zaslechl varování: „Připrav se, [sem doplň své jméno], na setkání se svým Bohem!“ – jak bys reagoval? V čem spočívá tvá jediná naděje? Viz Ř 3,19–28.

Pýcha, která vede k pádu (Abdijáš)

²Hle, mezi pronárody tě činím maličkým, budeš ve velkém opovržení. ³Opovážlivost tvého srdce tě zavedla. Bydlíš v skalních rozsedlinách, sídlíš vysoko, v srdci si říkáš: „Kdo by mě strhl k zemi?“ ⁴I když sis založil hnízdo vysoko jak orel a položil je mezi hvězdy, strhnu tě odtud, je výrok Hospodinův. ¹⁰Pro násilí na tvém bratru Jákobovi přikryje tě hanba, budeš vyhlazen navěky. ¹¹V ten den ses postavil proti němu, v den, kdy cizáci jímali jeho vojsko. Když vcházeli do jeho bran cizinci a losovali o Jeruzalém, i tys byl jako jeden z nich. ¹⁵Blízko je den Hospodinův proti všem národům. Co jsi učinil ty, to bude učiněno tobě, vrátí se ti to na hlavu, jak zasluhuješ. ¹⁷Avšak na hoře Sijónu budou ti, kteří vyvázli, a bude svatá, a Jákobův dům obsadí ty, kdo jej obsadili. (Abd 1,2–4.10.11.15.17)

Osobní studium

Abdijáš je nejkratší knihou Starého zákona a líčí prorocké vidění Božího soudu nad edómskou zemí. Poselství knihy se soustředí na tři věci: na povýšenost Edómu (verše 1–4), na jeho blížící se potupu (verše 5–9) a na násilí, které páchá na Judovi (verše 10–14).

Edómci byli potomky Jákobova bratra Ezaua. Nepřátelství mezi Izraelci a Edómci má původ ve sváru mezi oběma dvojčaty, která se později stala otci těchto dvou národů. Podle Genesis 33 se však později oba bratři usmířili. Bůh proto přikázal Izraelcům: „Nebudeš si hnusit Edómce, neboť to je tvůj bratr“ (Dt 23,8).

Navzdory Božímu nařízení přetrvávalo nepřátelství mezi oběma národy po celá staletí. Když Babylon zpustošil Jeruzalém a zajal jeho obyvatele, Edómci se nejen radovali, ale také okrádali prchající Izraelce, a dokonce pomáhali plenit Jeruzalém (Ž 137,7). Z toho důvodu prorok Abdijáš varoval Edóm, že mu bude měřeno stejným dílem: „Co jsi učinil ty, to bude učiněno tobě“ (Abd 1,15). Edómci se k obyvatelům Judy nezachovali v této krizi jako bratři, ale spíše se připojili k nepřátelským silám (Pl 4,21.22).

Území, které obýval Edóm, leží jihovýchodně od Mrtvého moře. Je to hornatá krajina plná vysokých horských vrcholů, ostrých skalních útesů, jeskyní a rozsedlin, v nichž se mohla ukrýt vojska. Řada edómských měst se nacházela v těchto téměř nepřístupných oblastech. Sela (také známá jako Petra) byla hlavním městem Edómu. Národ získal pyšné sebevědomí, které vystihuje otázka: „Kdo by mě strhl k zemi?“ (Abd 1,3).

Lidi, kteří využívají toho, že se druzí nacházejí ve stavu nouze, poženě Bůh k zodpovědnosti. Abdijáš varoval zpupné obyvatele Edómu, že Bůh na jejich hlavy sešle potupu. Před Hospodinem není kam uniknout (Am 9,2.3). Blížící se den Hospodinův přinese jak soud, tak spásu. Zatímco Edóm bude pít z poháru Božího hněvu, Boží lid dostane svůj majetek nazpět.

Aplikace

Když se ti v životě daří a jsi úspěšný, nemůže se do tvého srdce vloudit pýcha? Nemůžeš se dostat na scesti tím, že se přidáš na stranu těch, kteří se zabývají jen sami sebou a využívají ostatní? Ve kterých situacích je pro tebe lákavé pošlapat i spravedlnost a poctivost, jen abys měl z toho prospěch? Co můžeš udělat pro to, aby ses vyhnul tomuto pokušení?

Podněty k zamyšlení

Přečtěte si následující citáty a diskutujte o tom, jak nám pomáhají jasněji pochopit poselství Ámose a Abdijáše.

„Víra, že Bůh vyvolil tento zvláštní lid, aby splnil Boží poslání, byla již od počátku izraelského náboženství jak úhelným kamenem židovské víry, tak útočištěm národa v okamžicích nesnází. A přece proroci cítili, že pro mnohé z jejich současníků se tento úhelný kámen stal kamenem úrazu a toto útočiště prostředkem úniku. Museli lidem připomínat, že si vyvolení nesmějí plést s Boží protekcí či beztrestností, protože být vyvolený naopak znamená podléhat přísnějšímu Božímu soudu a trestu... Znamená snad vyvolení, že Bohu záleží výhradně na Izraeli? Naznačuje vyvedení z Egypta, že Bůh zasahuje pouze do dějin Izraele, zatímco osud ostatních národů je mu zcela lhostejný?“ (Abraham J. Heschel, *The Prophets*, Peabody, Mass.: Prince Press, 2001, s. 32.33)

„Pomýlení lidé, uctívající falešná božstva, byli proti hříchu bezbranní a vydávali se napospas zlým touhám neproměněného srdce. Stále znovu se proroci stavěli proti útlaču, bezpráví, blahobytu a výstřednostem, bezuzdnému obžerství a opilství, jakož i proti nevázaným prostopášnostem. Ámos o nich prohlásil: ‚Oni však toho, kdo trestá v bráně, nenávidí, pravdomluvný se jim hnuší.‘ (Am 5,10)“ (OSU 110.111; PK 282)

Otázky k rozhovoru

- 1. Je snadné přátelit se s někým, kdo nám má co nabídnout. Ale co ti, kdo jsou v nesnázích a nejenže nemají co nabídnout, ale potřebují, abychom jim něco dali? Jaký postoj musíme zaujímat k takovým lidem?**
- 2. Přemýšlejte o tom, co jsme jako adventisté sedmého dne dostali. Obdrželi jsme sobotu, víme, co se stane s člověkem po smrti, a vyhlížíme druhý Kristův příchod. Jaké další úžasné pravdy, o nichž většina ostatních lidí neví, jsme dostali? Jaké povinnosti jsou spjaty se znalostí těchto pravd?**

Dotazujte se Hospodina a budete žít! (Ámos)

Texty na tento týden

Am 5,14.15.23.24; 7,10–17; 8,11.12; 9,11–15; Iz 5,20; Oz 6,6; Mt 9,13; Ž 51,19

Základní verš

**„Hleďte dobro a ne zlo a budete žít, a tak Hospodin, Bůh zástupů, bude s vámi, jak říkáte.“
(Am 5,14)**

Hlavní myšlenka

Ámos ve svém poselství zdůrazňuje, že pokud budeme hledat Hospodina, budeme žít.

„Kdyby byli Izraelci zůstali Bohu věrní, mohl Bůh uskutečnit svůj záměr, poctit je a povýšit. Kdyby byli poslušní, byl by je vyvýšil ‚nade všechny pronárody, které učinil‘, byli by mu ‚chválou, věhlasem a okrasou‘ (Dt 26,19). Mojžíš řekl: ‚Všechny národy země budou vidět, že se nazýváš Hospodinovým jménem, a budou se tě bát.‘ ‚Když uslyší všechna tato nařízení, řeknou: Jak moudrý a rozumný lid je tento veliký národ!‘ (Dt 28,10; 4,6) Izraelci však nebyli Bohu věrní a jeho plán se tak naplňoval za neustálého protivenství a pokořování.“ (TV 15.16; DA 28)

Tento týden budeme pokračovat ve studiu knihy Ámos. Prorok v ní představuje Hospodinovo naléhání na svůj lid, aby odložil hříchy a vrátil se k němu, k jedinému pravému zdroji života. Koneckonců všichni máme pouze jednu ze dvou možností – život, nebo smrt. Žádná střední cesta neexistuje. Ámos nám podrobně odhaluje příkré rozdíly mezi těmito dvěma volbami.

Mějte v nenávisti zlo a milujte dobro

¹⁴Hleďte dobro a ne zlo a budete žít, a tak Hospodin, Bůh zástupů, bude s vámi, jak říkáte.

¹⁵Mějte v nenávisti zlo a milujte dobro, uplatňujte v bráně právo! Snad se Hospodin, Bůh zástupů, smiluje nad pozůstatkem lidu Josefova. (Am 5,14.15)

Běda těm, kdo říkají zlu dobro a dobru zlo, kdo vydávají tmu za světlo a světlo za tmu, kdo vydávají hořké za sladké a sladké za hořké! (Iz 5,20)

Osobní studium

Situace v Izraeli se velmi zhoršila; všude vládla korupce, útlak a hřích. Národ dospěl do bodu, kdy bylo v sázce jeho samotné přežití. Proto Ámos složil žalozpěv, v němž nařikal nad blížící se smrtí Izraele (Am 5,1–15). V prorockých knihách se často nedělá rozdíl mezi prorokovým slovem a slovem Hospodina. Ámosův žalozpěv je tedy zároveň Božím žalozpěvem nad Izraelem.

Cílem pohřební písně v Am 5,1–15 bylo otrást lidmi, aby si uvědomili, jaká je realita. Budou-li setrvávat ve svých hříších, zcela jistě zemřou. Pokud naopak zavrhnou zlo a vrátí se k Bohu, budou žít.

Ámos nevyzývá národ pouze k tomu, aby přestal vyhledávat zlo. Vybízí jej, aby měl zlo v nenávisti a miloval dobro. Příkazy se v této části kapitoly stupňují. Slovesa „milovat“ a „nenávidět“ se v Bibli často vztahují k rozhodnutím a činům, a ne pouze k pocitům a postojům. Změna v postojích lidí povede i ke změně jejich činů.

Přečti si text v Iz 5,20. Jaké varování se zde v této souvislosti nachází?

„Všichni, kdo se v této těžké době budou chtít řídit hlasem svého svědomí a směle sloužit Bohu, musí být odvážní, houževnatí a musí znát Boha a jeho slovo. Ti, kdo budou Bohu věrní, budou totiž pronásledováni, jejich pohnutky budou zpochybňovány, jejich nejlepší snahy překrucovány a jejich jména očerňována. Satan se bude ze všech svých sil snažit lidi oklamat, ovlivnit jejich myšlení a zatemnit jim rozum, aby zlo vypadalo jako dobro a dobro jako zlo.“ (PNL 247.248; AA 431)

Aplikace

Jak se můžeš naučit milovat dobro a nenávidět zlo, když jsou mnozí oklamáni a říkají zlu dobro a dobru zlo? Co je tvou jedinou ochranou proti tomuto klamu?

Náboženství ze zvyku

²³Pryč ode mne s halasem tvých písní, tvé brnkání na harfy už nechci slyšet. ²⁴At' se valí právo jako vody, spravedlnost jak proudící potok. (Am 5,23.24)

Chci milosrdenství, ne obět, poznání Boha je nad zápaly. (Oz 6,6)

Jděte a učte se, co to je: „Milosrdenství chci, a ne obět.“ Nepřišel jsem pozvat spravedlivé, ale hříšníky. (Mt 9,13)

Zkroušený duch, to je obět Bohu. Srdcem zkroušeným a zdeptaným ty, Bože, nepohrdáš! (Ž 51,19)

Osobní studium

Co můžeš vysledovat z úvodních veršů? Jak můžeš principy z těchto veršů uplatnit ve svém duchovním životě? Jak je můžeme uplatnit v našich sborech?

Kniha Ámos se více než ostatní biblické knihy soustředí na nespravedlnost, krutost a nelidskost. Odhaluje nám i Boží pohled na takové jednání. Ámos přináší poselství, že Bůh pohrdá prázdnými obřady a mrtvým formalizmem, a vybízí k reformě. Hospodina netěší povrchní a prázdné formy uctívání ze strany těch, kteří zároveň utiskují druhé kvůli osobnímu zisku. Tito lidé svými životy odhalují, že jim zcela uniklo, co to znamená být následovníkem Hospodina a že vůbec nechápu hlubší význam Božího zákona.

Ámos připomíná izraelskému národu, že Bůh odmítá jejich náboženské obřady, protože nevyvěrají ze života víry. V Am 5,14 je napsáno: „Hleďte dobro a budete žít, a tak Hospodin, Bůh zástupů, bude s vámi.“ Hledání Boží vůle je dáno v Am 5,5.6 do protikladu k putování do slavných náboženských středisek v Bét-elu, Gilgálu a Beer-šebě, tři měst, která i se svými svatyněmi směřovala k záhubě.

To, co Bůh skutečně chce, je právo a spravedlnost. Příkaz „dotazujte se Hospodina“ (Am 5,6) je obdobou příkazu „hleďte dobro“ (Am 5,14). Hospodin vyzval „požůstatek lidu Josefova“ (Am 5,15), aby se distancoval od hanebných praktik a náboženského formalizmu a místo toho nechal právo proudit jako řeku a spravedlnost jako nevysychající potok. Zatímco právo se týká ustanovení toho, co je před Bohem správné, spravedlnost označuje kvalitu života ve vztahu k Bohu a k druhým lidem ve společenství. Obraz, který Ámos zachycuje, ukazuje věřící lidi, jejichž náboženství se zvrhlo do prázdných forem a obřadů a jejichž srdce neprošlo změnou, která musí provázet opravdovou víru. (Viz Dt 10,16.)

Aplikace

Hrozí ti nebezpečí náboženského formalizmu? V jaké oblasti? Jak se projevuje? Jak se můžeš tomuto nebezpečí a pasti vyhnout? Co je prevencí tohoto stavu?

Povolání k prorokování

¹⁰Bételský kněz Amasjáš poslal izraelskému králi Jarobeámovi zprávu: „Spikl se proti tobě Ámos přímo v izraelském domě. Není možné, aby země snášela všechna jeho slova. ¹¹Ámos totiž říká: Jarobeám zemře mečem a Izrael bude zcela jistě přesídlen ze své země.“ ¹²Pak řekl Amasjáš Ámosovi: „Seber se, vidoucí, a prchej do judské země! Tam chleba jez a tam si prorokuj! ¹³A nikdy už neprorokuj v Bét-elu, neboť je to svatyně králova, královský dům.“ ¹⁴Ámos Amasjášovi odpověděl: „Nebyl jsem prorok ani prorocký žák, zabýval jsem se dobytkem a sykomorami. ¹⁵Hospodin mě vzal od ovcí, Hospodin mi rozkázal: ‚Jdi a prorokuj Izraeli, mému lidu!‘ ¹⁶Slyš tedy slovo Hospodinovo. Ty říkáš: ‚Neprorokuj proti Izraeli, nevynášej věštbu proti Izákovu domu!‘ ¹⁷Proto Hospodin praví toto: ‚Tvoje žena bude v městě provozovat smilství, tvoji synové a dcery padnou mečem, tvá půda bude rozměřena provazcem a ty zemřeš v zemi nečisté.‘ Izrael bude zcela jistě přesídlen ze své země.“ (Am 7,10–17)

Osobní studium

Ámos bydlel v judské Tekóji, ale Bůh ho poslal prorokovat do Izraele. Odešel tedy do severního království a kázal s takovou mocí, že nebylo možné, „aby země snášela všechna jeho slova“ (Am 7,10). Mnozí Izraelci se na Ámose určitě dívali podezíravě a odmítali ho přijmout jako Božího posla. Navzdory tomuto zavržení však věrně konal svou prorockou službu.

K těm, komu se nelíbilo Ámosovo kázání, patřil i bételský kněz Amasjáš, který obvinil Ámose ze spiknutí proti izraelskému králi. Bét-el byl jednou ze dvou královských svatyní, které se žel staly středisky odpadlické bohoslužby. Ámos veřejně předpověděl, že pokud Izrael nebude činit pokání, jeho král zemře mečem a lid bude odveden do zajetí. Amasjáš nařídil Ámosovi, aby se vrátil do judského království, kde se budou jeho poselství proti Izraeli těšit větší oblibě.

Svou odpovědí Ámos kněze ujistil, že jeho prorocké povolání pochází od Boha. Prohlásil, že není „profesionálním“ prorokem, kterého si lze najmout na bohoslužby. Ámos se distancoval od proroků, kteří prorokovali ze ziskových důvodů.

Pravdomluvnost v žádném případě nezaručuje přijetí, protože pravda může být občas nepohodlná. A pokud překáží těm, kdo jsou u moci, může vyvolat vážný odpor. Boží povolání přimělo Ámose, aby kázal proti hříchům krále a šlechty ze severního království tak otevřeně a směle, že byl obviněn z velezrady.

Aplikace

Jaký zaujímaš postoj, když ti někdo sdělí, že tvé skutky a/nebo tvůj životní styl jsou hříšné a přivoláváš jimi na sebe trest? Co vypovídá naše reakce o nás samotných a možná i o tom, že potřebujeme změnit své srdce a postoje?

Hlad po Božím slově

¹¹Hle, přicházejí dny, je výrok Panovníka Hospodina, kdy pošlu na zemi hlad, ne hlad po chlebu ani žízeň po vodě, nýbrž po slyšení slov Hospodinových. ¹²Budou vrátit se od moře k moři a ze severu na východ; budou pobíhat a hledat slovo Hospodinovo, ale nenajdou. (Am 8,11.12)

Osobní studium

V knize Ámos v 8. kapitole prorok popisuje ničivé dopady Božího soudu na zatvrzelý Izrael. Bůh potrestá lid za jejich hříchy tím, že sešle na zemi hlad. Ve verších 11 a 12 prorok hovoří o hladu a žízni po Božím slově. Tragédie, která převýší všechny ostatní, je hlad po Božím slově, když Bůh mlčí.

Když obyvatelé Izraele prožívali nesnáze, obraceli se k Hospodinu, prosili ho o prorocké slovo a doufali, že je povede. Tentokrát však bude Boží odpověď spočívat v mlčení. Součástí Hospodinova soudu nad jeho lidem bude odnětí Božího slova, které k nim přicházelo skrze proroky.

Ámos varuje Boží lid, že pokud bude setrvávat v neposlušnosti, přijde doba, kdy bude dychtit po poselství od Hospodina, ale bude příliš pozdě na to, aby se obrátili k Božímu slovu a doufali, že uniknou soudu. Bude to důsledek vytrvalého odmítání poselství, které dal Bůh Izraeli skrze Ámose. Stejně jako Saul před svou poslední bitvou (1S 28,6) si lid jednoho dne uvědomí, jak velmi potřebuje Boží slovo.

Všichni obyvatelé potom budou zoufale hledat Boží slovo – totéž slovo, které se za prorokova života rozhodli ignorovat. Nejvíce tím budou trpět mladí lidé. Zatímco předchozí generace slyšely Boží slovo a zavrhly je, mládež nikdy neměla příležitost vyslechnout si prorokovo poselství a varování.

Co říkají následující texty o důsledcích Božího mlčení? 1S 14,37; Ž 74,9; Př 1,28; Pl 2,9; Oz 5,6; Mi 3,5–7.

Aplikace

Jakými způsoby můžeš umlčet Boží hlas ve svém životě? Jakkoli děsivá je tato myšlenka, zabývej se jejími důsledky. Jak můžeš zajistit, že se ti to nikdy nestane?

Obnova

¹¹V onen den postavím padající Davidův stánek a jeho trhliny zazdím, opravím, co na něm pobořeno, a zbuduji jej jako za dnů dávných. ¹²Podrobí si pozůstatek lidu edómského a všech pronarodů; i budou nazývány mým jménem, je výrok Hospodina, který toto činí. ¹³Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy půjde oráč hned za žencem a ten, kdo šlape hrozny, hned za rozséváčem. Z hor bude kanout mladé víno a všechny pahorky budou oplývat vládhou. ¹⁴Úděl Izraele, svého lidu, změním, oni znovu vybudují zpustošená města a osídlí je, vysadí vinice a budou z nich pít víno, založí zahrady a budou z nich jíst ovoce. ¹⁵Zasadím je do jejich půdy a již nikdy nebudou vykořeněni ze své země, kterou jsem jim dal, praví Hospodin, tvůj Bůh. (Am 9,11–15)

Osobní studium

Prorok se v 9. kapitole své knihy obrací od temného obrazu hříšnosti národa a z ní vyplývajících soudů k zaslíbením budoucí obnovy (Am 9,11–15). Den Hospodinův, který byl předtím popsán jako den trestu (Am 5,18), se nyní stává dnem spásy, protože posledním Božím slovem k jeho lidu je spása, nikoli trest. Avšak spása přijde až po trestu, nikoli místo něj.

Navzdory veškeré sklíčenosti a soudům Ámos přece jen uzavírá svou knihu poselstvím o naději. Davidovo království bude nakonec obnoveno a sjednoceno pod jedním vládcem. I jiné národy za hranicemi Izraele budou vyzývat Boží jméno a společně s Izraelem se budou těšit z Božích požehnání. Závěr knihy se nese v tomto šťastném a nadějném duchu.

Bibličtí proroci nepřinášeli poselství, že Bůh trestá jenom pro samotný trest. Téměř za všemi varováními se skrývá pozvání k vykoupení. Přestože lidu bezprostředně hrozilo vyhnání, Hospodin ho povzbuzuje zaslíbením obnovy země. Ti, na které dopadne soud, uvidí, jak Bůh jedná v zájmu jejich záchrany a obnovy.

Co je konečným naplněním Ámosových zaslíbení o obnově Božího lidu? (L 1,32.33; Sk 15,13–18)

Mnozí židovští učitelé považovali text v Am 9,11 za zaslíbení o Mesiáši, které obdržel Abraham, o němž byl opětovně ujštěn David a jež v náznacích nacházíme v celém Starém zákoně. Nový král z Davidova rodu bude vládnout nad mnoha národy, čímž se naplní Boží zaslíbení dané Abrahamovi (Gn 12,1–3). Mesiáš bude vládnout dokonce i takovým nepřítelem, jako byl Edóm. Obnovené trosky Božího lidu už nikdy nebudou zničeny.

Příchodem Ježíše Krista, syna Davidova (Mt 1,1), Bůh splnil svůj velkorysý slib. Jakub na jeruzalémském jednání církve citoval text z Ámose (Sk 15,16), aby ukázal, že dveře spasení jsou otevřené i pro pohany. Bůh nabízí spásu jak Židům, tak pohanům v zaslíbeném Mesiáši, potomkovi jak Abrahama, tak Davida.

Aplikace

Ke konečnému naplnění těchto zaslíbení, určených pro každého, kdo je přijme, dojde teprve při druhém příchodu Ježíše Krista. Jak můžeš udržovat tuto naději stále živou, aby nevyhasla uprostřed každodenního shonu?

Podněty k zamyšlení

„Nezáleží na tom, kolik světla jsme přijali, ale jak je využíváme. Pohané, kteří žijí tak spravedlivě, jak jen jim to jejich poznání dobrého a zlého dovoluje, jsou na tom lépe než ti, kdo poznali světlo, hlásí se k Bohu, ale podle světla nejednají a to, co vyznávají, svým životem popírají.“ (TV 148; DA 239)

Otázky k rozhovoru

- 1. Společně diskutujte o odpovědích na otázku uvedenou v oddílu na neděli, která se týká toho, jak se můžeme učit nenávidět zlo a milovat dobro, a také se zabývá nebezpečím, že budeme říkat zlu dobro a dobru zlo. Proč toto nebezpečí hrozí převážně v dobách, kdy kultura a společnost začnou měnit své hodnoty a přijímat určité způsoby chování, určitý životní styl a postoje, které Bible jasně odsuzuje? Jako jednotlivci, a dokonce ani jako celek v podobě církve, nejsme odolní vůči společenským trendům, jimiž jsme obklopeni. Anebo snad ano? Diskutujte o změnách, k nimž v průběhu let došlo v naší kultuře a společnosti. Například o jakých věcech, které byly kdysi považovány za neslušné či tabu, se nyní otevřeně hovoří, dělají se, a dokonce se považují za dobré nebo se přinejmenším nepokládají za špatné? Jaký dopad měly tyto změny na postoje církve? Co můžeme udělat, abychom zajistili, že jako jednotlivci a církve nepadneme do nebezpečné léčky a nebudeme nazývat zlo dobrem? A zároveň – jaké kulturní změny k dobrému ovlivnily církve pozitivně, tedy způsobem, který věrněji odráží zásady lásky a přijetí zjevené v Ježíšově životě?*
- 2. Zabývejte se hlouběji myšlenkou „hladu“ po Božím slově. Jak k němu může dojít? Ukrývá Bůh záměrně pravdu před lidmi, nebo začnou být lidé kvůli svým postojům zcela nepřístupní vůči Božímu slovu? Nebo může dojít k obojímu? Anebo tkví příčina v něčem úplně jiném? Diskutujte o tom.*
- 3. Nehrozí nám jako adventistům sedmého dne – když jsme obdrželi tak velké světlo – že si budeme myslet, že pouhá znalost úžasných pravd, jež nám byly svěřeny, je vše, co potřebujeme? Jaký dopad by mělo mít naše poselství na způsob našeho života a na naše jednání s druhými, a to nejen v církvi, ale i ve společnosti? Jinými slovy, jak můžeme uplatňovat ve svém životě pravdy, které nám byly svěřeny? Proč je tak důležité, abychom to dělali?*

Horlivě odpouštějící (Jonáš)

Texty na tento týden

Jon 1,1–16; 2,1–11; 3,1–10; 4,1–3.8–11

Základní verš

„Já ti však s díkyvzdáním přinesu obět; co jsem slíbil, splním. U Hospodina je spása!“ (Jon 2,10)

Hlavní myšlenka

Kniha Jonáš mimo jiné ukazuje, že Bůh je ochotnější odpouštět druhým než my lidé.

Příběh Jonáše, poněkud neobvyklého Božího posla, je v Bibli jedním z nejznámějších. Bůh poslal tohoto proroka, aby varoval Ninive před blížící se zkázou. Jonáš měl podezření, že by se tento pohanský lid mohl kát ze svých hříchů a že by mu Bůh mohl odpustit. Jako pravý prorok Jonáš věděl, že Božím plánem je Ninive zachránit, a ne je zničit. Možná právě proto se nejprve snažil utéct. Avšak kvůli okolnostem a silám, které se vymykaly jeho kontrole, Jonáš změnil svůj názor a uposlechl Boží příkaz.

Pod vlivem Jonášova kázání celé město uvěřilo Božím poselství a činilo pokání tak, jak tomu žel nebylo v případě Izraele a Judy. Jonáš při tom dostal mnoho důležitých ponaučení. Tento příběh nám ukazuje, jak Bůh trpělivě učil předpojatého a tvrdohlavého proroka, v čem spočívá milost, slitování a odpuštění.

Neposlušný prorok

¹Stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi, synu Amítajovu: ²„Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města, a volej proti němu, neboť zlo, které páchají, vystoupilo před mou tvář.“ ³Ale Jonáš vstal, aby uprchl do Taršíše, pryč od Hospodina. Sestoupil do Jafy a vyhledal loď, která plula do Taršíše. Zaplatil za cestu a vstoupil na loď, aby se s nimi plavil do Taršíše, pryč od Hospodina. ⁴I uvrhl Hospodin na moře veliký vítr a na moři se rozpoutala veliká bouře. (Jon 1, 1– 4)

Osobní studium

O Jonášovi ani o jeho rodinných poměrech toho mnoho nevíme. Z 2Kr 14,25 se dozvídáme, že žil v severní části Izraele a konal službu v 8. století př. n. l. V tomto biblickém textu je také uvedeno, že Jonáš předpověděl územní expanzi izraelského království.

Ninive bylo historicky jedno ze tří velkých měst v Asýrii, v důležité zemi ležící na řece Tigris. Protože Bůh je Pánem všech národů a všichni lidé mu skládají účty, poslal svého služebníka Jonáše, aby varoval obyvatele Ninive před hrozící záhubou. Boží příkaz zaznamenaný v Jon 1,2 „volej proti němu“ lze přeložit také „kaž mu“ (B21).

Krutost Asyřanů byla nechvalně známá. Asi o sto let později nazval prorok Nahum Ninive městem, „jež se brodí v krvi“, je „samá přetvářka“ a „plné loupeží“ (Na 3,1). K takovým lidem poslal Bůh Jonáše se svým poselstvím. Kromě jiného to byl možná právě strach z nenáviděných Asyřanů, který vyvolal Jonášův odmítavý postoj. Když mu Bůh řekl, aby se vydal na východ do Ninive, prorok odmítl a snažil se prchnout lodí na západ do Taršíše.

Nejprve se zdálo, že Jonášovi vše vychází. Pak ale Hospodin seslal na loď velikou bouři, aby svého služebníka poučil, že před Bohem se nikdo nemůže ukrýt.

Jonáš utekl před Bohem, protože nechtěl konat Boží vůli. I v dnešní době mají lidé mnoho důvodů, proč utíkají před Bohem. Někteří to dělají, protože ho osobně neznají. Jiní zavrhnou dokonce i pomýšlení na Boha a jeho slovo. Přestože se jejich pohnutky od sebe liší, v mnoha případech si tak počínají, aby se zbavili pocitů viny ze způsobu svého života. Koneckonců, pokud neexistuje žádná vyšší moc, které bychom se zodpovídali, proč bychom si nedělali, cokoli se nám zachce? Můžeme se setkat i s křesťany, kteří se vyhýbají Bohu, když je povolá, aby udělali něco, co nechtějí, něco, co se přičí jejich v podstatě sobecké a hříšné přirozenosti.

Aplikace

Přečti si Ž 139,1–12. Jaké zásadní poselství určené pro nás je obsaženo v tomto textu? Jaké pocity v tobě vyvolává toto poselství? Anebo se na to podívej jinak: věříme, že Bůh nejen vidí všechno, co děláme, ale zná i naše myšlenky. Žiješ s tímto vědomím, anebo máš sklon vytěšňovat ho ze své mysli? Anebo sis snad už natolik zvykl na tuto myšlenku, že už jí prostě nevěnuješ velkou pozornost? Ať už jsou důvody jakékoli, jednal bys jinak, kdybys neustále intenzivně vnímal to, že Bůh skutečně zná každou tvou myšlenku?

Neochotný svědek

⁴Lodi hrozilo ztroskotání. ⁵Loďníci se báli a úpěli každý ke svému bohu a vrhali do moře předměty, které měli na lodi, aby jí odlehčili. Ale Jonáš sestoupil do podpalubí, ulehl a tvrdě usnul. ⁶Přišel k němu velitel lodi a řekl mu: „Co je s tebou, ospalče! Vstaň a volej k svému bohu! Snad si nás tvůj bůh povšimne a nezahyneme.“ ⁷Zatím se loďníci mezi sebou smluvili: „Pojďte, budeme losovat a poznáme, kvůli komu nás postihlo toto neštěstí.“ Losovali tedy a los padl na Jonáše. ⁸Řekli mu: „Pověz nám, kvůli komu nás postihlo toto neštěstí. Čím se zabýváš? Odkud přicházíš? Z které země, z kterého lidu?“ ⁹Odpověděl jim: „Jsem Hebrej a bojím se Hospodina, Boha nebes, který učinil moře i pevninu.“ ¹⁰Tu padla na ty muže velká bázeň a řekli mu: „Cos to udělal?“ Dozvěděli se totiž, že prchá od Hospodina, sám jim to pověděl. ¹¹Zeptali se ho: „Co teď s tebou máme udělat, aby nás moře nechalo na pokoji?“ Neboť moře se stále více bouřilo. ¹²Odpověděl jim: „Vezměte mě a uvrhněte do moře, a moře vás nechá na pokoji. Vim, že vás tahle velká bouře přepadla kvůli mně.“ ¹³Ti muži však veslovali, aby se vrátili na pevninu, ale marně. Moře se proti nim bouřilo stále víc. ¹⁴Volali tedy k Hospodinu: „Prosíme, Hospodine, ať nezahyneme pro život tohoto muže, nestíhej nás za nevinnou krev. Ty jsi Hospodin, jak si přeješ, tak činíš.“ ¹⁵I vzali Jonáše a uvrhli ho do moře. A moře přestalo běsnit. ¹⁶Na ty muže padla velká bázeň před Hospodinem. Přinesli Hospodinu oběť a zavázali se sliby. (Jon 1,4–16)

Osobní studium

V 1. kapitole knihy Jonáš chce Hospodin zastavit prchajícího Jonáše. Rozpoutá proto tak silnou bouři, že lodi hrozí ztroskotání. Loďníci vyzývají své bohy a prosí je o pomoc. Vzhledem k prudkosti bouře mají pocit, že někdo musel jejich bohy rozložit. Losují, aby rozhodli, kdo to byl. Na losování si každý přinese odlišný kamínek nebo dřívko. Losy se vloží do nádoby, s níž se třese, dokud jeden z nich nevypadne. Los padl na Jonáše, který vyznává své hříchy a naléhá na loďníky, aby ho uvrhli do moře.

Jde o pozoruhodný příběh, protože v něm pohanští loďníci jednají pozitivně, zatímco Jonáš je představen v nepříznivém světle. Ačkoli loďníci uctívali mnoho bohů, projevují velikou úctu Hospodinu a modlí se k němu. Také se chovají soucitně k Hospodinovu služebníku Jonášovi, když dělají vše, co je v jejich silách, a snaží se veslovat, aby se vrátili na pevninu. Nakonec souhlasí s Jonášem, že by ho měli hodit přes palubu. Jakmile to udělají, bouře se utiší a loďníci přinášejí Hospodinu oběť a uctívají jej.

Jak Jonáš ve verši 9 popisuje Hospodina? Co je důležité na způsobu, jakým Hospodina popsal? Viz také Zj 14,7; Iz 42,5; Zj 10,6.

Jonášovo vyznání víry v Boha jako Stvořitele moře a pevniny zdůrazňuje marnost jeho pokusů uniknout z Boží přítomnosti. Bouře ustala hned poté, co muži hodili Jonáše do vody, a tak poznali, že Hospodin jako Stvořitel vládne moři. Kvůli tomu uctívali loďníci Hospodina ještě víc. Jak dlouho jejich nově nalezená bázeň a úcta ke Stvořiteli trvala, zde není řečeno. Nepochybně se však z této zkušenosti o Hospodinu něco dozvěděli.

Aplikace

Sotva dokážeme porozumět mnoha divům světa kolem nás, natožpak všemu, co se nachází za hranicemi našich smyslů, či dokonce naší obrazotvornosti. Jak k tobě Stvořitel promlouvá skrze to, co stvořil?

Jonášův žalm

¹Hospodin však nastrojil velkou rybu, aby Jonáše pohltila. Jonáš byl v útrokách ryby tři dny a tři noci. ²I modlil se v útrokách ryby k Hospodinu, svému Bohu. Řekl: ³„V soužení jsem volal k Hospodinu, on mi odpověděl. Z lůna podsvětí jsem volal o pomoc a vyslyšels mě. ⁴Vhodil jsi mě do hlubin, do srdce moře, obklíčil mě proud, všechny tvé příboje, tvá vlnobítí se přese mne převalily. ⁵A já jsem si řekl: Jsem zapuzen, nechceš mě už vidět. Tak rád bych však zase hleděl na tvůj svatý chrám! ⁶Zachvátily mě vody, propastná tůň mě obklíčila, chaluhy mi ovinuly hlavu. ⁷Sestoupil jsem ke kořenům horstev, závory země se za mnou zavřely navěky. Tys však vyvedl můj život z jámy, Hospodine, můj Bože! ⁸Když jsem byl v duši tak skleslý, Hospodina jsem si připomínal; má modlitba vešla k tobě ve tvůj svatý chrám. ⁹Ti, kdo se šalebných přeludů drží, o milosrdenství se připravují. ¹⁰Já ti však s díkůvzdáním přinesu oběť; co jsem slíbil, splním. U Hospodina je spása!“ ¹¹I rozkázal Hospodin rybě, a vyvrhla Jonáše na pevninu. (Jon 2,1–11)

Osobní studium

Když lodníci hodili Jonáše do moře, spolkla ho na Boží příkaz velká ryba. Jonáš si určitě myslel, že jediný způsob, jak uniknout poslání, které měl v Ninive splnit, je smrt. Ale velká ryba (která není v této knize označena jako velryba) se pro proroka stala nástrojem spásy. Na rozdíl od Jonáše tento stvořený živočich pohotově a poslušně reagoval na Boží příkazy (Jon 2,1.11).

Boží prozřetelnost zde zasáhla úžasným způsobem, a jakkoli se někteří lidé tomuto příběhu vysmívají, Ježíš dosvědčil jeho věrohodnost (Mt 12,40) a dokonce jej použil v souvislosti se svou smrtí a tělesným vzkříšením.

Jonášův žalm (tak bývá označována 2. kapitola) oslavuje Boží vysvobození z nebezpečných hlubin moře. Jde o jedinou veršovanou část této knihy. Jonáš v ní vzpomíná, jak v modlitbě prosil o pomoc, když klesal do hlubokých vod a čekala ho jistá smrt. Jakmile si plně uvědomil svou spásu, děkuje za ni Bohu. Tento chvalozpěv naznačuje, že Jonáš znal biblické žalmy chval a díkůvzdání.

Jonáš slibuje, že Bohu přinese oběť. Byl vděčný, že ačkoli si zasloužil smrt, Bůh mu prokázal mimořádnou milost. Navzdory své neposlušnosti se Jonáš stále pokládal za věrného Bohu, protože nepodleh modlářství. I přes mnohé charakterové nedostatky byl odhodlán vyvinout snahu a zachovat věrnost svému povolání.

Aplikace

Někdy musíme zažít hroznou zkušenost, abychom Bohu otevřeli srdce dokořán a uvědomili si, že On je naší jedinou nadějí a spásou. Vzpomeň si na zkušenost, kterou jsi prožil a v níž jsi jasně viděl, že ve tvém životě působila Boží moc a jeho zásah. Proč tak snadno zapomínáme – a to zvláště v době, kdy přicházejí nové zkoušky – jak nás Hospodin vedl v minulosti?

Úspěšná mise

1I stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi podruhé: 2„Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města, a povolávej v něm, co ti uložím.“ 3Jonáš tedy vstal a šel do Ninive, jak mu Hospodin uložil. Ninive bylo veliké město před Bohem; muselo se jím procházet tři dny. 4Jonáš vešel do města, procházel jím jeden den a volal: „Ještě čtyřicet dní, a Ninive bude vyvráceno.“ 5I uvěřili ninivští muži Bohu, vyhlásili půst a oblékli si žíněné suknice od největšího až po nejmenšího. 6Když to slovo proniklo k ninivskému králi, vstal ze svého trůnu, odložil svůj plášť, zahalil se do žíněné suknice a sedl si do popela. 7Potom dal v Ninive rozhlásit: „Podle vůle krále a jeho mocných rádců! Lidé ani zvířata, skot ani brav ať nic neokusí, ať se nepasou a nepijí vodu. 8Ať se zahalí do žíněné suknice, lidé i zvířata, a naléhavě ať volají k Bohu. Každý ať se odvrátí od své zlé cesty a od násilí, které mu lpí na ruce. 9Kdo ví, možná že se Bůh v lítosti obrátí a odvrátí od svého planoucího hněvu a neza-hyneme.“ 10I viděl Bůh, jak si počínají, že se odvracejí od své zlé cesty, a litoval, že jim chtěl učinit zlo, které ohlásil. – A neucínil tak. (Jon 3,1–10)

Osobní studium

Když Bůh po tak zázračném vysvobození podruhé přikázal Jonášovi, aby šel kázat do Ninive, prorok okamžitě uposlechl. Ve svém hlásání (Jon 3,1–4) použil jazyk připomínající oznámení zkázy Sodomy a Gomory (Gn 19). Avšak slovo „vyvrátit“, obsažené v Jonášově kázání (viz Gn 19,21.29; Jon 3,4), může v hebrejštině znamenat také „obrátit“ nebo „změnit“ (Ex 7,17.20; 1S 10,6).

Největším úspěchem Jonášova prorockého působení byla skutečnost, že město činilo pokání. Po lodnicích se Ninivští stali druhou pohanskou skupinou lidí, která se obrátila k Bohu. A to vše jen díky setkání s Božím chybujícím poslem. Výsledky byly ohromující. Obyvatelé Ninive se pokorili před Bohem – oblékli si žíněné suknice, sypali si na hlavu popel a postili se. To vše byly vnější projevy lítosti a pokání.

Přečti si Mt 12,39–41 a 2Pa 36,15–17. Co tyto verše říkají o důležitosti pokání?

Nevšední obraz asyrského vládce pokořujícího se před Bohem v popelu je ostrou výtkou pro mnoho pyšných izraelských vládců a lidí, kteří zarytě odmítali výzvy proroků k pokání. Vzhledem k tomu, že se v knize Jonáš klade důraz na Boží milost a odpuštění, židé ji předčítají každý rok při Dni smíření, který je připomenutím toho, že Bůh lidem odpouští hříchy.

„Náš Bůh je Bohem soucitu. S přestupníky zákona jedná s velikou trpělivostí a něžnou milostí. A přece se v dnešní době, kdy mají mužové a ženy tolik příležitostí seznámit se s Božím zákonem, zjeveným v Písmu, Vládce vesmíru nemůže dívat s uspokojením na bezbožná města, v nichž vládne násilí a zločin. Kdyby lidé v těchto městech činili pokání stejně jako obyvatelé Ninive, bylo by dáno mnohem více takových poselství, jaké obdržel Jonáš.“ (RH, 18. října 1906)

Aplikace

Přečti si Jon 3,5–10. Co ti tyto verše prozrazují o povaze pravého pokání? Jak můžeš tyto principy uplatnit ve svém životě?

Omilostněný, ale nemilosrdný

¹Jonáš se velice rozezlil a planul hněvem. ²Modlil se k Hospodinu a řekl: „Ach, Hospodine, což jsem to neřikal, když jsem byl ještě ve své zemi? Proto jsem dal přednost útěku do Taršíše! Věděl jsem, že jsi Bůh milostivý a plný slitování, shovívavý a nesmírně milosrdný, že tě jímá lítost nad každým zlem. ³Nyní, Hospodine, vezmi si prosím můj život. Lépe abych umřel, než abych žil.“ ... ⁸Když pak vzešlo slunce, nastrojil Bůh žhavý východní vítr a slunce bodalo Jonáše do hlavy, až úplně zemdlel a přál si umřít. Řekl: „Lépe abych umřel, než abych žil.“ ⁹Bůh se však Jonáše otázal: „Je dobře, že pro ten skočec tak planeš?“ Odpověděl: „Je to dobře. Planu hněvem až k smrti.“ ¹⁰Hospodin řekl: „Tobě je líto skočce, s kterým jsi neměl žádnou práci, jemuž jsi nedal vzrůst; přes noc vyrostl, přes noc zašel. ¹¹A mně by nemělo být líto Ninive, toho velikého města, v němž je víc než sto dvacet tisíc lidí, kteří nedovedou rozeznat pravici od levice, a v němž je i tolik dobytka?“ (Jon 4,1–3.8–11)

Osobní studium

Ve 4. kapitole knihy Jonáš je o prorokovi odhaleno několik zářejících věcí. Zdá se, že by raději zemřel, než aby svědčil o Boží milosti a odpuštění. Zatímco předtím se radoval, že ho Bůh vysvobodil ze smrti (Jon 2,8–10), nyní, když Ninivští žijí, upřednostňuje smrt (Jon 4,2.3).

Na rozdíl od Jonáše je Bůh v Bibli představen jako někdo, kdo nechce, „aby svévolník zemřel“ (Ez 33,11). Jonáš se radoval ze zvláštní milosti, kterou mu Bůh projevil, ale svým nepřátelům přál jen Boží hněv. Takovou tvrdost srdce biblická kniha Jonáš přísně kárá.

Kdosi správně poznamenal, že kniha Jonáš je příručkou pojednávající o tom, jaký by prorok neměl být. Jonáš byl prorokem vzpurného ducha a pomýlených priorit. Byl malicherný a mrzoutský. Místo toho, aby se radoval z milosti, kterou Bůh prokázal i obyvatelům Ninive, nechal se rozladit svou sobeckou a hříšnou pýchou.

Svámi posledními slovy vyjadřuje Jonáš touhu zemřít (Jon 4,8.9), zatímco poslední Boží slova jsou ujištěním o jeho nezměrné milosti, ujištěním o životě.

Jonášova kniha má otevřený konec. Její závěrečné verše staví čtenáře před důležitou otázkou, kterou autor nechává nezodpovězenou: Měla nakonec záračná změna srdcí obyvatel Ninive za následek i radikální změnu Jonášova srdce?

Aplikace

V příběhu o Jonášovi je hodně věcí, které je těžké pochopit, a to zvláště s ohledem na samotného Jonáše. Snad nejjasnějším ponaučením je však to, že Boží milost a odpuštění značně přesahují naši milost a naše odpuštění. Jak se můžeš naučit být milosrdnější a shovívavější vůči těm, kdo si to nezaslouží – když víš, jak Bůh jednal s Jonášem a Ninivskými?

Podněty k zamyšlení

Přečtěte si následující citáty a diskutujte o tom, jak nám pomáhají jasněji pochopit poselství knihy Jonáš.

„Kdykoli Boží děti něco potřebují, mají vzácnou výsadu, že se mohou dovolávat Boží pomoci. Nezáleží na tom, na jakém místě se nacházejí, milostivý Bůh je ochoten naslouchat jejich volání. Ať je toto místo sebeopuštěnější a sebetemnější, Boží dítě, které se modlí, je dokáže proměnit v opravdový chrám.“ (4BC 1003)

„Jonáš splnil svěřený úkol, a přestože se jeho slova nenaplnila, nebylo pochyb o tom, že toto varovné poselství pocházelo od Boha a že splnilo svůj účel. Pohané poznali Boží milost.“ (OSU 108; PK 272.273)

Otázky k rozhovoru

- 1. Kniha Jonáš ukazuje, že Bůh má přírodu plně pod kontrolou. Představ si, že někoho z tvých přátel postihne nějaká přírodní katastrofa. Jak bys mu vysvětlil, že Bůh i navzdory přítomnosti živelních pohrom, které pustoší některé části našeho světa a připravují o život mnoho lidí, vše řídí?*
- 2. Přečtěte si poslední verš v knize Jonáš. Co nás učí o naší zodpovědnosti za misijní působení ve všech částech světa?*
- 3. V podobenství o nemilosrdném služebníkovi (Mt 18,21–35) přirovnal Ježíš Boha k rozhněvanému králi, který odvolal své odpuštění a uvrhl do vězení toho, jemuž kdysi odpustil. Odvolává Bůh skutečně své odpuštění? Jaký postoj zaujímáme k tomuto tématu jako církev a proč?*
- 4. Myšlenka, že nějakého člověka zaživa spolkla „veliká ryba“, načež pak žil v jejích útrobách, představuje pro mnohé lidi ovlivněné sekularizmem něco, co by neměli brát vážně. Ježíš však jednoznačně potvrdil pravdivost tohoto příběhu. Jak nám příběh o Jonášovi pomáhá uvědomit si, jak omezený je ve skutečnosti pohled, který popírá vše nadpřirozené?*

Zvláštní Boží lid (Micheáš)

Texty na tento týden

Mi 1,1–9; 2,1–3; 3,9–12; 5,1–5; 6,1–8; 7,18–20

Základní verš

„Človče, bylo ti oznámeno, co je dobré a co od tebe Hospodin žádá: jen to, abys zachovával právo, miloval milosrdenství a pokorně chodil se svým Bohem.“ (Mi 6,8)

Hlavní myšlenka

Hospodin byl i v době nejhoršího odpadnutí ochoten odpustit svému lidu a uzdravit jej.

Prorok Micheáš sloužil v jednom z nejtemnějších období izraelských dějin. Země byla již dlouho rozdělena na dvě království. Asýrie nakonec vyvrátila severní království a Micheáš viděl, jak se do Judy na jihu vkrádá zlo a násilí. Káral své současníky a ukazoval na jejich hříchy, jakými byly nepoctivost, nespravedlnost, úplatkářství a nedůvěra. Micheáš byl prvním biblickým prorokem, který předpověděl zkázu Jeruzaléma (Mi 3,12).

Avšak prorokovi byla v této temné době odhalena naděje. Mohl vidět události z Boží perspektivy a dohlédl až za přicházející trest. Micheáš proto přinesl i slova povzbuzení a vyhlásil, že z Betléma vzejde Hospodinův pomazaný. Mesiáš bude vůdcem, který zachrání Izrael a přinese pokoj národům (Mi 4,3).

Prorokovi se svírá srdce

¹Slovo Hospodinovo, které se stalo k Micheáši Móřešetskému za dnů judských králů Jótama, Achaza a Chizkijáše; bylo to vidění o Samaří a o Jeruzalému. ²Slyšte to, všichni lidé, napni pozornost, země, se vším, co je na tobě! Panovník Hospodin buď proti vám svědkem, Panovník ze svého svatého chrámu! ³Neboť hle, Hospodin vychází ze svého místa, sestupuje a šlape po posvátných návrších země. ⁴Hory se pod ním rozplývají, doliny pukají, jsou jako vosk v ohni, jako vody řítící se ze stráně. ⁵To všechno pro nevěrnost Jákobovu, pro hříchy izraelského domu. Co je Jákobova nevěrnost, zdali ne Samaří? A co jsou posvátná návrší Judy, zdali ne Jeruzalém? ⁶Proto udělám ze Samaří pole sutin a vysadím na něm vinici, kameny z něho svalím do údolí, odkryji jeho základy. ⁷Rozbity budou veškeré jeho tesané modly, veškeré jeho nevěstčí odměny budou spáleny ohněm, zpusťošim všechny jeho modlářské stvůry. Protože je shromáždilo ze smilné nevěstčí odměny, opět se stanou smilnou odměnou nevěstek. ⁸Nařikat nad tím musím a kvílet, chodit bosý a nahý; dám se do nářku jak šakalové, do truchlení jako pštrosi, ⁹protože jsou nevyléčitelné jeho rány. Došlo i na Judu; zasazena je brána mého lidu, sám Jeruzalém. (Mi 1, 1–9)

Osobní studium

V Mi 1,1–9 prorok vyzývá celou zemi, aby se stala svědkem Božího soudu nad hříšným lidem. Vybírá si hlavní města Samaří a Jeruzalém, protože jejich vůdcové nedokázali jít ostatním vzorem a ukázat jim, co to znamená následovat Boha celým srdcem. Tato dvě města budou zničena jako první.

Pomyšlení na soud, který přináší zkázu, vyvolávalo v Micheášově životě skutečné napětí. Jako prorok odhaloval Boží záměry, oznamoval, co přijde v blízké budoucnosti. Miloval však také lid, k němuž patřil. Představa zajetí ho doháněla k zoufalství. Špatné zprávy měly na mysl a tělo proroka zdrcující vliv.

Co učí následující texty o těžkém údělu proroků? Nu 11,10–15; 1Kr 19,14; Jr 8,21–9,1; Ez 24,15–18; 2K 11,23–27.

Poselství, která Boží proroci hlásali, se jich velmi silně dotýkala. Neradi hovořili o hrozných věcech, jež se měly stát. Svůj postoj k blížícím se pohromám nezřídka vyjadřovali nářkem. Jejich bolest byla skutečná. Poselství sdělovali svým posluchačům jak prorockými slovy, tak vnějšími projevy, které často prozrazovaly hlubokou bolest pramenící z jejich nitra. Micheášova reakce na Boží soud připomíná reakci Izajáše, jenž na znamení hanby, kterou přinese zajetí, chodil tři roky polonahý a bosý. I Ellen Whiteová během své služby snášela veliké utrpení. Boží služebníci měli často velmi složitou životní cestu.

Aplikace

Přečti si 1Pt 4,14–16 a pak přemýšlej o sobě a o různých zkouškách, jimiž procházíš. Kolik utrpení na tebe dolehlo, protože zachovááš věrnost Bohu? A kolik kvůli tvé nevěře?

Ti, kdo strojí ničemnosti

¹Běda těm, kdo strojí ničemnosti, páchají zlo na svých ložích, dopouštějí se ho za jitrního světla; na to mají dost sil. ²Žádostivě dychtí po polích – a uchvacují, po domech – a zabírají. Utiskují muže i jeho dům, člověka i jeho dědictví. ³Proto praví Hospodin toto: Hle, já na tu čed' strojím zlo, z něhož nevyvléknete své šije. Přestanete chodit povýšeně, bude to zlý čas. (Mi 2, 1–3)

⁹Slyšte to, představitelé domu Jákobova, vůdcové izraelského domu, vy, kteří si hnušíte právo a překrucujete všechno, co je přímé! ¹⁰Sijón budete krveprolítím, Jeruzalém bezprávím. ¹¹Jeho představitelé soudí za úplatek, jeho kněží učí za odměnu, jeho proroci věští za stříbro. Přitom spoléhají na Hospodina a říkají: „Což není Hospodin uprostřed nás? Na nás nepřijde nic zlého.“

¹²Proto bude Sijón kvůli vám zorán jako pole, z Jeruzaléma budou sutiny, z hory Hospodinova domu návrší zarostlá křovím. (Mi 3, 9–12)

Osobní studium

„Když na judský trůn nastoupil král Achaz, musel Izajáš čelit takovým hanebnostem, jaké v Judsku neměly doposud období. Mnoho lidí bylo tehdy svedeno k tomu, aby uctívali pohanská božstva. Král a knížata se zpronevěřili svému postavení, falešní proroci vodili lid po nesprávných cestách a někteří kněží vyučovali za peníze. Přesto však odpadlí vůdcové zachovávali formy pravé bohoslužby a tvrdili, že jsou Božím vyvoleným lidem. Prorok Micheáš prohlásil, že zatímco se hříšníci ze Sijónu rouhavě zaštiťují Bohem se slovy: ‚Což není Hospodin uprostřed nás? Na nás nepřijde nic zlého,‘ budují Sijón ‚krveprolítím, Jeruzalém bezprávím‘ (Mi 3,11.10).“ (OSU 124; PK 322)

Izraelský národ se mylně domníval, že díky svému zvláštnímu postavení Božího lidu a poznání pravého Boha (na rozdíl od pošetilosti pohanského modlářství /viz Ž 115,4–9/), se stal imunní vůči Božímu trestu – a to byl jeden z nejtrvalejších problémů, jemuž čelil. Je paradoxem, že právě kvůli svému zvláštnímu postavení před Bohem nese za své hříchy mnohem větší vinu. Hospodin izraelský národ stále znovu a znovu varoval. Například v 5. knize Mojžíšově říká, že veškerá požehnání, ochrana a blahobyt, které jim náležejí, jsou podmíněny poslušností jeho příkazů, jak vidíme i v tomto upozornění: „Jenom si dej pozor a velice se střež zapomenout na věci, které jsi viděl na vlastní oči, aby nevymizely z tvého srdce po všechny dny tvého života. Seznam s nimi své syny i vnuky.“ (Dt 4,9)

Aplikace

V jakém směru nám jako adventistům sedmého dne – tedy těm, kteří obdrželi tolik poznání – hrozí, že se dopustíme stejné chyby jako izraelský lid?

Nový Vládce z Betléma

¹A ty, Betléme efratský, ačkoli jsi nejmenší mezi judskými rody, z tebe mi vzejde ten, jenž bude vládcem v Izraeli, jehož původ je odpradáвна, ode dnů věčných. ²I když je Hospodin vydá v plen do chvíle, než rodička porodí, zbytek jeho bratří se vrátí zpět k synům Izraele. ³I postaví se a bude je pást v Hospodinově moci, ve vyvýšeném jménu Hospodina, svého Boha, a budou bydlet bezpečně; jeho velikost bude nyní sahat až do dálav země. ⁴A on sám bude pokoj. Až vtrhne Ašúr do naší země, až bude šlapat po našich palácích, postavíme proti němu sedm pastýřů, osm vojevůdců lidu. ⁵Ti budou spravovat asyrskou zemi mečem v přístupech do země Nimrodovy. On nás vysvobodí před Ašúrem, až vtrhne do naší země, až bude šlapat po našem pomezí. (Mi 5, 1–5)

Osobní studium

Nálada knihy Micheáš se často drasticky mění a přechází od sklíčenosti k velkolepé naději. Tuto naději vidíme i v jednom z nejslavnějších mesiánských proroctví.

Text v Mi 5,1 říká, že z malého judského městečka vzejde Ten, kdo existuje od věčnosti, a stane se vládcem Izraele. Mi 5,1 je jedním z nejzákladnějších biblických veršů, jež byly napsány, aby posílily naději lidí, kteří netrpělivě očekávali ideálního Vůdce zaslíbeného proroky. Jeho vláda měla zahájit období moci, spravedlnosti a pokoje (Mi 5,3–5).

David pocházel z Betléma, malého města, jemuž se také říkalo Efrata (Gn 35,19). Zmínka o tomto městě zdůrazňuje prostý původ jak Davida, tak i jeho budoucího následníka, který se stane pravým Pastýřem lidu (Mi 5,3). Ve skromném městě Betlémě pomazal prorok Jíšajova nejmladšího syna Davida, jenž se měl stát králem nad Izraelem (1S 16,1–13; 17,12). Když mudrci přišli hledat právě narozeného „krále Židů“, Herodes se ptal znalců Bible, kde ho má hledat (Mt 2,4–6). Odkázali ho text v Mi 5,1, v němž bylo předpovězeno, že Mesiáš vyjde z malého města jménem Betlém.

Jakkoli je to pro naši omezenou a hříšnou mysl nepochopitelné, ono narozené dítě byl věčný Bůh, Stvořitel nebe a země. „Ježíš Kristus byl od věčnosti jedno s Otcem.“ (TV 9; DA 19) Tato myšlenka je jednou z nejzákladnějších pravd křesťanství: Bůh Stvořitel vzal na sebe lidství a jako člověk se obětoval za naše hříchy. Mnoho lidí zápasí, aby našli smysl a význam své existence. Základem našeho života je Ježíš Kristus, který nás nejen ukotvuje a dává našemu životu smysl a význam, ale také nám dává naději na něco většího, než by nám kdy tento svět mohl nabídnout.

Aplikace

Udělej si čas a hledej v Bibli texty, které ukazují, jakou hodnotu má díky Kristu tvůj život a co konkrétně ty osobně znamená pro Boha. Otevři své srdce Bohu a pozvi Ježíše do svého života.

Co je dobré

¹Slyšte nyní, co praví Hospodin: Povstaň, veď soud s horami, necht' slyší pahorky tvůj hlas! ²Slyšte Hospodinův spor, hory i nepohybné základy země! Hospodin vede spor se svým lidem, činí výtky Izraeli: ³Lide můj, co jsem ti udělal? Jaké potíže jsem ti působil? Odpověz mi. ⁴Vždyť jsem tě vyvedl z egyptské země, vykoupil jsem tě z domu otroctví, poslal jsem před tebou Mojžíše, Árona a Mirjam. ⁵Lide můj, jenom si vzpomeň na záměr Baláka, krále moábského, a co mu odpověděl Bileám, Beorův syn, jak jsi pak táhl od Šítimu do Gilgálu, abys pochopil Hospodinovy spravedlivé činy. ⁶„Jak předstoupím před Hospodina? S čím se mám sklonit před Bohem na výšině? Mohu před něj předstoupit s obětmi zápalnými, s ročními býčky? ⁷Cožpak má Hospodin zalíbení v tisících beranů, v deseti tisících potoků oleje? Což smím dát za svou nevěrnost svého prvorozence, v oběť za svůj hřích plod svého lůna?“ ⁸Človče, bylo ti oznámeno, co je dobré a co od tebe Hospodin žádá: jen to, abys zachovával právo, miloval milosrdenství a pokorně chodil se svým Bohem. (Mi 6, 1–8)

Osobní studium

V úvodu 6. kapitoly knihy Micheáš Bůh rozmlouvá se svým lidem a vypočítává, co učinil v jejich prospěch. Prorok představuje i otázky toho, který přichází do chrámu: „Jak předstoupím před Hospodina?“ (Mi 6,6). Jaké oběti jsou pro Boha dostatečné? Roční býčci, tisíce beranů, potoky oleje, nebo dokonce prvorozené dítě? Množství a hodnota obětí uvedených v tomto textu se neustále stupňuje.

Prorok na to prohlašuje, že Bůh už zjevil, co žádá. Z Mojžíšova učení lidé věděli, co pro ně Bůh milostivě učinil (Dt 10,12.13). Micheášova odpověď nebyla novým zjevením, které by naznačovalo nějakou změnu v Božích požadavcích. Oběti a kněžská služba nebyly středem Božího zájmu. Božím nejnroučnějším přáním je, aby lidé jednali spravedlivě se svými bližními a projevovali pevnou oddanost a lásku k Hospodinu. Tou nejzávažnější obětí, kterou mohou lidé přinést Bohu, je poslušnost.

Micheáš 6,8 je nevystižnějším vyjádřením Boží vůle pro jeho lid. Je shrnutím veškerého prorockého učení o pravém náboženství, jež spočívá v životě, v němž se uplatňuje spravedlnost, milosrdenství a důvěrné chození s Bohem. Spravedlivě jednají lidé, které vede Duch svatý. Spravedlnost souvisí s čestností a rovností pro všechny, zvláště pro slabé a bezmocné, které ostatní vykořisťují. Milosrdenství znamená svobodně a ochotně projevovat lásku, oddanost a věrnost druhým. Chození s Bohem pak znamená dávat Bohu na první místo a žít v souladu s jeho vůlí.

Aplikace

Proč je snadnější například přísně dodržovat sobotu než zachovávat právo, milovat milosrdenství a pokorně chodit před Bohem?

Do mořských hlubin

¹⁸Kdo je Bůh jako ty, který snímá nepravost, promíjí nevěrnost pozůstatku svého dědictví! Nestrává ve svém hněvu, neboť si oblíbil milosrdenství. ¹⁹Opět se nad námi slituje, rozšlape naše nepravosti. Do mořských hlubin vhodíš všechny jejich hříchy, ²⁰prokážeš věrnost Jákobovi, milosrdenství Abrahamovi, jak jsi za dnů pradávných přísahal našim otcům. (Mi 7, 18–20)

Osobní studium

Micheášova kniha začíná popisem soudů, ale končí slovy naděje. Existují lidé, kteří se snaží zamluvit nebo popřít skutečnost Božích soudů. Ocitli se ve stejné pasti jako Micheášovi současníci, kteří věřili, že Bůh nikdy nesešle soudy na vyvolený národ.

Boží spravedlnost je druhou stranou jeho lásky a péče. Micheáš přináší dobrou zprávu – trest není nikdy posledním Božím slovem. Boží jednání v Písmu důsledně přechází od soudu k odpuštění, od trestu k milosti a od utrpení k naději.

Závěrečné verše knihy Micheáš obsahují chválu naplněnou nadějí. Otázka „Kdo je Bůh jako ty...?“ odpovídá jménu Micheáš, které znamená „Kdo je jako Hospodin?“. Připomíná nám Boží jedinečnost a potvrzuje pravdu, že neexistuje nikdo jako On. Jak by také mohl? Vždyť jen Bůh je Stvořitel. Všechno ostatní je stvořené. Ještě důležitější je fakt, že náš Stvořitel je Bohem milosti a odpuštění, Bohem, jenž zašel do těch nejnepochopitelnějších možných extrémů, aby nás zachránil před zkázou, kterou si právem zasloužíme. Udělal to pro židovský národ a udělá to i pro nás.

Je možné, že nás dnes obklopují obtížné okolnosti a bolestné zkušenosti, které v nás vyvolávají otázku, proč to Bůh všechno dopouští. V takových případech spočívá naše naděje pouze v Pánu, který zaslíbil, že vhodí naše hříchy do mořských hlubin. Naše naděje do budoucna se opírá o vzpomínky na to, co Bůh vykonal v minulosti.

Aplikace

Důkladně a kriticky se nad sebou zamysli. Proč spočívá tvá jediná naděje v zaslíbení, že Bůh uvrhne tvé hříchy „do mořských hlubin“?

Podněty k zamyšlení

„Kdyby byl Jeruzalém pochopil zvěst, kterou mu Bůh přednostně svěřil, a řídil se nebeským světlem, mohl vzkvétat a růst, mohl být perlou všech království a z Boží vůle svobodným a mocným městem. V jeho branách by nestáli ozbrojení vojáci... Boží Syn v duchu viděl slavnou budoucnost, která by čekala Jeruzalém, kdyby byl přijal svého Vykupitele. Město se skrze něho mohlo uzdravit z těžké nemoci, zbavit se otroctví a stát se velikým světovým střediskem. Z jeho zdi se mohla rozletět holubice míru do všech národů. Mohl být korunou slávy pro celý svět.“ (TV 365; DA 576.577)

Otázky k rozhovoru

- 1. Je tak snadné propadnout náboženským formám, tradicím a obřadům, na nichž nemusí být vůbec nic špatného. Co se však stane, jestliže se tyto formy a obřady zároveň stanou samy o sobě cílem, místo aby nás nasměrovaly ke skutečnému následování Boha, jehož těmito formami uctíváme?*
- 2. Zamyslete se hlouběji nad myšlenkou vtělení – tedy že Bůh Stvořitel se stal člověkem. Jak napsal jeden středověký teolog: „Kristus si ponechal vše, čím byl, a vzal na sebe to, čím nebyl“, tedy naše lidství. Uvažujte o tom, co nám tato úžasná pravda prozrazuje o Boží lásce k nám. Proč by nás tato skutečnost měla bez ohledu na naši situaci naplňovat nadějí, vděčností a chválou?*

Důvěra v Boží dobrotu (Abakuk)

Texty na tento týden

Abk 1,1–8.12–17; 2,2–4; 3,17–19; Zj 14,12; Ef 5,19.20

Základní verš

„Země bude naplněna poznáním Hospodinovy slávy, jako vody pokrývají moře.“ (Abk 2,14)

Hlavní myšlenka

Nemusíme vždy chápat, proč dochází k tragédiím, ale ať se děje cokoli, můžeme důvěřovat Bohu.

Jeden kazatel hovořil o trvalé Boží přítomnosti v životních strastech. Když skončil kázání, stanul tváří v tvář ženě, která se ho se slzami v očích zeptala: „Bratře, kde byl Bůh v den, kdy zemřel můj jediný syn?“ Kazatel vyčetl v její tváři hluboký žal. Chvilu mlčel a pak odpověděl: „Na stejném místě, kde byl i v den, kdy zemřel jeho jediný Syn, aby nás zachránil před věčnou smrtí.“

Abakuk byl stejně jako my svědkem nespravedlnosti, násilí a zla. A navíc se ještě zdálo, že Bůh uprostřed toho všeho mlčí – přestože Abakuka žádal, aby důvěřoval v jeho zaslíbení.

Prorok se naplnění těchto zaslíbení nedožil, přesto se jim však naučil důvěřovat. Jeho kniha začíná přednesením stížnosti Bohu a končí jednou z nejkrásnějších písní v Bibli. Tak jako Abakuk musíme ve víře čekat na dobu, kdy bude svět naplněn „poznáním Hospodinovy slávy, jako vody pokrývají moře“.

Zaskočený prorok

¹Výnos, který přijal ve vidění prorok Abakuk. ²Jak dlouho již volám o pomoc, Hospodine, a ty nesyliš. Úpím k tobě pro násilí, a ty nezachraňuješ. ³Proč mi dáváš vidět ničemnosti a mlčky na trápení hledíš? Doléhají na mne zhouba a násilí, rozrostly se spory a sváry. ⁴Proto je tak ochromen zákon a nikdy se neprosadí právo. Spravedlivého obkličuje svévolník, proto je právo tak překrouceno. ⁵Pohledte na pronárody, popatřte! Ustrnete údivem nad tím, co vykonám za vašich dnů. Nebudete věřit, až se o tom bude vypravovat. ⁶Já totiž povolám Kaldejce, pronárod krutý a prchlivý, jenž projde široširou zemí, aby se zmocnil příbytků, které mu nepatří. ⁷Je příšerný a hrozný, vyhlašuje vlastní svrchované právo. ⁸Jeho koně jsou hbitější než levharti, dravější než vlci za večera; jeho jezdci uhánějí tryskem, jeho jízda se zdaleka žene, letí jako orlice, jež spěchá za kořistí. (Abk 1, 1–8)

Osobní studium

Abakuk je mezi proroky výjimečný, protože nepromlouval k lidem místo Boha, ale spíše hovořil s Bohem o lidech. Prorok zahajuje svůj zápas o pochopení Božích záměrů výkřikem: „Jak dlouho, Hospodine?“ Tato otázka je v Bibli typická pro náрек (Ž 13,2; Jr 12,4). Naznačuje, že nastala krizová situace, ze které člověk hledá vysvobození.

Krise, kvůli níž Abakuk volá o pomoc, je dána násilím, jež se ve společnosti rozšířilo. Hebrejské slovo „chamas“, které označuje násilí, se v knize Abakuk vyskytuje šestkrát. Výraz naznačuje ubližování druhým – a to jak tělesné, tak morální (Gn 6,11).

Protože je Abakuk prorok, dobře ví, jak velmi Bůh miluje spravedlnost a nenávidí útisk. Chce proto zjistit, proč Bůh dopouští, aby bezpráví pokračovalo. Všude kolem něj narůstá násilí a je porušován zákon. Abakuk vidí, jak bezbožný vítězí nad spravedlivým. Mocní překrucují spravedlnost, tak jako tomu bylo v době Ámose (Am 2,6–8) a jako tomu je tak často i dnes.

Boží odpověď odhaluje Hospodinovy budoucí plány. Hospodin použije k potrestání lidu babylonskou armádu. Tato zpráva proroka překvapuje. Je pro něj nepředstavitelné, že Bůh použije k potrestání Judy tak bezcitné vojsko. Ve verši 8 přirovnává babylonské jezdecktvo k levhartovi, vlkovi a orlici – ke třem rychlým a silným dravcům.

Babylonská armáda byla krutá a nadutá, neuznávala žádnou zodpovědnost. Porušovala nejzákladnější řád stvořeného života. Abakuk se dozvídá, že Bůh použije babylonskou armádu jako metlu svého hněvu (Iz 10,5). K potrestání dojde ještě za Abakukova života (Abk 1,5). Celá tato situace vyvolává ještě obtížnější otázky o Boží spravedlnosti.

Aplikace

Jak se můžeš naučit důvěře v Boží dobrotu a spravedlnost, když se zdá, že svět je tak plný zla a bezpráví? Co je tvým jediným východiskem?

Život z víry

¹²Cožpak nejsi od pradávna, Hospodine, svatý Bože můj? My nezemřeme. Hospodine, pověřil jsi ho soudem, Skálo, uložil jsi mu, aby trestal. ¹³Tvé oči jsou čisté, nemohou se dívat na zlo a hledět na trápení. Proč tedy trpíš věrolomné, mlčíš, když svévolník pohlcuje spravedlivějšího? ¹⁴Což jsi učinil lidstvo jako mořské ryby, jako havěť, nad níž nevládne nikdo? ¹⁵On udící vytahuje všechny a lapá je do své sítě, do svého nevodu je chytá. Proto se raduje a jásá. ¹⁶Proto obětuje své síti a svému nevodu pálí kadidlo; neboť skrze ně se mu dostává výborného podílu a nejtučnějšího pokrmu. ¹⁷Což bude svou síť vyprazdňovat bez přestání, bez soucitu vraždit pronárody? (Abk 1,12–17)

²Hospodin mi odpověděl, řekl: „Zapiš to vidění, zaznamenej je na tabulky, aby si je čtenář mohl snadno přečíst. ³Vidění už ukazuje k určitému času, míří neomylně k cíli; prodlévá-li, vyček, neboť přijde zcela jistě, zadržet se nedá.“ ⁴Pozor na opovážlivce; není v něm duše přímá. Spravedlivý bude žít pro svou věrnost. (Abk 2,2–4)

Osobní studium

Boží odpověď na prorokovy otázky (Abk 1,12–17) vyvolává ještě trýznivější dotaz: Může spravedlivý Bůh použít bezbožné k potrestání těch, kdo jsou spravedlivější než tito bezbožníci? Tato Abakukova otázka se dotýká Boží spravedlnosti.

Abakuk byl zaskočený, a to nejen zvrhlostí svého vlastního národa, ale také jistotou, že jeho zemi bude trestat jiný, ještě horší národ. Prorok si byl dobře vědom hříchů Judy, ale jeho lid, zejména jeho spravedliví příslušníci, nebyl podle jakýchkoli měřítek tak zkažený jako pohanští Babyloňané.

Abk 2,2–4 je jedním z nejdůležitějších textů v Bibli. Zvláště verš 4 vyjadřuje podstatu evangelia a je základem veršů, které měly důležité místo v protestantské reformaci (Ř 1,17; Ga 3,11; Žd 10,38). Skrze víru v Ježíše Krista získáváme Boží spravedlnost; je nám připočtena spravedlnost samotného Boha. Jeho spravedlnost se stává naší spravedlností. Tento proces známe jako „ospravedlnění z víry“.

Uprostřed veškerého zmatku a otázek týkajících se zla, spravedlnosti a spasení představuje text v Abk 2,4 ostrý kontrast mezi spravedlivými a pyšnými. Chování každé z těchto skupin předurčuje její osud: troufalý neobstojí, zatímco spravedlivý bude žít z víry. Původní hebrejské slovo pro víru (emúná) lze přeložit jako věrnost, stálost a spolehlivost. Ačkoli člověk žijící z víry není zachráněn svými skutky, jeho skutky dokazují, že žije z víry. Jeho víra se projevuje ve skutcích.

Aplikace

Jsi ospravedlněn z víry? Nebo se snažíš spravedlnost si zasloužit? Co můžeš udělat pro to, abys Bohu vyznal svá provinění a vírou přijal spravedlnost, kterou ti nabízí Ježíš Kristus? Jsi vděčný za to, že díky Ježíši získáváš Boží spravedlnost? Jak se to projevuje ve tvém životě?

Vytrvalost svatých

Zde se ukáže vytrvalost svatých, kteří zachovávají Boží přikázání a věrnost Ježíši. (Zj 14,12)

Osobní studium

Boží výrok v 2. kapitole knihy Abakuk, jenž odpovídá na prorokovu otázku zaznamenanou v Abk 1,17, pokračuje ve formě písně, která zesměšňuje pyšného utiskovatele. Tím, že prorok několikrát zmiňuje slovo „běda“ (Abk 2,6.9.12.15.19), potvrzuje poselství, že zkáza Babylonu je zpečetěna. K potrestání nepřítele dojde v souladu se zásadou „oko za oko, zub za zub“. To, co bezbožní činí svým obětem, bude nakonec učiněno jim. Sklidí to, co zasévají, protože pyšné lidské bytosti se nebudou posmívat Bohu (Ga 6,7).

Na rozdíl od utiskovatele, kterého bude nakonec soudit Bůh, je spravedlivým zaslíben věčný život v Kristu, bez ohledu na to, co se jim stane zde v tomto životě. Když kniha Zjevení popisuje věrný ostatek na konci časů, používá výraz „vytrvalost svatých“ (Zj 14,12). Spravedliví neúnavně čekají na Boží zásah, i když vědí, že k němu dojde až při druhém příchodu.

Boží odpovědi na Abakukovy otázky bylo ujištění o jeho trvalé přítomnosti. Důvěřujme v Boží přítomnost a spoléhejme na jeho soud – i když se nám zdá, že bychom měli dělat pravý opak. To je poselství nejen knihy Abakuk, ale celého zjevení v Bibli.

„Víra, která posilovala Abakuka v těžkém období zkoušek, je vírou, která nás může posílit i dnes. V těch nejtěžších situacích se má věřící člověk opřít o Zdroj všeho poznání a moci. Skrze víru v Boha se obnoví jeho odvaha.“ (OSU 148; PK 386.387)

Aplikace

Přečti si Žd 11,1–13. Jak ti tyto verše pomáhají, když zápasíš s podobnými otázkami, s nimiž se potýkal i Abakuk?

Vyšel jsi spasit svůj lid

¹⁹Plni Ducha zpívejte společně žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně. Zpívejte Pánu, chvalte ho z celého srdce ²⁰a vždycky za všechno vzdávejte díky Bohu a Otcí ve jménu našeho Pána Ježíše Krista. (Ef 5,19.20)

Osobní studium

Abakuk ve zhudebněné modlitbě (Abk 3,19) vyjadřuje, že přijímá Boží cesty. Je si plně vědom Boží moci. Prosí Hospodina, aby se rozpomněl na svou milost, až začne soud. Prorok si připomíná zprávy o velikých Božích činech v minulosti a modlí se k Bohu, aby nyní přinesl spásu. Zdá se, že stojí na rozhraní dvou údobí. Jedním pohledem se dívá zpět na událost exodu, druhým vyhlíží kupředu na den Hospodinův. Touží po tom, aby Bůh projevil svou moc.

Chvalozpěv v 3. kapitole knihy Abakuk poeticky líčí, jak Bůh vysvobodil Izrael z egyptského zajetí. To, co se stalo v době exodu, je předobrazem velkého dne soudu. Zbožní by se neměli znepokojovat kvůli Hospodinovu dni, mají čekat, vytrvat a radovat se z naděje, kterou obdrželi.

Tento chvalozpěv je však také oslavou moci, slávy a vítězství Boha. Hospodin je popsán jako svrchovaný vládce nad celou zemí. Zjevení jeho slávy lze přirovnat k nádheře vycházejícího slunce (Abk 3,4).

Bůh soudí utiskující národy; zároveň však jeho „vozy přivázejí spásu“ (Abk 3,8) Božimu lidu. Na první pohled není Boží moc vždy viditelná, ale věřící člověk ví, že Bůh je zde, ať se děje cokoli.

Abakuk nás vyzývá, abychom vyhlíželi Hospodinovu spásu. Zpíváním chvalozpěvů se věřící lidé vzájemně povzbuzují (Ef 5,19.20; Ko 3,16) k rozjímání o skutcích, které Bůh vykonal v minulosti, a k naději na slavnou budoucnost. Abakuk je názorným příkladem toho, jak lze vytrvat, když člověk žije s určitou vizí.

Aplikace

Přemýšlej o tom, jak Bůh v minulosti vedl tvůj život. Jak ti tyto zkušenosti pomáhají, když se učíš důvěřovat Bohu a jeho dobrotě bez ohledu na to, co ti přinese bezprostřední budoucnost? Proč je vždy tak důležité hledět až do věčné budoucnosti, která nás čeká?

Bůh je naše síla

***17* I kdyby fíkovník nevypučel, réva nedala výnos, selhala plodnost olivy, pole nevydala pokrm, z ohrady zmizel brav, ve chlévech dobytek nebyl, *18* já budu jástem oslavovat Hospodina, jásat k chvále Boha, který je má spása. *19* Panovník Hospodin je moje síla. Učinil mé nohy hbité jako nohy laně, po posvátných návrších mi dává šlapat. (Abk 3,17–19)**

Osobní studium

V závěrečných slovech knihy Abakuk (Abk 3,16–19) vyjadřuje prorok svůj postoj k zjevení Boží moci a dobroty. Tím, že vzpomíná na Boží spásné činy, podněcuje svou odvahu při čekání na útok nepřítele. Když vyčkává, až na jeho národ dopadne Boží soud, v hloubi své duše se chvěje strachy. Vpád může mít za následek zpusťování fíkovníků a olivovníků, jichž si obyvatelé Palestiny spolu se stejně potřebnou vinnou révou, obilím a dobytkem tolik cenili a tak je potřebovali. Ale prorokova neochvějná víra zůstává nedotčena, protože zná živého Hospodina.

Ze svých minulých zkušeností Abakuk věděl, že Bůh je věrný. Proto se odevzdal jeho nynějším záměrům (Abk 3,16–19). Navzdory všem nepříznivým okolnostem se prorok rozhodl vložit svou důvěru v Hospodina a jeho dobrotu, i kdyby jeho situace vypadala sebezoufaleji.

Abakuk čeká v oddané víře, ačkoli nevidí žádné bezprostřední náznaky spasení. Je to prorok, který prostřednictvím slova a chvalozpěvů celá léta učil věřící, jak si mají vybudovat a prohlubovat živou víru ve Vykupitele. Svým příkladem povzbuzuje zbožné, aby rozmlouvali s Bohem, aby i ve zlých časech prověřovali svou oddanost vůči němu, aby více doufali v Hospodina a také ho chválili.

Abakuk uzavírá svou knihu nádherně vyjádřeným postojem víry: bez ohledu na to, jak těžký se může stát život, člověk může nalézt radost a sílu v Bohu. Poselství ukryté na pozadí jeho knihy zdůrazňuje, že v období útlaku, jehož konec leží v nedohlednu, je třeba trpělivě čekat na Boží spásu. „Čekání na Hospodina“ je převládajícím tématem Abakukovy knihy. I název naší církve – adventisté sedmého dne – vyjadřuje, že věříme v Ježíšův příchod a očekáváme na Krista. Proto by pro nás mělo být toto téma knihy Abakuk obzvlášť důležité.

Aplikace

I když jsou okolnosti tvého života stresující, hrozivé či bolestivé, jsi ochotný vše vložit do Božích rukou? Jsi ochoten spolu s prorokem Abakukem tváří v tvář problémům a tragédiím vyznat: „Já budu jástem oslavovat Hospodina, jásat k chvále Boha, který je má spása“? Jsi ochoten trpělivě očekávat na Ježíše a jeho druhý příchod?

Podněty k zamyšlení

Přečtěte si následující komentáře a diskutujte o tom, jak nám pomáhají lépe pochopit Abakukovo poselství.

„Abakuk dostává na svou otázku odpověď. Není to odpověď ve formě myšlenek, ale ve formě událostí. Jeho odpověď určitě přijde; pokud se ti zdá, že Bůh prodlévá, vyčkej. Je pravda, že čekání je nesnesitelné; spravedlivý je zděšen tím, co vidí. Potom dostává úžasnou odpověď: ‚Spravedlivý bude žít pro svou věrnost.‘ Opět nejde o odpověď ve formě myšlenky, ale existence. Víra je důvěra v Boha, v jehož přítomnosti je mlčení formou porozumění.“ (Abraham J. Heschel, *The Prophets*, s. 143)

„Musíme neustále posilovat svou víru, jíž se držíme Božích zaslíbení, a trpělivě vyčkávat na pomoc, která přijde v pravý čas. Prorocké slovo dojde konečného naplnění až v hodině slavného příchodu našeho Spasitele, který se ukáže jako Král králů a Pán pánů. Čekání se může zdát dlouhé. V tomto období mnozí, kterým byl svěřen odpovědný úkol, zklamou. My ale spolu s prorokem, který Judu povzbuzoval v době odpadnutí, vyznejme: ‚Hospodin je ve svém svatém chrámu. Ztiš se před ním, celá země!‘ (Abk 2,20)“ (OSU 148; PK 387.388)

Otázky k rozhovoru

- 1. Shrňte svými slovy Abakukův rozhovor s Bohem. Na co si prorok stěžoval především? Jak reagoval na Boží odpovědi?**
- 2. Neexistuje možnost, že by upřímné otázky, a dokonce i pochybnosti, byly v Božích očích přijatelnějším náboženským postojem než čistě povrchní víra? Diskutujte společně nad svými odpověďmi.**
- 3. Všechny minulé generace adventistů sedmého dne věřily, že v jejich době Kristus přijde a že spatří naplnění všech úžasných zaslíbení. Jak se my jako další generace máme naučit být trpěliví a bdělí při čekání na Ježíšův návrat?**

Den Hospodinův (Sofonjáš)

Texty na tento týden

Sf 1,2–4.7–9.12.17.18; 2,1–5; 3,1–5; Na 1,1–3

Základní verš

„Hrozný bude Hospodin, až udeří na ně: stihne úbytými všechny bohy země. Každý se mu bude klanět ze svého místa, i všechny ostrovy pronárodů.“ (Sf 2,11)

Hlavní myšlenka

Soud přichází. Milost a slitování jsou však stále dostupné těm, kteří je horlivě hledají.

Kdyby se knihy proroků řadily chronologicky, byl by Sofonjáš vložen mezi Izajáše a Jeremjáše. Za vlády Menašeho, nejbezbožnějšího judského krále, podporoval Sofonjáš svým kázáním Jeremjáše a společně napomohli oživení za vlády Jóšijáše, který byl vnukem Menašeho.

Sofonjášovo kázání odsuzovalo zkaženost, která bujela v judské společnosti. Prorok vybízel lid k tomu, aby činil pokání, protože Hospodin ho ve své lásce stále ještě volá k pokoře a oddanosti. Jeho poselství mělo dvě zásadní témata: hrozí bezprostřední a celosvětový soud, který postihne i samotný Boží lid; současně však platí zaslíbení, že zachránění ze všech národů se připojí k ostatku Izraele a spolu s ním budou sloužit Bohu a těšit se z jeho požehnání. Při studiu lekce na tento týden se dozvíme, že Sofonjášovo poselství je stále důležité pro ty, kdo hlásají padlému světu Boží poselství o naději.

Den tmy

²*Sklidím z povrchu země úplně všechno, je výrok Hospodinův. ³Sklidím lidi i dobytek, sklidím nebeské ptactvo i mořské ryby, pohoršení spolu se svévolníky. Vyhladím člověka z povrchu země, je výrok Hospodinův. ⁴Napráhnu svou ruku na Judu, na všechny obyvatele Jeruzaléma, vyhladím z tohoto místa, co zůstalo z Baala, i jméno žreců a kněží... ⁷Ztiš se před Panovníkem Hospodinem, vždyť den Hospodinův je blízko! Hospodin připravil oběť, jako svatě oddělil ty, které pozval. ⁸Stane se v den Hospodinova obětního hodu: Ztrestám velmože i královské syny, všechny ty, kdo si oblékají cizokrajný šat; ⁹onoho dne ztrestám každého, kdo přeskakuje práh, ty, kdo naplní dům svého Pána násilím a lstí. ... ¹²V té době prohledám Jeruzalém se svítilnami, ztrestám muže, kteří jsou jako zksýlé víno nad svým kalem, kteří si v srdci říkají: „Hospodin neudělá nic dobrého ani zlého.“ ... ¹⁷Sešlu na lidi soužení a budou tápat jako slepci, neboť zhřešili proti Hospodinu; jejich krev bude odklizena jako prach, jejich vnitřnosti jako mrva. ¹⁸Jejich stříbro ani zlato je nedokáže v den Hospodinovy prchlivosti vysvobodit; ohněm jeho rozhorlení bude požena celá země. Ano, učiní náhlý konec všem obyvatelům země! (Sf 1,2–4.7–9.12.17.18)*

Osobní studium

Těžkým Sofonjášova poselství je „den Hospodinův“ (Sf 1,7). Podle biblických proroků se den Hospodinův vztahuje k určitému časovému období, kdy Bůh zasáhne do lidských událostí, aby zachraňoval i soudil. Většina obyvatel starověkého Izraele věřila, že v tento den Hospodin zachrání a vyvýší Izrael, zatímco nepřátelské národy budou navždy zničeny. K velkému překvapení však prorok prohlásil, že den Hospodinův se stane dnem záhuby dokonce i pro Boží lid (Sf 1,1–5), protože zhřešil proti Bohu (Sf 1,17).

Sofonjáš přirovnává blížící se soud ke smetení veškerého života z povrchu země za dnů potopy (Gn 6–8). Výčet těch, kteří budou zničeni, je oproti původnímu Božím stvoření uspořádán v opačném pořadí (Sf 1,2.3): lidstvo, dobytek, nebeské ptactvo a mořské ryby (srovnej s Gn 1,20–27).

Prorok varoval lidi, že ze soudu se nebudou moci vykoupit (Sf 1,18). Ani stříbro, ani zlato je nezachrání před Hospodinovým hněvem. Samolibí obyvatelé Jeruzaléma prohlašovali, že Bůh neudělá nic dobrého ani zlého. Prostě nečekali, že Hospodin nějak zasáhne (Sf 1,12).

Boží soudy však mají i další rozměr. Sofonjáš hned na začátku další kapitoly své knihy objasňuje, že Boží soud má nejen trestat, ale také napravovat. Hospodin zaslibuje úkryt těm, kdo ho hledají (Sf 2,3). Den Hospodinův je více než konec světa. Je to počátek budoucího nastolení Boží vlády, která potrvá věčně.

Aplikace

Přečti si Sf 1,18. V jakém směru zakoušíme dokonce i nyní pravdivost principu, o němž se zde hovoří? Tedy z jakých situací, jimž jsi čelil, tě nemohly zachránit peníze, moc či postavení?

Pokorní země

¹Vzchop se, vzpamatuj, pronárode nestoudný, ²dříve než vstoupí v platnost výnos, a jako plevy přelétne den, dříve než vás stihne planoucí hněv Hospodinův, dříve než vás stihne den Hospodina hněvu. ³Hledejte Hospodina, všichni pokorní země, kdo jednáte podle jeho práva. Hledejte spravedlnost, hledejte pokoru, snad se skryjete v den Hospodina hněvu. (Sf 2,1–3)

Osobní studium

V Sofonjášovi 2,1–3 prorok volá lidi k pokání. Přestože jim hrozí zkáza, stále ještě mají čas na to, aby se ukryli před pohromou, ale pouze tehdy, bude-li se národ kát. Svévolníci, kteří odmítnou činit pokání, budou v den soudu stráveni jako plevy. V Žalmu 1,4 jsou svévolníci také přirovnáni k plevám a nakonec hynou.

Slovy „hledejte Hospodina“ Sofonjáš povzbuzuje ty, kdo se pokořují před Bohem, aby se pevně drželi své víry. Prorok říká, že hledat Hospodina je totéž jako hledat spravedlnost a pokoru. Ti, kdo chtějí uniknout přicházejícímu soudu, musí nutně zaujmout tento kající postoj.

Sofonjáš nazývá kající se lidi „pokorní země“ (Sf 2,3). Jak vysvětlují následující texty tento výraz, který se překládá také jako „ubožáci na zemi“ (Mt 5,3; Ž 76,10; Iz 11,4; Am 8,4)?

Pokorní jsou ti lidé, kteří zachovávají věrnost Bohu a nechávají se jím vést a učit. Žalmista říká: „Hospodin je dobrotivý, přímý, proto ukazuje hříšným cestu. On pokorné vede cestou práva, on pokorné učí chodit po své cestě“ (Ž 25,8,9). Prorok naléhá na pokorné, aby se připravili na přicházející soud tím, že budou hledat Boha, spravedlnost a pokoru.

Možnost přežití pokorných, kteří zachovávají věrnost, je vyjádřena slovem „snad“. Přežití závisí výhradně na Boží milosti – a milost je něco, co bychom nikdy neměli pokládat za samozřejmost. Tváří v tvář hrozící zkáze nám milosrdný Bůh dává naději do budoucna. Hospodin zaslíbil, že ukryje všechny, kdo v něj věří (Jl 4,16; Na 1,7). Tato víra vylučuje spoléhání se na sebe, lstivost a klam.

Aplikace

„Nikdo není zdánlivě bezmocnější, ve skutečnosti však neporazitelnější, než člověk, který cítí svou prázdnotu a plně spoléhá na zásluhy Spasitele. Modlitbou, studiem Božího slova a vírou v stálou Boží přítomnost může i ten nejslabší člověk žít ve spojení s živým Kristem, který ho uchopí svou pevnou rukou a už ho nikdy nepustí.“ (ŽNP 90; MH 182) Máš nějakou vlastní zkušenost s těmito neuvěřitelnými zaslíbeními? Jak se můžeš naučit takto důvěrně chodit s Hospodinem?

Zkažené město

¹Běda městu, které hubí, vzpurnému a potřísněnému! ²Poslouchat nechce, napomenutí nepřijímá, nedoufá v Hospodina, nepřibližuje se k svému Bohu. ³Jeho velmožové jsou uprostřed něho jako řvoucí lvi, jeho soudcové jak vlci za večera, do jitra nenechají nic neohryzaného; ⁴jeho proroci jsou chvastouni, muži věrolomní; jeho kněží znesvěcují, co je svaté, znásilňují zákon. ⁵Spravedlivý Hospodin je uprostřed něho, bezprávi neučiní, každé jitro vynáší na světlo svůj soud, denně, bez ustání, ale ten, kdo se dopouští bezprávi, nezná studu. (Sf 3, 1–5)

Osobní studium

Jedno přísloví říká, že pod lampou je největší tma. Toto přísloví je možné aplikovat na morální stav Jeruzaléma v době Sofonjáše. Prorok vyhlásil Boží soudy nad sousedními zeměmi Judy (viz Sf 2), kterými byly pelištejská země na západě, Moáb a Amón na východě, Kúš na jihu a Asýrie na východě. Tím však Sofonjáš nekončí. Pokračuje a odhaluje hříchy těch, kdo žijí v Božím městě na zemi, v samotném Jeruzalémě.

Jak mohl Boží lid, který dostal tolik světla a pravdy, nakonec propadnout takové zkaženosti? Jak se můžeme chránit, aby se nám nestalo něco podobného?

Středem Sofonjášova zájmu je hlavní město Judy. Z morálního úpadku města viní prorok jeho vůdce. Zkaženost vychází z neschopnosti vůdců plnit určené role a povinnosti (srovnej s Jr 18,18 a Ez 22,23–30). Zkažený dvůr spravovaný velmoži je přirovnán ke „řvoucím lvům“ a soudcové jsou vyličení jako „vlci za večera“. Chrám si nevede o nic lépe, protože kněží neučí Boží slovo a proroci nemluví pravdu.

„Za vlády krále Jóšijáše uslyšel Hospodinovo slovo také prorok Sofonjáš. Dostal za úkol oznámit, jaké důsledky bude mít dlouhotrvající odpadnutí a jaká sláva čeká na Boží věrné. Toto poselství o soudu, který dopadl na Judu, se rovněž vztahuje na události, jež postihnou zatvrzelý svět při druhém příchodu Ježíše Krista.“ (OSU 148.149; PK 389)

Aplikace

Rozhlédni se kolem sebe. Přestože tento svět vypadá lákavě, je odsouzen ke konečnému zániku. Člověk ani nemusí věřit Bibli, aby viděl, jak snadno může k takovému zničení dojít. Proč je Pán tvou jedinou nadějí a jak se můžeš naučit stále více na něj spoléhat a nevěřit marným a prázdným věcem tohoto světa?

Boží radost

Hospodin, tvůj Bůh, je uprostřed tebe, bohatýr, který zachraňuje, raduje se z tebe a veselí, láskou umlká a opět nad tebou jáásá a plesá. (Sf 3,17)

Osobní studium

V poslední části knihy Sofonjáš (Sf 3,9–20) přechází prorok od tématu hněvu k obnově. Po soudu se dostáváme ke konečným Božím cílům. Až budou národy potrestány, budou společně vzývat Hospodina a upřímně mu sloužit. Hospodin očistí rty lidu, aby ho všichni mohli uctívat a chválit tím, že mu budou sloužit. Malý, ale pokorný a věrný zbytek Judy přežije a zaujme místo pyšných vůdců.

Ale nejdůležitější je skutečnost, že Bůh se zabydlí uprostřed svého lidu a napraví minulé křivdy. Už nebudou muset žít ve strachu, protože Hospodin bude se svým lidem, bude přebývat v jejich středu. Stane se jejich Vysvoboditelem a Spasitelem. „Budou se pást a odpočívat a nikdo je nevyplaší“ (Sf 3,13).

Taková požehnání jsou důvodem k tomu, aby se Boží lid radoval z Hospodina. Prorok ale prohlašuje, že Bůh se bude radovat ze svého lidu. Jeho láska a radost z něj bude tak veliká, že nad nimi bude jáásat a plesat.

Velký Král a Bohatýr ochrání a obhájí svůj lid. Daruje lidem vítězství, které pro ně vydobyl na kříži. Vyvyšší pokorné a promění potupu, utrpení a odcizení v prožitek pocty, požehnání a jeho přítomnosti.

Aplikace

I navzdory tak naléhavým varováním poskytl Hospodin svému lidu naději. Jak se můžeme jako adventisté sedmého dne, kteří věří zaslíbením o druhém příchodu, naučit den co den žít s touto nadějí? Jak se můžeš naučit udržovat tuto naději živou, a to zvláště v těžkých dobách, kdy ti svět nabízí jen žal?

Boží odpověď na nespravedlnost

¹Výnos o Ninive. Kniha vidění Nahuma Elkóšského. ²Hospodin je Bůh žárlivý a mstitel. Mstitel je Hospodin, vládce rozhořčený. Pomstou stihá Hospodin své protivníky, hněvem pronásleduje nepřátele. ³Hospodin je shovívavý a velkorysý, ale viníka bez trestu neponechá. (Na 1,1–3)

Osobní studium

Nahumovo proroctví je Božím slovem namířeným proti královstvím tohoto světa, jejichž typickým představitelům bylo Ninive. Prorok obdržel poselství o tom, že na asyrskou říši dopadne Boží trest. Oznámil, že její hlavní město Ninive padne a již nikdy nepovstane. Mluvil s naprostou jistotou, protože mu Hospodin skrze dar proroctví (Na 1,1) ukázal, co se stane. Hospodin neponechá viníka bez trestu (Na 1,3; Ex 34,6.7).

Asyřané vyplenili mnohá města a podrobili si celé národy. Měli nenasytnou touhu po moci. Byli nechvalně proslulí svou krutostí. Jako Boží „břitva“ (Iz 7,20) kosili své sousedy. Nyní nastal čas, aby byla břitva zlomena. Nástroje Božího soudu nejsou zproštěny soudu. Ninive již neexistuje, ale proročké svědectví žije dál. Připomíná nám, že ačkoli se nám zdá, že Boží spravedlnost přichází později, než bychom si představovali, v konečném důsledku ji nic nezastaví.

Ninivští si již mnoho let před Nahumem vyslechli Jonášovo kázání, činili pokání a Bůh jejich město ušetřil. Kajičnost jim však nevydržela; lidé se vrátili k původnímu stylu života. Mnohé země, jež trpěly pod břemenem jejich útlaku, jednou přivítají zprávu o pádu Ninive s velkým zadostičiněním. Jednou přijde posel, který přinese dobrou zprávu (Iz 52,4.7), že moc Asýrie s jejími bohy je zlomena. Boží lid bude opět moci v klidu uctívat Boha.

Oč je větší Hospodinův hněv, o to něžnější je jeho milost. Chrání ty, kdo čekají, až se v plnosti projeví jeho dobrota. Nahum představuje Boha, který pečuje o ty, kdo mu důvěřují, ale své nepřátele zažene valící se povodní do tmy (Na 1,8).

Prorok na jednu stranu představuje Boží moc. Veškeré stvoření se před ním třese. Hospodin nestrpí, aby hřích trval věčně. Zároveň je však Spasitelem těch, kdo mu věří. Neexistuje žádná střední cesta. Jsme buď na jedné, nebo na druhé straně. Ježíš řekl: „Kdo není se mnou, je proti mně“ (Mt 12,30).

Aplikace

Bůh nenávidí hřích, ale miluje hříšníka. Ježíš Kristus zemřel i za tvé hříchy a nabízí ti milost a ospravedlnění. Jak se konkrétně v tvém životě může projevit vděčnost za tento dar?

Podněty k zamyšlení

„Přesné a neomylné jsou Boží záznamy o činech jednotlivých národů. Dokud jim Bůh nabízí milost a volá je k pokání, nechává je otevřené; když však jejich nepravost překročí mez, kterou Bůh předem stanovil, dopadne na ně Boží hněv. Záznamy jsou uzavřeny.“ (OSU 141; PK 364)

„Lidstvo se bude muset před nepadými světy zodpovídat Soudci celé země, tomu, kterého odsoudili a ukřižovali. Nastane den velkého účtování, den Boží odplaty. Pak už Kristus nebude stát před Pilátovým soudem. Tehdy Pilát, Herodes a všichni ti, kdo se mu vysmívali, kdo ho bičovali, zavrhli a ukřižovali, pochopí, co to znamená pocítit hněv Beránka. Zjeví se před nimi pravá povaha jejich skutků.“ (TM 132)

Otázky k rozhovoru

1. *Někteří lidé v Sofonjášově době se dopouštěli hrozných věcí jak proti Hospodinu, tak proti svým krajanům. Jiní byli jen lhostejní, když k těmto zlým skutkům docházelo. Který z těchto dvou hříchů je horší?*
2. *„Nikdo není zdánlivě bezmocnější, ve skutečnosti však neporazitelnější, než člověk, který cítí svou prázdnotu a plně spoléhá na zásluhy Spasitele. Modlitbou, studiem Božího slova a vírou v stálou Boží přítomnost může i ten nejslabší člověk žít ve spojení s živým Kristem, který ho uchopí svou pevnou rukou a už ho nikdy nepustí.“ (ŽNP 90; MH 182) Co znamená výraz „plně spoléhá na zásluhy Spasitele“? Jak nám tato slova odhalují velikou pravdu o spasení pouze z víry v Krista a proč má tato pravda tak klíčové postavení ve všem, čemu věříme? Nebudeme-li se spoléhat na Ježíšovy zásluhy, na čí zásluhy se pak můžeme spolehnout?*
3. *Proč lidé – a zvláště ti, kteří žijí v bohatství a pohodlí – tak snadno zapomínají, že jsou ve všem zcela závislí na Bohu? Jak se můžeme chránit před tímto osudným klamem?*
4. *Zamyslete se hlouběji nad představou Hospodina, který si prozpěvuje a raduje se ze svého lidu. Máme sklon představovat si spíše sami sebe, jak zpíváme a radujeme se z Boha a z toho, co pro nás udělal. Co to znamená, že Bůh zpívá a raduje se z nás? Je to vůbec možné, když vezmeme v úvahu poněkud žalostný stav, v němž se všichni nacházíme?*

Nejdůležitější věci patří na první místo! (Ageus)

Texty na tento týden

Ag 1,1–14; 2,1–9.22.23

Základní verš

„Mé je stříbro, mé je zlato, je výrok Hospodina zástupů.“ (Ag 2,8)

Hlavní myšlenka

Ageovo poselství je jednoduché: Jaké jsou vaše priority a proč je tak důležité správně si je uspořádat?

Kniha Ageus je jednou z nejkratších v Bibli a byla napsána v rozhodujícím období života judského království. Od doby, kdy se exulanti vrátili z babylonského zajetí, již uplynulo téměř dvacet let. Zdálo se však, že již zapoměli na důvod svého návratu. Zatímco Boží chrám nechali ležet v troskách, věnovali svou energii budování vlastních domů.

Prorok proto naléhal na navrátilce, aby se důkladně zamysleli nad svou situací. Jeho poselství znělo jednoduše a logicky. Lidé těžce pracovali, ale získávali málo. Důvod spočíval v tom, že si špatně uspořádali své priority. Bylo třeba, aby ve všem, co dělali, dali Boha na první místo. Podobně to vyjádřil i Ježíš: „Hleďte především Boží království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno“ (Mt 6,33).

I dnes je velice snadné nechat se pohltit existenčním zápasem natolik, že zapomeneme, co je naší největší prioritou. Samozřejmě by jí vždy mělo být konání Boží vůle.

Sejete mnoho, a sklízí se málo

¹V druhém roce vlády krále Dareia, prvního dne šestého měsíce, stalo se slovo Hospodinovo skrze proroka Agea k judskému místodržiteli Zerubábelovi, synu Šealtielovu, a k veleknězi Jósuovi, synu Jósadakovu. ²„Toto praví Hospodin zástupů: Tento lid říká: „Ještě nepřišel čas, čas k budování Hospodinova domu.““ ³I stalo se slovo Hospodinovo skrze proroka Agea: ⁴„Je snad čas k tomu, abyste si bydleli v domech vykládaných dřevem, zatímco tento dům je v troskách? ⁵Nyní toto praví Hospodin zástupů: Vezměte si k srdci své cesty! ⁶Sejete mnoho, a sklízí se málo. Jen jezte, nenasytíte se; jen pijte, žízeň neuhásíte; jen se oblékejte, nezahřejete se. Kdo se dává namjout za mzdu, ukládá ji do děravého váčku.“ ⁷„Toto praví Hospodin zástupů: Vezměte si k srdci své cesty. ⁸Vystupte na horu, přivezte dříví a budujte dům! V něm budu mít zalíbení, v něm se oslavím, praví Hospodin. ⁹Pachtíte se za mnoha věcmi a máte z toho málo. Co přinesete domů, já rozvěji. Proč se to děje? je výrok Hospodina zástupů. Protože můj dům je v troskách, zatímco vy se staráte každý jen o svůj dům. ¹⁰Proto nebe nad vámi zadrželo rosu a země zadržela svoji úrodu. ¹¹Přivolal jsem sucho na zemi i na hory, na obilí i na vinný mošt a na čerstvý olej, na všechno, co přináší role, také na lidi i na dobytek, na všechno, co se rukama vyteží.“ (Ag 1, 1–11)

Osobní studium

„Výstavba chrámu byla na více než rok zastavena a lidé na ni téměř zapomněli. Starali se o své domácnosti a usilovali o blahobytný život; dobře se jim však nevedlo. Zdálo se, že se proti nim příroda spikla. Protože přerušili stavbu chrámu, seslal na ně Bůh sucho. Bůh jim projevoval svou přízeň prostřednictvím bohaté úrody, ale protože oni jeho dary využívali k sobeckým účelům, přestal jim žehnat.“ (OSU 215; PK 573)

Ageus konfrontoval lidi s jejich situací. Marnost jejich práce byla jedním z prokletí, která vyplývala z porušení Boží smlouvy (Lv 26,16.20). Dokud lidé nezmění priority, nebude se jim dařit.

Ageus toužil dostavět Hospodinův chrám a chtěl, aby lid okamžitě dokončil jeho obnovu. Prorokova touha však byla v rozporu s lhotejností těch, kteří se více starali o své pohodlí než o chrám. Zatímco Ageovou velikou starostí byl chrám, lidé se nejvíce zajímali o své domovy.

Hospodin použil Agea k tomu, aby pohnul svědomím lidí a obrátil jejich pozornost k Božím zájmům. Nemohli Boha náležitě uctívat, dokud Hospodinův chrám ležel v troskách. Chrám v Jeruzalémě symbolizoval Boží přítomnost mezi hříšnými lidmi. Viditelně připomínal celému světu, že Panovník Hospodin je Bohem nebe a země. Jak mohli synové Izraele svědčit o pravém Bohu, když symbol tohoto Boha byl v troskách? Jejich postoj k chrámu v mnoha ohledech odhaloval hlubší duchovní problém: přestali chápat poslání, které jim Bůh svěřil.

Vidíš v tom nějaké varování i pro nás?

Aplikace

Může princip uvedený v dnešním oddílu – tedy že se lidé více starají o své záležitosti – platit i pro adventisty v současnosti? Podívej se kriticky na svůj život a zhodnoť své priority. Nestojí některé věci či záležitosti na stejné rovině jako vztah s Bohem a hledání jeho vůle? Je tvoje křesťanství prioritou ve tvém životě, nebo jen jednou z volnočasových aktivit?

Já jsem s vámi

¹²Tedy Zerubábel, syn Šealtielův, a velekněz Jóšua, syn Jósadakův, i celý pozůstatek lidu uposlechli hlasu Hospodina, svého Boha, a slov proroka Agea, protože ho poslal Hospodin, jejich Bůh, a lid se začal bát Hospodina. ¹³Hospodinův posel Ageus řekl z Hospodinova pověření lidu: „Já jsem s vámi, je výrok Hospodinův.“ ¹⁴A Hospodin probudil ducha judského místodržitele Zerubábel, syna Šealtielova, a ducha velekněze Jóšuy, syna Jósadakova, i ducha celého pozůstatku lidu. I přišli a dali se do díla na domě Hospodina zástupů, svého Boha. (Ag 1,12–14)

Osobní studium

Tentokrát na Ageovu výzvu vůdcové a pozůstatek lidu okamžitě uposlechli Boží poselství. Připravovali se, shromažďovali materiály a pokračovali v práci na chrámu. Během dalšího týdne postavili oltář a obnovili obětní službu (Ezd 3,1–6). Za necelých pět let byl chrám dokončen.

Přestože Boží království nelze ztotožnit s „hmotnou“ stavbou, kniha Ageus nám připomíná, že Bůh někdy používá materiální věci – jako jsou například budovy – k duchovním účelům.

Pokud se za měřítko prorokovy úspěšnosti považuje okamžité uposlechnutí prorockého poselství, pak Ageus vyniká jako jeden z nejúspěšnějších proroků. Jeho kázání přimělo lidi k činům. Do měsíce došlo k obnovení práce na chrámu a Boží proroci ujšťovali lid, že jim Hospodin pomůže.

V Ag 1,12–14 je zachycena reakce vůdců a lidu na prorokovo poselství. Všichni poslechli Hospodina, protože poznali, že Agea poslal. Začali se „bát Hospodina“ (verš 12) a dali to najevo tím, že ho uctivali a věnovali mu náležitou pozornost. V této situaci jim Ageus mohl předat nové poselství od Hospodina: „Já jsem s vámi“ (verš 13). Jakmile se lidé rozhodli, že Boha uposlechnou, káravé poselství nahradila slova povzbuzení. Ujistění o Boží přítomnosti pro ně bylo příslibem všech dalších pozhánání. Výrok „Já jsem s vámi“ se vrací ke smluvním zaslíbením, která jim Bůh dal v době patriarchů a Mojžíše (Gn 26,3; Ex 3,12; Nu 14,9).

Aplikace

Nejvýraznějším projevem toho, že Bůh je „s námi“, je příchod Ježíše Krista na tuto zem (viz Iz 7,14; Mt 1,23; 28,20). Zamysli se hlouběji nad skutečností, že Ježíš, Stvořitel a Udržovatel vesmíru, žil mezi námi. Co nám to říká o naší důležitosti ve vesmíru, který je tak velký, že bychom se snadno mohli považovat za bezvýznamné nuly?

Nebojte se!

¹Dvacátého prvního dne sedmého měsíce stalo se slovo Hospodinovo skrze proroka Agea: ²„Řekni judskému místodržiteli Zerubábelovi, synu Šealtielovu, a veleknězi Jósuovi, synu Jósadakovu, a pozůstatku lidu: ³Kdo zůstal mezi vámi z těch, kteří viděli tento dům v jeho prvotní slávě? A jaký jej vidíte nyní? Není ve vašich očích jen pouhé nic? ⁴Bud' rozhodný, Zerubábeli, je výrok Hospodinův, bud' rozhodný, veleknězi Jósu, synu Jósadakův, bud' rozhodný, všechen lide země, je výrok Hospodinův. Dejte se do díla, neboť jsem s vámi, je výrok Hospodina zástupů, ⁵podle slova, kterým jsem se vám zavázal, když jste vyšli z Egypta. Můj duch stojí uprostřed vás. Nebojte se!“ (Ag 2,1–5)

Osobní studium

Text v Ag 2,1–5 představuje zajímavý vývoj ve velkém oživení, k němuž došlo v Božím lidu. Pozůstatek lidu se rozhodl, že i bez dostatečných prostředků znovu postaví Boží dům. Asi měsíc poté, co začaly práce na chrámu, poslal Bůh lidu skrze Agea slovo povzbuzení. Prorok položil otázku, jaký je nynější stav chrámu ve srovnání s tím, jak vypadal před exilem. Současný vzhled chrámu se zjevně nemohl vyrovnat jeho někdejší slávě. Lidé možná propadali malomyslnosti, protože neexistovala naděje, že by mohli vybudovat stejně nádherný chrám, jako byl Šalomounův, který kdysi stál na stejném místě.

Prorok však povzbuzoval lid, aby pokračoval v práci, protože Boží Duch je s nimi. Vyzýval všechny, aby byli silní a pilně pracovali, protože všemohoucí Bůh je uprostřed nich. Ageova slova k vůdcům národa a lidu: „Budte silní! Nebojte se!“ zní podobně jako Hospodinova slova k Jozuovi po smrti Mojžíše (Joz 1,5–9). Čím menší a slabší byly vlastní zdroje Izraele, tím více potřebovali důvěřovat Bohu. Prorok prohlásil, že nakonec Hospodin způsobí, že sláva druhého chrámu bude ještě větší než toho původního (Ag 2,9).

Přítomnost Ducha Božího potvrzovala pokračování Božího království v Izraeli. Boží Duch, který vedl Mojžíše a vysílal proroky s poselstvími, byl uprostřed pozůstatku lidu. Reakce vůdců národa a lidu dokazovala, že došlo k duchovnímu oživení. Duch Boží se podílel na jejich obnově a přiváděl je blíže k Hospodinu. Přítomnost Ducha Božího rovněž zaručovala hojnost požehnaní. Prorok povzbuzoval členy společenství, aby se přičinili o naplnění Božích zaslíbení.

Ageus sloužil Božím slovem lidu, jenž znal tvrdost života a zklamání z nesplněných nadějí. Obracel jejich pozornost k Bohu, který je věrný a jenž počítá s tím, že se stanou zodpovědnými občany jeho království, vytrvalými v konání dobra, a tak naleznou pravý význam a smysl svého života.

Aplikace

Jeden pětatřicetiletý muž, který se vzdal víry v Boha, se rozhodl spáchat sebevraždu. Ještě předtím napsal dopis na rozloučenou. Stojí v něm: „Každé slovo, každá myšlenka a každý pocit se neustále vrací k jednomu zásadnímu problému: život nemá smysl.“ V jakém směru dává tvému životu smysl nejen víra v Boha, ale také ochota jej poslouchat?

Touha všech národů

⁶„Toto praví Hospodin zástupů: Ještě jednou, a bude to brzy, otřesu nebem i zemí, mořem i souší. ⁷Otřesu všemi pronárody, a přijdou s tím nejvzácnějším, co mají; a naplním tento dům slávou, praví Hospodin zástupů. ⁸Mé je stříbro, mé je zlato, je výrok Hospodina zástupů. ⁹Sláva tohoto nového domu bude větší nežli prvního, praví Hospodin zástupů. A na tomto místě budu udílet pokoj, je výrok Hospodina zástupů.“ (Ag 2,6–9)

Osobní studium

Skrze proroka Agea Bůh oznámil, že v den Hospodinův, až bude chrám naplněn Boží přítomností, otřese zemí a pronárody. Prorok vyzýval své současníky, aby se přenesli přes nesnáze a chudobu a hleděli na budoucí slávu Božího království, k níž chrám směřoval.

Jeruzalémský chrám měl být nádherný proto, aby byl hoden Boží přítomnosti. Z textu však vyplývá, že Hospodin je ochoten obývat i chrám, který ani zdaleka nevypadá tak krásně jako Šalomounův chrám – a slávu mu dodá sám Bůh. Lidé si nemuseli příliš lámat hlavu s tím, jak seženou prostředky na obnovu chrámu. Všechny poklady náležejí Bohu, který slíbil, že bude v tomto novém chrámu bydlel. Náhderu měl propůjčit chrámu sám Hospodin.

„Se skrovnými zásobami, kterých valem ubývalo, a v ohrožení nepřátel vykročili Izraelci s vírou vpřed a usilovně pracovali na obnově zničeného chrámu. Skrze Agea a Zacharjáše dostávali povzbuzující poselství o tom, že jejich víra bude odměněna a že sláva chrámu, jehož zdi stavěli, bude neskonalá. Až se naplní čas, stane ve zdech této stavby Touha všech národů a Spasitel lidstva.“ (OSU 216.217; PK 577)

Bůh zaslíbil, že nádhera chrámu, který byl právě stavěn, bude větší než sláva toho prvního. Půjde o jiný druh slávy. Tento chrám totiž bude poctěn Ježíšovou tělesnou přítomností. A Kristova přítomnost opravdu proslavila tento chrám více než Šalomounův.

Aplikace

Přečti si Žd 8,1–5. Ať už byla sláva pozemského chrámu jakákoli, nikdy nesmíme zapomenout, že představoval pouze stín, symbol plánu spasení. Přemýšlej o tom, co to znamená, že právě nyní pro nás Ježíš koná službu v „pravém svatostánku“, který zřídil Bůh, a nikoli člověk. Jak se můžeš naučit více oceňovat důležitost poselství o svatyni v plánu spasení?

Hospodinův pečetní prsten

22Podvrátím trůny všech království a zlomím sílu království pronárodů, převrátím vůz i s těmi, kteří na něm jezdí, klesnou koně i s jezdci, každý padne mečem svého bratra. 23V onen den, je výrok Hospodina zástupů, vezmu tebe, svého služebníka, Zerubábeli, synu Šealtielův, je výrok Hospodinův, a učiním tě pečetním prstenem, neboť jsem tě vyvolil, je výrok Hospodina zástupů.“ (Ag 2,22.23)

Osobní studium

Poslední poselství, které Ageus dostal od Boha, doplňovalo předcházející, jež prorok obdržel v tentýž den (viz Ag 2,20–23). Hospodin upozorňoval na budoucí zkázu království a národů v den Božího soudu. V tentýž den však také splní Hospodinův služebník Bohem stanovený úkol spasení. Tento výrok nejlépe pochopíme, když si uvědomíme, že se dokonale a s konečnou platností naplní teprve při druhém příchodu a ve všech událostech následujících po něm.

Politický vůdce národa je zde spojován se slavnou vládou izraelského krále Davida, jehož byl potomkem. Zerubábel byl vnukem krále Jójakína a legitimním dědicem Davidova trůnu po návratu z babylonského exilu. Sloužil jako judský místodržitel za perského krále Dareia Velikého a byl vůdčí silou při obnově jeruzalémského chrámu. Jósua působil jako velekněz a také se podílel na rekonstrukci chrámu.

Prorok Ageus prohlásil, že Zerubábel se stane Hospodinovým pečetním prstenem, tedy předmětem, který je důkazem královské autority a vlastnictví. Tak jako král zapečetuje právní listiny svým prstenem, zanechá Hospodin svůj otisk v celém světě skrze dílo svého služebníka. Zerubábel hrál klíčovou roli při obnově chrámu, jak Bůh skrze Agea zaslíbil. Inspirovaní pisatelé evangelií však poukazují na skutečnost, že ke konečnému naplnění všech mesiánských zaslíbení obsažených v Bibli došlo v osobě a službě Ježíše Krista, jenž byl synem Davidovým i Zerubábelovým.

Aplikace

Přečti si L 24,13–27 a zaměř se především na Kristova slova určená dvěma mužům. Jaké důležité poselství jim předává a v jakém směru nám svými slovy sděluje, jak je důležité pochopit starozákonní proroctví? Proč je to tak nezbytné i pro křesťany v dnešní době?

Podněty k zamyšlení

„V této kritické situaci byli povoláni proroci Ageus a Zacharjáš. Tito Bohem ustanovení poslové seznámili lid s příčinou jejich těžkostí. Jejich hospodářský úpadek byl důsledkem toho, že zanedbávali Boží věci. Kdyby Izraelci uctili Boha tím, že by se v prvé řadě starali o obnovu jeho domu, Bůh by se k nim přiblížil a požehnal by jim.“ (OSU 215.216; PK 573.574)

„Druhý chrám nebyl poctěn oblakem Hospodinovy slávy, ale živou přítomností toho, v němž přebývala plnost božství tělesně a jenž byl sám Bůh zjevený v těle. ‚Touha všech národů‘ přišla opravdu do svého chrámu, když Ježíš z Nazareta učil a uzdravoval na jeho nádvořích. Kristovou přítomností, a jenom jí, převyšoval druhý chrám první.“ (VDV 21; GC 24)

Otázky k rozhovoru

- 1. Ve třídě sobotní školy diskutujte o svých odpovědích na otázku uvedenou v oddílu na pondělí, která se týká Ježíšova života na této zemi. Přemýšlejte nejen o důsledcích jeho přítomnosti zde na zemi, ale také o dopadu jeho sebeobětování za hříchy světa. Uvažujte, co nám to říká o hodnotě, kterou máme jako jednotlivci. Zabývejte se i tím, jak velmi se tento pohled na lidstvo liší od ateistické evoluční teorie, která je v některých částech světa tak rozšířená.*
- 2. Izajáš hovoří o pyšném babylonském králi, jenž na vrcholu své moci „znelidňoval zemi a otrásal královstvími“ (Iz 14,16.17). Jak se tyto „otřesy“ liší od Hospodinova zásahu popsaneého ve 2. kapitole knihy Ageus?*
- 3. Starověcí Izraelci často neposlouchali poselství, která hlásali Boží proroci. Existují nějaké příklady toho, jak Boží lid v dnešní době vzdoruje poselstvím, jež jim Hospodin sesílá? Diskutujte o nich ve třídě sobotní školy.*
- 4. Jeruzalémský chrám a obětní systém ztratily po Ježíšově smrti svůj smysl. Co nám text uvedený v Židům 8. a 9. kapitole říká o tom, co pro nás Kristus vykonal a koná a co obětní systém v chrámu nikdy vykonat nemohl?*

Poselství plné naděje (Zacharjáš)

Texty na tento týden

Za 1,3.12-17; 2,12-17; 3,1-10; 4,1-7; 7,4-6.8-12

Základní verš

„Onoho dne pak, je výrok Hospodina zástupů, pozvete jeden druhého pod vinnou révu a pod fíkovník.“ (Za 3,10)

Hlavní myšlenka

Ačkoli byl Izrael potrestán za své hříchy, nastal čas, aby podle Božích zaslíbení opět žil ve vztahu s Bohem.

Už po dlouhá staletí je mezi lidmi populární staré latinské úsloví, které bývá připisováno římskému filozofovi Cicerovi: „Dum spiro, spero!“ Toto rčení, které je možné přeložit jako „Dokud dýchám, doufám!“, by mohlo být shrnutím Zacharjášova poselství k Božimu lidu. Od návratu z babylonského zajetí již uplynulo téměř dvacet let a dřívější nadšení vystřídala malomyslnost. Izraelci si začali klást otázku, zda je Bůh stále ještě přítomen uprostřed svého lidu.

Zacharjáš, jehož jméno znamená „Hospodin pamatuje“, zahájil svou prorockou službu několik měsíců po Ageovi (Ag 1,1; Za 1,1). Z řady prorockých vidění se Zacharjáš dozvěděl o Božích plánech pro přítomnost i budoucnost. Věčné Boží království přijde brzy, ale prorok vyzýval své současníky, aby sloužili Hospodinu nyní. Velká část knihy se soustředí právě na způsob, jakým to měli dělat. Tento a příští týden se budeme zabývat poselstvím, které nám Hospodin skrze Zacharjáše zjevil.

Slova útěchy a naděje

³Proto řekni lidu: Tak praví Hospodin zástupů – Vraťte se ke mně, praví Hospodin zástupů, a já se vrátím k vám, praví Hospodin zástupů. ... ¹²Nato Hospodinův anděl zvolal: „Hospodine zástupů, kdy už se konečně slituješ nad Jeruzalémem a judskými městy? Vždyť už se na ně hněváš sedmdesát let!“ ¹³A Hospodin andělu mluvícímu se mnou odpověděl laskavými slovy plnými útěchy. ¹⁴Anděl mluvící se mnou mi tedy řekl: „Volej – Tak praví Hospodin zástupů: Horlím pro Jeruzalém a Sion velikou horlivostí ¹⁵a hrozně se hněvám na ty sebejisté národy. Když jsem se jen trochu rozzlobil, oni to nešťestí ještě zhoršili. ¹⁶A proto tak praví Hospodin: Vrátím se k Jeruzalému s milosrdenstvím. Můj chrám v něm bude znovu vystavěn, praví Hospodin zástupů, a měřicí šňůra změří Jeruzalém. ¹⁷Volej dál – Tak praví Hospodin zástupů: Má města budou znovu přetékát vším dobrým. Hospodin znovu potěší Sion a znovu vyvolí Jeruzalém.“ (Za 1,3.12–17; B21)

Osobní studium

Návrat z babylonského exilu zažehl v srdcích pozůstatku lidu jiskru radosti. Zároveň v nich však probudil úzkost. Získají ve své zemi jistotu a bezpečí, anebo zase přijdou nepřátelé, aby je soužili? Odpustil jim Bůh, že mu byli v minulosti nevěrní, anebo je bude i nadále trestat? Jaká budoucnost čeká vyvolený Boží lid a pronárody?

Zacharjáš ve vidění spatřil, jak se anděl Páně přimlouvá za Judu. Pokládá Bohu otázku: „Hospodine zástupů, jak dlouho se ještě nechceš slitovat nad Jeruzalémem a nad judskými městy?“ (Za 1,12). Otázka „Jak dlouho?“ v Bibli často vyjadřuje strádání a současně obrácení se na Boha s prosbou o pomoc (Ž 74,10; Iz 6,11; Da 8,13). Posel na ni ihned obdržel odpověď a předal ji prorokovi. Obsahovala slova, která byla příslibem Boží laskavosti a útěchy.

Posel Zacharjášovi řekl, aby vyhlásil, že Hospodin velmi horlí pro Jeruzalém (Za 1,14). Horlivost či žárlivost v nás může vyvolávat negativní představy, ale v Bibli může být i vyjádřením Boží lásky. Bůh miloval svůj lid a očekával, že mu bude věrný. Anděl prohlásil, že v protikladu k Boží lásce k Jeruzalému stojí jeho hněv vůči národům, které s jeho lidem jednaly tak krutě. Národy dovršily svou vinu tím, že zhoršovaly pohromy, jimiž Bůh trestal svůj lid, a zašly v krutém zacházení se zajatci příliš daleko.

Text v Za 1,14 potvrzuje, že přestože se Bůh hněval, slíbil svému lidu, že mu bude milostiv. Pověřil proroka, aby hlásal, že jeho záměrem je vrátit se do Jeruzaléma se slitováním. Hospodin potěší Sijón (viz Iz 40,1), zatímco proti svým nepřítelům obrátí svůj hněv. Jeruzalém bude obnoven a opět se stane Hospodinovým přibýtkem.

Aplikace

Znovu se zamysli nad textem v Za 1,3. Jak je možné „vrátit se“ k Hospodinu? V jakém směru se jedná o výzvu k obnovení osobního vztahu mezi Bohem a jeho lidem? Jak se každý den „vracíš“ k Hospodinu?

Hospodin přichází

¹²Toto praví Hospodin zástupů, který mě poslal pro svoji slávu k pronárodům, které vás plenily: Kdo se vás dotkne, dotkne se zřítelnice mého oka. ¹³Hle, mávnu proti nim rukou a budou je plenit ti, kdo jim otročili. „I poznáte, že mě poslal Hospodin zástupů.“ ¹⁴Plesej a raduj se, sijónská dcero, neboť už přicházím a budu bydlet uprostřed tebe, je výrok Hospodinův. ¹⁵V onen den se mnoho pronárodů přidruží k Hospodinu. Stanou se mým lidem a já budu bydlet uprostřed tebe. „I poznáš, že mě k tobě poslal Hospodin zástupů.“ ¹⁶Pak se Hospodin ujme Judy jako svého dědičného podílu ve svaté zemi a znovu vyvolí Jeruzalém. ¹⁷Ztiš se před Hospodinem, veškeré tvorstvo, neboť se vypravil ze svého svatého příbytku. (Za 2,12–17)

Osobní studium

Přečti si Zacharjáše 2. kapitolu. Je v ní záznam vidění, v němž prorok spatřil obnovený Jeruzalém. Ve městě je tolik lidí, že se rozrostlo daleko za své hradby. Přiláká i bezpočet pohanů – což je myšlenka, která musela Božím lidu znít velmi podivně. Verš 14 začíná výzvou k radosti a po ní je uveden i důvod: Hospodin osobně přijde, aby bydlel uprostřed svého lidu.

Hospodinův návrat do jeho příbytku v obnoveném chrámu je důvodem k chvále pro ty, kdo přišli z exilu. Sijón, příbytek velkého Krále, je nazván „sijónskou dcerou“ – prorockým termínem vyjadřujícím náklonnost. Prorok vyzývá Sijón, aby se s ohledem na své slavné vyhlídky radoval, protože sám Hospodin bude pečovat o jeho obyvatele. Kdokoli se dotkne Hospodinova lidu, dotkne se zřítelnice Božího oka (Za 2,12).

Prorok také prohlašuje, že v den Hospodinův přijde mnoho pronárodů a připojí se k Hospodinově smlouvě. Původním Božím plánem bylo, aby obyvatelé okolních národů viděli, že služba Izraelců pravěmu Bohu má za následek požehnání a blahobyt – takto měl pozůstatek Izraele přivést tyto národy k Hospodinu a společně s věřícími pohany vytvořit jeden lid, v jehož středu měl bydlet sám Bůh. Touto událostí by se splnilo Boží zaslíbení dané Abrahamovi a Sáře, že skrze jejich potomstvo dojdou požehnání všechny národy světa (Gn 12,1–3). Jak se mělo toto proroctví naplnit? (Ř 15,7–19; Ef 3,1–6)

Skrze Zacharjášovo proroctví Bůh nezaslíbil zkázu pronárodů, ale jejich zahrnutí do Božího lidu smlouvy. Zaslíbená budoucnost, po níž toužili mnozí bibliční proroci, je výsledkem Boží iniciativy. Ježíš Kristus pověřil svou církev, aby celému světu kázala dobrou zprávu o spasení, které každý nalezne v Ježíši, pokud ho osobně přijme za svého Spasitele. Apoštol Pavel nazval tento Hospodinův plán tajemstvím, „které od věčných časů nebylo vysloveno“ (Ř 16,25).

Aplikace

Jaký dopad by mělo mít naše chápání univerzálnosti evangelia – tedy, že je toto poselství určeno celému lidstvu – na způsob našeho života? Jaká část tvého života, času a myšlenek se zaměřuje na oslovení světa úžasnými pravdami, které jsme obdrželi?

Boží ochota odpouštět

¹Potom mi ukázal velekněze Jósua, jak stojí před Hospodinovým poslem, a po pravici mu stál satan, aby proti němu vznesl žalobu. ²Hospodin však satanovi řekl: „Hospodin ti dává důtku, satane, důtku ti dává Hospodin, který si vyvolil Jeruzalém. Což to není oharek vyrvaný z ohně?“ ³Jósua totiž, jak stál před poslem, byl oblečen do špinavého šatu. ⁴A Hospodin se obrátil k těm, kteří tu před ním stáli: „Svlékněte z něho ten špinavý šat.“ Jemu pak řekl: „Pohled, sňal jsem z tebe tvou nepravost a dal jsem tě obléci do slavnostního roucha. ⁵Řekl jsem: Vstavte mu na hlavu čistý turban.“ Tu mu vstavili na hlavu čistý turban a oblékli mu šat. Hospodinův posel stál při tom. ⁶A Hospodinův posel Jósuovi dosvědčil: „Toto praví Hospodin zástupů: Budeš-li chodit po mých cestách a budeš-li střežit, co jsem ti svěřil, budeš obhajovat můj dům a střežit má nádvoří a já ti dám právo přicházet mezi ty, kteří zde stojí. – ⁸Nuže slyš, veleknězi Jósua, ty i tvoji druhové, kteří sedí před tebou: Tito muži jsou předzvěstí toho, že přivedu svého služebníka, zvaného Výhonek. ⁹Hle, tu je kámen, který kladu před Jósua: jeden kámen, na něm sedm očí. Já sám na něm vyryji znak, je výrok Hospodina zástupů, a odklidím nepravost této země v jediném dni. ¹⁰Onoho dne pak, je výrok Hospodina zástupů, pozvete jeden druhého pod vinnou révu a pod fíkovník.“ (Za 3, 1–10)

Osobní studium

Snad jen s výjimkou Izajáše 53. kapitoly není ve Starém zákoně jiný text, jenž by odhaloval úžasnou pravdu o spasení skrze víru lépe než Zacharjáš 3. V tomto vidění je velekněz Jósua souzen kvůli obviněním, která proti němu jako „oficiální“ žalobce vznesl satan. Obvinění proti veleknězi se vztahují i na národ, jehož byl Jósua představitelem. Jméno Jósua znamená „Hospodin zachraňuje“ či „Hospodin je spása“ (toto jméno je možné také psát jako Ješua, což je zkrácená verze jména Jehošua, tedy Jozue; v řečtině se toto jméno přepisuje jako Iésús, tedy Ježíš; viz také Mt 1,21).

Pokud v Bibli někdo stojí po něčí pravici, pak ho brání a chrání. Žalmista říká: „Hospodina stále před očí si stavím, je mi po pravici, nic mnou neotřese“ (Ž 16,8; viz také Ž 44,4). V tomto případě žalobce dělá pravý opak (Ž 109,6). Zatímco se Jósua přimlouvá před Bohem za svůj lid, satan jej obviňuje z hříšnosti.

Hospodin však jeho obvinění zavrhuje a připomíná žalobci, že ve své milosti si už Jósua vyvolil. Jeho lid již navíc vytrpěl plnou míru Božího trestu. Jósua a pozůstatek lidu byli jako oharek vyrvaný z ničivého ohně (Am 4,11) dlouhého babylonského zajetí.

Na příkaz Hospodinova posla je Jósua vyslečen ze svého šatu, který symbolizuje hříchy lidu, očištěn a pak oblečen do nového slavnostního roucha spasení a spravedlnosti.

Nakonec je Jósua pověřen, aby konal Boží vůli a chodil po Božích cestách, tedy aby zaujal postoj, který mu přinese hojnost požehnání.

„Velekněz v žádném případě netvrdí, že by Boží lid byl bez viny. Oblečen do špinavého šatu, který symbolizuje hříchy lidu, jež zastupuje, stojí před Božím poslem, přiznává jejich viny a odvolává se na vykonané pokání. V pokoře se spoléhá na milost Spasitele, který odpouští hříchy.“ (OSU 219; PK 583.584) Velekněz se ve víře dovolává Božích zaslíbení. Tato zaslíbení samozřejmě zahrnují i plášť Kristovy spravedlnosti.

Aplikace

Představ si, že by ses musel ve svém „špinavém šatu“ postavit před Boha. Jak velká naděje je v Zacharjášovi 3. kapitole představena? Jak se na ní nejen můžeš podílet, ale také ji zjevovat svým posvěceným životem?

Ne lidskou silou

¹Potom mě posel, který se mnou mluvil, znovu vzbudil jako toho, kdo musí být probuzen ze spánku, ²a zeptal se mě: „Co vidíš?“ Odvětil jsem: „Hle, vidím svícen, celý ze zlata, a na něm nahoře mísa se sedmi kahany. Všechny kahany na něm mají nahoře po sedmi hubičkách. ³A nad ním dvě olivy, jedna z pravé strany a druhá z levé strany mísy.“ ⁴Nato jsem se zeptal posla, který se mnou mluvil: „Co to znamená, můj pane?“ ⁵Posel, který se mnou mluvil, mi odpověděl. Řekl mi: „Ty nevíš, co to znamená?“ Řekl jsem: „Nevím, můj pane.“ ⁶Nato mi řekl: „Toto je slovo Hospodino k Zerubábelovi: Ne moci ani silou, nýbrž mým duchem, praví Hospodin zástupů. ⁷Čím jsi ty, veliká horo, před Zerubábelem? Rovinou. On vynese poslední kámen za hlučného povolávání: „Jeruzalém došel milosti!““ (Za 4, 1–7)

Osobní studium

V tomto vidění spatřil Zacharjáš svícen napájený dvěma olivovníky, který připomíná svícen umístěný ve svatyni na poušti (Ex 25,31–40). Sedm kahanů je uspořádáno kolem veliké mísy, jež slouží jako zásobník oleje.

Mísa s bohatou zásobou oleje symbolizuje plnost Boží moci skrze Ducha svatého. Sedm kahanů září jasným světlem, které znázorňuje trvalou Boží přítomnost, jež rozptyluje veškerou temnotu. Tak jako je olivový olej bez jakéhokoli lidského zásahu přiváděn přímo ze stromů do mísy s olejem na vrcholu svícnu, tak je i síla pocházející od Boha nepřetržitá, dostatečná a obejde se bez lidského přičinění.

Vidění, které prorok dostal, obsahuje poselství, že chrám v Jeruzalémě bude brzy obnoven. Dokončení práce je zaručeno nejen lidským úsilím, ale především Božím Duchem. Toto smělé poselství obdržel prorok navzdory skutečnosti, že překážky, jimž museli stavitelé čelit, jim připadaly jako „veliká hora“ (v. 7).

Prorok se nedozvěděl, koho svícen představuje, ale můžeme si být jisti, že dva olivovníky symbolizují dva judské vůdce, Jósua a Zerubábel. Ze světského hlediska se Zerubábelovo postavení nikdy nemohlo vyrovnat královské moci a síle jeho předchůdců – Davida a Šalomouna. Z lidského pohledu byly veškeré prostředky a úsilí, jež měli stavitelé k dispozici, nedostatečné. Ale Boží slovo obsahuje zaslíbení, že „král se nezachrání velkým vojskem, rek se nevyprostí velkou zmužilostí“ (Ž 33,16). Takto je vůdcům řečeno, že mohou oslavit Hospodina každým detailem služby jedině tehdy, když je vede Duch Boží.

Tento prorocký text obsahuje jednu důležitou zásadu, kterou bychom si jako křesťané měli zapamatovat: Bůh nás může povolát k obtížným úkolům a skrze dílo svého Ducha dokáže splnit svůj záměr (viz Fp 2,13; 4,13). Svým Duchem Bůh dává sílu k vykonání jeho díla, stejně jako to dělal i v minulosti. Hospodin působí skrze ty, kdo se jím nechají použít.

Aplikace

Pozorně si přečti Za 4,6. Proč je tak důležité, abys měl neustále na paměti, že jsi zcela závislý na Bohu? Co se může stát, když zapomeněš, že zdrojem všeho, co máš či umíš, je pouze Bůh a jeho moc, která v tobě působí?

Nestačí se postit

4I stalo se ke mně slovo Hospodina zástupů: 5„Řekni všemu lidu země i kněžím: Když jste se postili a nařikali pátého a sedmého měsíce, teď už po sedmdesát let, postili jste se opravdu kvůli mně? 6A když jíte a pijete, nejíte a nepijete si pro sebe?“ ... 8I stalo se slovo Hospodinovo k Zacharjášovi: 9„Toto praví Hospodin zástupů: Vynášejte pravdivé rozsudky a ať každý prokazuje svému bratru milosrdenství a slitování. 10Neutiskujte vdovu a sirotka, bezdomovce a trpícího, nikdo ať ve svém srdci nezamýšlí proti bratru nic zlého. 11Ale oni tomu odmítli věnovat pozornost, svéhlavě se obrátili zády a zacpali si uši, aby neslyšeli. 12Srdce měli jako z křemene a neslyšeli zákon ani slova, která posílal Hospodin zástupů svým duchem skrze dřívější proroky. Proto je postihlo velké rozlíčení Hospodina zástupů. (Za 7,4–6.8–12)

Osobní studium

Ve druhém roce Zacharjášovy služby přišla do Jeruzaléma delegace z Bét-elu, aby předložila dotaz kněžím a prorokům (viz Za 7,1–3). Když žili lidé v babylonském exilu, v pátém měsíci se postili a truchlili nad zkázou chrámu (2Kr 25,8.9). Kromě toho se postili ještě ve čtvrtém, sedmém a v desátém měsíci (Za 8,19). Ve čtvrtém měsíci si připomínali prolomení jeruzalémských hradeb (Jr 39,2). Půst v sedmém měsíci, v den smíření, byl jediný postní den, který jim skrze Mojžíše nařídil Bůh (viz Lv 16). A konečně v desátém měsíci lid nařikal nad obléháním Jeruzaléma (Jr 39,1). Vzhledem k tomu, že vyhnanství nyní skončilo a obnova chrámu byla téměř dokončena, lid si kladl otázku, zda je nutné, aby se stále ještě postili v pátém měsíci.

Boží odpověď skrze Zacharjáše (Za 7,8–14) má dvě části: Na jednu stranu je nutné, aby Boží lid nezapomněl na svou minulost, aby se nedopouštěl stejných chyb. Bůh varoval jejich předky, že od nich očekává život ve víře a poslušnosti. Vyhnanství bylo trestem za jejich vytrvalou vzpouru. Bůh proto vyzývá lid, aby se poučil ze svých minulých chyb. Na druhou stranu si Hospodin nelíbí v hladovění lidí. Když se postí a ponižují před Bohem, mělo by se v jejich počínání odrážet pokání a pokora. Jestliže se někdo postí, aby mohl litovat sám sebe, je to mrhání časem a úsilím. Půst by měl mimo jiné symbolizovat to, že umíráme sami sobě, abychom mohli odložit své vlastní „já“, oslovovat druhé a sloužit jejich potřebám. „Duch praveho půstu a modlitby znamená, že podřídíme Bohu svou mysl, srdce i vůli.“ (CD 189)

Aplikace

Uveď příklady, jak můžeme smysluplné náboženské činnosti či úkony, které bychom měli opravdově prožívat ve svém duchovním životě, jako je například půst, nebo dokonce i modlitba, proměnit v pouhé formální praktiky. Co můžeme naopak udělat, aby k tomu nedošlo? O své odpovědi se poděľ ve třídě sobotní školy.

Podněty k zamyšlení

„Satan ví, že každý, kdo poprosí o odpuštění, bude ospravedlněn; proto hříšníkům neustále připomíná jejich přestoupení a bere jim odvahu předstoupit před Boha. Snaží se, aby i jejich nejlepší skutky vypadaly jako hříšné. Nespočetnými způsoby, jemnými i tvrdými, se snaží dosáhnout jejich odsouzení.

Člověk není schopen ve své vlastní síle čelit útokům a obviněním nepřítele. Ale Ježíš, náš Přímluvce, obhájí každého, kdo mu skrze pokání a víru odevzdá svou duši. Na kříži Golgoty získal dostatečně silné argumenty, kterými dokáže vyvrátit každé obvinění. Protože dokonale zachoval Boží zákon, byla mu dána veškerá moc na zemi i na nebi. Žalobci svého lidu říkají: ‚Budeš potrestán, satane! Svůj lid jsem vykoupil vlastní krví, jsou uhlíkem vyrvaným z ohně.‘ (Viz Za 3,2.) A všechny, kdo se na něj ve víře spoléhají, ujišťuje: ‚Pohled, sňal jsem z tebe tvou nepravost a dal jsem tě obléci do slavnostního roucha.‘ (Za 3,4)“ (OSU 220.221; PK 586.587)

Otázky k rozhovoru

- 1. Jak nám pomáhá výše uvedený citát Ellen Whiteové pochopit velkou pravdu o spasení pouze z milosti? Jak je možné z těchto slov čerpat útěchu a naději ve chvílích velké osobní malomyslnosti, kterou v nás vyvolávají naše chyby a nedostatky? Jak se můžeme naučit proměňovat tuto úžasnou pravdu ve zdroj síly, jenž nám pomůže v situaci zoufalství pramenící z pocitu naší nehodnosti neodvracet se od Hospodina? Jak se pro nás může tato úžasná pravda stát zdrojem odhodlání vytrvat v lásce k Bohu a zachovat všechna jeho přikázání?*
- 2. Ve třídě sobotní školy diskutujte o poslední otázce v oddílu na čtvrtek. Proč je tak snadné padnout do této pasti? Jaká případná nebezpečí nám zároveň hrozí, když děláme z našeho náboženství pouze jakýsi druh sociální služby? Jak lze dosáhnout správné vyváženosti?*
- 3. Přestože některé části knihy Zacharjáš mohou být (a skutečně jsou) obtížné, jaká praktická ponaučení o křesťanském životě si z ní můžete vzít?*

Nejvzácnější dar nebes (Zacharjáš)

Texty na tento týden

Za 8,2–5.11.12.16.17.22.23; 9,9; 12,10; 13,7–9; 14,7–9.16; J 12,13–15; 19,37; Zj 1,7; Mt 26,31

Základní verš

„Tak je Hospodin, jejich Bůh, v onen den zachrání, stádečko svého lidu. Jako drahokamy v čelence budou zářit nad jeho zemí.“ (Za 9,16)

Hlavní myšlenka

Kniha Zacharjáš obsahuje několik nádherných mesiánských proroctví, která poukazují na Ježíše a utvrzují nás ve víře v něj.

Jádrem biblického poselství je nejkrásnější příběh, který byl kdy vyprávěn – příběh o Bohu Stvořiteli, jenž v osobě svého Syna opustil slávu nebes, aby zachránil lidstvo před hříchem a smrtí. Druhá polovina knihy Zacharjáš obsahuje několik mesiánských proroctví – starozákonních prorockých zaslíbení o Ježíši, který je naším Spasitelem.

Tato zvláštní zaslíbení v knize Zacharjáš obdržel nejprve Boží lid žijící v tehdejší nebezpečné době, aby neztratil ze zřetele příslib vykoupení. Přestože bychom nikdy neměli přehlížet původní kontext těchto proroctví, jejich význam by se rovněž neměl omezovat jen na jejich naplnění v minulosti. Proto se budeme zabývat spíše tím, jak se tato zaslíbení naplnila v Ježíši Kristu. Budeme se orientovat na jejich univerzální naplnění, které ovlivnilo konečný osud světa.

Roucho jednoho Judejce

²„*Toto praví Hospodin zástupů: Horlím pro Sijón velkou horlivostí, horlím pro něj velmi rozhořčeně.* ³*Toto praví Hospodin: Vrátím se na Sijón a budu bydlet uprostřed Jeruzaléma. Jeruzalém bude nazýván Město věrné a hora Hospodina zástupů Hora svatá.* ⁴*Toto praví Hospodin zástupů: Opět budou sedat na náměstích Jeruzaléma starci a stařeny, každý s holí v ruce pro vysoké stáří.* ⁵*Náměstí toho města budou plná chlapců a děvčat; ti si budou hrát na jeho náměstích. ...* ¹¹*Ale nyní nebudu jednat s pozůstatkem tohoto lidu jako za dřívějších dnů, je výrok Hospodina zástupů.* ¹²*Vzejde setba pokoje: vinná réva vydá své plody, země svou úrodu a nebesa svou rosou. To všechno dám jako dědictví pozůstatku tohoto lidu. ...* ¹⁶*Konejte toto: Mluvte každý svému bližnímu pravdu. Vynášejte ve svých branách pravdu a pokojný soud.* ¹⁷*Nezamýšlejte nikdo ve svém srdci proti bližnímu nic zlého. Nelibujte si v křivé přísaze. To všechno nenávidím, je výrok Hospodinův. ...* ²²*A budou přicházet četné národy i mocné pronárody, aby hledaly v Jeruzalémě Hospodina zástupů a naklonily si ho.* ²³*Toto praví Hospodin zástupů: V oněch dnech se chopí deset mužů z pronárodů všech jazyků pevně cípu roucha jednoho Judejce a řeknou: ‚Půjdem s vámi. Slyšeli jsme, že s vámi je Bůh.‘“ (Za 8,2–5.11.12.16.17.22.23)*

Osobní studium

Od 8. kapitoly dochází v knize Zacharjáš k radikálnímu obratu. Hospodin sesílá řadu poselství, v nichž odhaluje budoucnost světa a úlohu Božího lidu v ní. Některé úryvky v těchto kapitolách jsou těžko pochopitelné, ale budoucnost je zjevně pozitivní.

Božím plánem bylo, aby se Jeruzalém stal opět bezpečným místem, kde budou na náměstích plných hrajících si chlapců a děvčat sedávat staří lidé (Za 8,4.5). Obyvatelům města obsazeného dobyvateli znělo zaslíbení o ulicích bezpečných pro mladé i staré jako sen.

Boží lid neměl navždy zůstat malým podřízeným národem. Místo toho se měl stát magnetem, k němuž budou přitahovány národy, aby uctívaly Hospodina, Krále nad celou zemí (Za 14,9). Použití výrazu „všech jazyků“ v Za 8,23 naznačuje, že prorocství předvíдалo celosvětové hnutí.

Zacharjásovi – stejně jako Izajášovi (Iz 2) a Izajášovu současníkovi Micheášovi (Mi 4) – Bůh ukázal, že nastane den, kdy zástupy lidí z mnoha měst a národů přijdou do Jeruzaléma, aby se modlili a hledali Hospodina. Všichni uznají, že Bůh je přítomen na Sijónu a žehná těm, kdo ho uctívají.

Zprávy z evangelií naznačují, že se tato mesiánská zaslíbení začala naplňovat ve službě Ježíše Krista. Při jedné příležitosti například Ježíš prohlásil, že až bude vyvýšen ze země, přitáhne všechny k sobě (J 12,32).

Kristova církev, nazývaná také „Izrael Boží“ (Ga 6,16), má v dnešní době přednost, že se může podílet na tomto poslání. Máme nést světlo spasení až na samý konec země. Takto se může Boží lid stát pro svět velkým požehnáním.

Aplikace

Přečti si obzvláště Za 8,16.17. Jak se v době, kdy naše církev usiluje o oživení a reformaci, můžeš naučit vyhýbat věcem, o nichž Bůh říká, že je nenávidí?

Přichází k tobě tvůj král

Rozjásnej se, sijiónská dcero, dcero jeruzalémská, propukni v hlavo! Hle, přichází k tobě tvůj král, spravedlivý a zachráněný, pokořený, jede na oslu, na oslátku, osličím mláděti. (Za 9,9)

¹³Vzali palmové ratolesti, šli ho uvítat a volali: „Hosanna, požehnaný, jenž přichází ve jménu Hospodinově, král izraelský.“¹⁴Ježíš našel oslátku a vsedl na ně, jak je psáno: ¹⁵„Neboj se, dcero Siónská, hle, král tvůj přichází, sedě na oslátku.“ (J 12,13–15)

Osobní studium

Ježíšův triumfální vjezd do Jeruzaléma jej představuje jako Krále. Radost a jásání jsou v Bibli spojovány obzvláště s oslavou Boha jako Krále (Ž 47, 96 a 98). Tento laskavý Vládce přinese spravedlnost, spasení a trvalý mír. Jeho panství bude sahat až na samý konec země.

Když Ježíš jen několik dnů před svou smrtí vjel na oslu do Jeruzaléma, mnoho lidí jásal nad jeho příjezdem. Někteří se radovali, protože doufali, že svrhne římskou moc a nastolí v Jeruzalémě Boží království. Ale místo toho, aby se Ježíš nechal korunovat izraelským králem, zemřel na kříži a pak vstal z hrobu. Mnoho svých následovníků, zvláště pak ty, kteří hledali a očekávali politického vůdce, nepochybně zklamali. Tito lidé však sotva tušili, že jejich očekávání nebyla ničím ve srovnání s tím, co mohli obdržet skrze Ježíšovu smrt.

„Ježíš chtěl vstoupit do Jeruzaléma jako král přesně podle židovských zvyklostí. Izraelští králové jezdili na oslátku a také Mesiáš měl na něm podle prorocství přijet do svého království. Sotva Ježíš usedl na oslátku, ozvalo se vítězoslavné volání. Lidé jej vítali jako Mesiáše, svého krále. Ježíš jejich pocty, které dříve vždy odmítal, přijal. Pro učedníky to byl důkaz, že se jejich radostné očekávání naplní a že uvidí Ježíše na trůně. Dav byl přesvědčen, že nadchází hodina jeho osvobození.“ (TV 361.362; DA 570)

Aplikace

Už toho bylo hodně napsáno o tom, jak veliké nadšení projevoval dav Ježíšovi, když všechno vypadalo dobře; ale když se věci nedařily, mnozí lidé z téhož davu se od něj odvrátili (a někteří se dokonce otevřeně postavili proti němu). Co se můžeš z této události naučit o nebezpečí falešných očekávání, když se například dovoláváš zaslíbení o uzdravení nebo o vítězství nad hříchem, a nenaplní se tak, jak jsi očekával. Jak můžeš budovat víru, která neochabne, přestože se věci nevyvíjejí, jak jsi doufal, očekával nebo jak ses za ně modlil?

Ten, kterého probodli

Alle na dům Davidův, na toho, jenž sídlí v Jeruzalémě, vyleji ducha milosti a proseb o smilování. Budou vzhlížet ke mně, kterého probodli. Budou nad ním naříkat, jako se naříká nad smrtí jednorozeného, budou nad ním hořce lkát, jako se hořce lká nad prvorozeným. (Za 12,10)

A na jiném místě Písmo praví: „Uvidí, koho probodli.“ (J 19,37)

Hle, přichází v oblacích! Uzří ho každé oko, i ti, kdo ho probodli, a budou kvůli němu naříkat všechna pokolení země. Tak jest, amen. (Zj 1,7)

Osobní studium

Kapitoly 12–14 v knize Zacharjáš odhalují několik událostí, které se mohly stát, kdyby Izrael zachoval věrnost Bohu. Zaprvé, Hospodin by zajistil úplné vítězství nad silami zla a nad nepřátelskými národy, jež se snažily klást odpor plánu spasení (Za 12,1–9). Ačkoli se měl Jeruzalém stát Božím nástrojem k dosažení tohoto triumfu, samotné vítězství mělo být důsledkem Hospodinova zásahu. Nepřítel by byl nakonec zcela poražen a zničen.

Zacharjáš 12,10 je přechodem od fyzického vysvobození – od toho, co by se stalo, kdyby byl Izrael věrný – k duchovnímu vysvobození věrného Božího lidu. Na vůdce a lid Bůh vylije ducha milosti a proseb o smilování. Toto usvědčující dílo Ducha Božího bude mít za následek hluboké pokání a duchovní oživení – tedy to, oč usiluje i naše církve.

Když Bůh vylévá svého Ducha, jeho lid vzhlíží k tomu, kterého probodli, a naříká nad ním, jako se naříká nad smrtí jednorozeného syna. Původní hebrejské slovo, které se překládá jako „probodli“, vždy popisuje určitý druh fyzického násilí, jež obvykle vede ke smrti (Nu 25,8; 1S 31,4). Bolestný zármutek lidí je ještě prohlouben vědomím, že smrt Ježíše Krista způsobili svými hříchy.

Je dosti zajímavé, že jeden z tradičních židovských výkladů zastává názor, že verš v Za 12,10 poukazuje na Mesiáše. To je samozřejmě pravda: hovoří o Ježíši a jeho smrti na kříži (srovnej s Iz 53).

Aplikace

„Výjevy z Golgoty si zaslouží ty nejhlubší emoce. Ve svých myšlenkách a představách nikdy nedokážeme plně pochopit, že Kristus ve své dokonalosti a nevinosti měl vytrpět tak bolestnou smrt a nést tíhu hříchů celého světa.“ (2T 213) Jak si můžeš stále více vážit toho, co pro tebe Kristova smrt znamená a co ti nabízí?

Dobrý pastýř

⁷ „*Probuď se, meči, proti mému pastýři, proti reku, mému společníku, je výrok Hospodina zástupů. Bij pastýře a ovce se rozprchnou! K maličkým však obrátím svou ruku.* ⁸ *Z celé země, je výrok Hospodinův, budou dvě třetiny vyhlazeny, zajdou, jen třetina v ní zbude.* ⁹ *Tu třetinu však provedu ohněm. Přetavím je, jako se taví stříbro, přezkouším je, jako se zkouší zlato. Ti budou vzývat mé jméno a já jim odpovím. Řeknu: ‚Toto je můj lid! A oni řeknou: ‚Hospodin je můj Bůh.‘“ (Za 13,7–9)*

Tu jim Ježíš řekl: „Vy všichni ode mne této noci odpadnete, neboť je psáno: ‚Budu bít pastýře a rozprchnou se ovce stáda.“ (Mt 26,31)

Osobní studium

Po celá staletí nacházeli jak židovští, tak křesťanští čtenáři Bible v knize Zacharjáš četné odkazy na Mesiáše a jeho dobu. Křesťané se samozřejmě domnívali, že se tyto texty vztahují k životu a službě Ježíše Krista: vítězný, ale mírumilovný Král (Za 9,9); ten, kterého probodli (Za 12,10); bitý Pastýř (Za 13,7).

V Za 11,17 prorok popisuje meč vztyčený proti „ničemnému pastýři“. V Za 13,7–9 je však popsán výjev, v němž se meč Hospodinova soudu obrací proti dobrému Pastýři. Dobrý Pastýř je bit a jeho stádo se rozprchne. Jeho smrt vede k velké zkoušce Božího lidu, během níž někteří hynou a všichni věrní jsou pročištěni.

V Mt 26,31 a Mk 14,27 je zaznamenáno, jak Ježíš aplikoval proroctví ze Za 13,7 na události, k nimž mělo oné noci dojít. Ještě důležitější je však ponaučení o Boží věrnosti na rozdíl od lidské nevěry, kdy se ucedníci tváří v tvář nesnázím rozprchli (viz Mt 26,56 a Mk 14,50).

Obraz Boha jako pastýře nacházíme v Bibli na mnoha místech, počínaje 1. knihou Mojžíšovou (Gn 48,15) a konče Zjevením (Zj 7,17). Skrze proroka Ezechiele Bůh napomenul nezodpovědné pastýře svého lidu a slíbil, že bude hledat ztracené ovce a starat se o ně. Ježíš vztáhl tato slova sám na sebe a prohlásil, že On je tím dobrým Pastýřem, který položí svůj život za ovce (J 10,11).

Aplikace

Vzpomeň si na situace, kdy jsi byl Hospodinu nevěrný. Jak ti i přesto nadále projevuje svou milost a slitování? Jaká musí být tvá odezva na tuto milost a slitování?

Král celého světa

⁷A nastane den jediný, známý jen Hospodinu, kdy nebude den ani noc; i za večerního času bude světlo. ⁸V onen den poplynou z Jeruzaléma živé vody, polovina k moři východnímu, polovina k západnímu, v létě jako v zimě. ⁹Hospodin bude Králem nad celou zemí; v onen den bude Hospodin jediný a jeho jméno jediné. ... ¹⁶Všichni pak, kdo zbyli ze všech pronárodů, které vytáhly proti Jeruzalému, budou každoročně putovat, aby se klaněli Králi, Hospodinu zástupů, a slavili slavnost stánků. (Za 14,7–9.16)

Osobní studium

V poslední kapitole své knihy popisuje Zacharjáš den, kdy se všechny zatvrzelé národy shromáždí proti Jeruzalému. V posledním okamžiku Hospodin zakročí, aby vysvobodil svůj lid a nastolil věčné království na zemi. Až zničí všechny, kdo se mu stavějí na odpor, všechny národy budou uctívat jediného pravého Boha. Hospodin se stane králem nad celým světem. Bude jediným Bohem a jeho jméno bude vyvýšeno nad všechna jména. Tyto události se naplní celosvětově při závěrečném vykoupení Božího lidu.

Když Zacharjáš zvěstoval příchod Mesiáše, nerozlišoval mezi jeho prvním a druhým příchodem. Stejně jako ostatní proroci viděl přicházející království Mesiáše jako jednu slavnou budoucnost. Teprve ve světle Kristova prvního příchodu můžeme nyní dělat rozdíl mezi oběma příchody. Také můžeme cítit vděčnost za vše, co Ježíš vykonal pro naše spasení na Golgotě. Smíme tedy s radostí hledět do budoucnosti a očekávat věčné Boží království (viz Da 7,14).

Závěrečná část této prorocké knihy popisuje Jeruzalém v jeho slávě, vyvýšený, plný lidí a bezpečný. Zachránění ze všech národů se budou podílet na uctívání věčného Krále. Celé město Jeruzalém bude naplněno svatostí chrámu.

Pokud vnímáme tato slavná zaslíbení v kontextu učení celé Bible, je jasné, že ke konečnému naplnění těchto předpovědí dojde v novém Jeruzalémě, kde se sejde Boží lid z celého světa a bude navždy uctívat Hospodina. To vše se stane teprve po druhém Ježíšově příchodu. Tématem věčných chval Božího lidu bude Hospodinovo spasení, jeho dobrota a moc, jak se píše i v závěru slavné písně, kterou zpívali Izraelci po přechodu přes moře: „Hospodin kraluje navěky a navždy“ (Ex 15,18). Všichni starověcí proroci a věrní lidé z minulosti s dychtivým očekáváním vyhlíželi tuto vrcholnou událost.

Aplikace

Přemýšlej o konečném vykoupení, jež nám Bůh zaslíbil – o novém nebi a nové zemi bez hříchu, smrti, utrpení a ztrát. Uved' všechny důvody, které máš pro tuto naději. Jak je můžeš mít každý den na zřeteli, a to zvláště v dobách nesnáží, strachu a bolesti?

Podněty k zamyšlení

„V nejménějších obdobích svého dlouhého zápasu se zlem Boží lid vždy dostává vidění o věčných Hospodinových záměrech. Je mu dovoleno pohlédnout skrze oponu přítomných zkoušek až k slavným událostem budoucnosti, kdy vykoupení získají zaslíbenou zemi jako dědictví. Dnes se již velké drama věků rychle blíží ke svému závěru a brzy přijde doba, kdy se naplní daná zaslíbení.“ (OSU 270; PK 722)

„Národ spasených nebude potřebovat žádný jiný zákon kromě zákona Božího. Všichni budou šťastní a budou žít jako jedna rodina. Jitřní hvězdy spolu budou zpívat, synové Boží jásat radostí, když Bůh a Kristus společně prohlásí: „Nebude už hříchu, nebude už smrti.““ (OSU 273; PK 732.733)

Otázky k rozhovoru

- 1. Jakkoli lidé usilovali a usilují o nápravu věcí v našem světě, jeho stav se i nadále zhoršuje. Podle Bible nastane ráj, po němž tak toužíme, teprve tehdy, až se vrátí Kristus a obnoví tento svět. Třebaže známe tuto pravdu, proč jsme i přesto povoláni, abychom přinášeli tomuto světu pokud možno co nejvíce útechy, uzdravení a úlevy?*
- 2. V oddílu na čtvrté je zdůrazněna důležitá skutečnost, že mnohá starozákonní proroctví hovoří o Ježíšově příchodu tak, jako by odkazovala na jednu událost, a nikoli na dvě. Co nám to říká o tom, jak úzce spolu souvisí první a druhý příchod v plánu spasení? Proč je tomu tak? Proč by bez prvního příchodu nemohl existovat druhý a proč by byl první příchod bez druhého zbytečný?*
- 3. Usilujeme o oživení v našich sborech. Můžeme si ze studia knihy Zacharjáše vzít nějaká ponaučení, která by nám pomohla jako jednotlivcům i jako církvi připravit se na vylití Ducha svatého, jež je pro oživení a reformaci, kterou tak naléhavě potřebujeme, nezbytné?*

Abychom nezapomněli! (Malachiáš)

Texty na tento týden

Mal 1,6–8; 2,13–16; 3,1–10.13–24

Základní verš

„Od východu slunce až na západ bude mé jméno veliké mezi pronárody. Na každém místě budou přinášet mému jménu kadidlo a čistý obětní dar. Zajisté bude mé jméno veliké mezi pronárody, praví Hospodin zástupů.“ (Mal 1,11)

Hlavní myšlenka

Kniha Malachiáš představuje, jak hluboce je Bůh oddaný svému lidu, ale také ukazuje na povinnosti, jež má vyvolený národ vůči Hospodinu.

Jméno Malachiáš znamená „Můj posel“. O tomto prorokovi víme jen to, co lze vyčíst z útržkovitých informací v jeho krátké knize, která uzavírá Starý zákon.

Hlavním poselstvím Malachiáše je představení Boha, který v celých dějinách projevoval svému lidu lásku. Hospodin však očekával, že vyvolený národ a jeho vůdcové budou poslouchat jeho příkázání. Ačkoli zjevné modlářství zřejmě vymizelo (zdá se, že kniha byla napsána pro Židy, kteří se vrátili z babylonského zajetí), lidé nesplňovali očekávání smlouvy. I když předstírali zbožnost, jednalo se o pouhý formalismus bez upřímného přesvědčení.

Kéž bychom se jako církve měli před takovým postojem na pozoru!

Hospodin je veliký

“Syn ctí svého otce a služebník svého pána. „Jsem-li Otec, kde je úcta ke mně? Jsem-li Pán, kde je bázeň přede mnou, praví Hospodin zástupů vám, kněží, kteří zlehčujete mé jméno. Ptáte se: „Čím zlehčujeme tvé jméno?“ Přinášíte na můj oltář poskvrněný chléb a ptáte se: „Čím jsme tě poskvrnili?“ Tím, že říkáte, že Hospodinův stůl není třeba brát vážně. ⁸Když přivádíte k oběti slepé zvíře, to není nic zlého? Když přivádíte kulhavá a nemocná, to není nic zlého? Jen to dones svému místodržiteli, získáš-li tak jeho přízeň a přijme-li tě, praví Hospodin zástupů.“ (Mal 1,6–8)

Osobní studium

Prorok Malachiáš dává do protikladu Hospodinovu lásku k jeho lidu s postojem kněží, které obviňuje z hříšného pohrdání svatým Božím jménem. Když tito Áronovi potomci plnili své povinnosti v chrámu, přijímali jako oběti pro Hospodina kulhavá, slepá a nemocná zvířata. Tím v lidech vyvolávali mylný dojem, že oběti nejsou důležité. Bůh však na poušti nařídil Áronovi a jeho synům, že obětní zvířata mají být bez jakékoli vady (viz Lv 1,1–3; 22,19).

Dále prorok uvádí tři důležité důvody, proč si Bůh zaslouží, aby ho izraelský národ ctil a respektoval. (1) Bůh je jejich Otec. Tak jako by měly děti ctít své rodiče, musí si i lid vážít svého Otce v nebi. (2) Bůh je jejich Pán. Sluhové poslouchají své pány a stejně by se měl i Boží lid chovat k Hospodinu. (3) Bůh je Král. Ani pozemský král by nepřijal od nikoho ze svých poddaných jako dar zvíře s nějakou vadou či nemocí. Prorok se proto ptá, proč lidé přinášejí taková zvířata Králi králů, který vládne celému světu.

Jejich jednání bylo samozřejmě v Božích očích o to hanebnější, že všechny tyto oběti ukazovaly na Ježíše, neposkvrněného Božího Syna (J 1,29; 1Pt 1,18.19). Zvířata měla být bez vady, protože i Ježíš byl dokonalou obětí.

„Boží milovaný Syn sestoupil do žaláře hrobu, který ho uvěznil ve svých kamenných komnatách. Kdyby jen jediný hřích poskvrnil jeho charakter, kámen od vchodu do skalní dutiny by nikdy nebyl odvalen a svět se svým břemenem viny by zahynul.“ (10MR 385) Lze se pak divit tomu, že oběti, které ukazovaly na Ježíše, musely být dokonalé?

Aplikace

Přemýšlej nad svým křesťanským životem. Ježíš tě zachránil, daroval ti svou milost. Dáváš mu i ty to nejlepší ze svého života? Jak se můžeš i dnes provinit postojem, který u vyvoleného lidu káral Bůh prostřednictvím Malachiáše?

Láska a úcta k druhým

¹³A ještě se dopouštíte další věci: Hospodinův oltář smáčíte slzami, pláčete a sténáte, protože již nehledí na obětní dar a nemá zalíbení v tom, co přinášíte. ¹⁴Ptáte se proč? Proto, že Hospodin je svědkem mezi tebou a ženou tvého mládí, vůči níž ses zachoval věrolomně, ačkoli je to tvá družka a žena podle smlouvy. ¹⁵Tak nejednal ten jeden, který měl částku ducha. Oč usiloval ten jeden? O Boží potomstvo. Střeďte svého ducha, nikdo ať se nezachová věrolomně k ženě svého mládí. ¹⁶„Každý ať nenávidí rozvod, praví Hospodin, Bůh Izraele, ať na svém oděvu přikryje násilí, praví Hospodin zástupů.“ Střeďte tedy svého ducha, nejednejte věrolomně! (Mal 2,13–16)

Osobní studium

Boží hlas, který představuje prorok Malachiáš ve své knize, je hlasem milujícího otce, který naléhavě prosí své děti. Když mu lidé kladou otázky a stěžují si, naslouchá jim a vede s nimi dialog. Většina záležitostí, o nichž Bůh se svým lidem diskutuje, se týká několika základních postojů.

Zatímco při bohoslužbě uznávali všichni Židé Boha jako Otce a Stvořitele, ne všichni žili tak, jako by Bůh byl Pánem jejich života. Malachiáš kárá nedostatek jejich věrnosti a oddanosti na příkladu manželství. Manželství je podle Bible posvátnou institucí, kterou ustanovil Bůh. Ten také varoval izraelský národ před uzavíráním sňatků s nevěřícími, protože takovým počínáním by se zpronevěřili svým povinnostem vůči Hospodinu a propadli by modlářství. (Viz Joz 23,12,13.)

Bůh si přeje, aby manželství bylo celoživotním závazkem. V Malachiášově době však mnoho mužů porušovalo slib, který dali „ženě svého mládí“. Muži viděli, že jejich manželky stárnou, a tak se s nimi rozváděli a ženili se s mladšími a přitažlivějšími ženami. Proto jsou v Mal 2,16 zaznamenána velmi silná slova, kdy Bůh říká, že nenávidí rozvod. Tento ostrý výrok ukazuje, jak vážně Bůh bere manželský slib, který lidé tak velmi často zlehčují. Z přísných biblických pravidel pro rozvod je zřejmé, jak posvátný je manželský svazek.

Protože rozvod byl v Izraeli legální (Dt 24,1–4), někteří muži se nerozpakovali porušit manželský slib. Zdá se, že ke konci starozákonního období se rozvod stal asi tak běžnou záležitostí, jakou je i dnes v mnoha zemích. V Bibli je však manželství důsledně představováno jako svatá smlouva uzavřená před Bohem (Gn 2,24; Ef 5,21–33).

Aplikace

Přečti si Mal 2,17. Jaké varování slyšíš v těchto slovech – a to zejména v kontextu oddílu na dnešní den? Jak se můžeš ocitnout v nebezpečí, že v sobě budeš – byť jen podvědomě – žít tento postoj?

Desátky ve skladech

¹ „**Hle, posílám svého posla, aby připravil přede mnou cestu. I vstoupí nenadále do svého chrámu Pán, kterého hledáte, posel smlouvy, po němž toužíte. Opravdu přijde, praví Hospodin zástupů.**

² **Kdo však snese den jeho příchodu? Kdo obstojí, až se on ukáže? Bude jako oheň taviče, jako louh těch, kdo bělí plátno.**

³ **Tavič usedne a pročistí stříbro, pročistí syny Léviho a přetaví je jako zlato a stříbro. I budou patřit Hospodinu a spravedlivě přinášet obětní dary.**

⁴ **Obětní dary Judy a Jeruzaléma budou pak Hospodinu vítány jako za dávných dnů, jako v dřívějších letech.**

⁵ **Předtím vás však přijdu soudit, rychle usvědčím cizoložníky a čaroděje, křivopřísežníky, utiskovatele námezdníků, vdov a sirotků, ty, kdo odpírají právo bezdomovci a mě se nebojí, praví Hospodin zástupů.“**

⁶ „**Já, Hospodin, jsem se nezměnil, ani vy jste nepřestali být syny Jákobovými.**

⁷ **Už za dnů svých otců jste se odchýlili od mých nařízení a nedbali jste na ně. Navratte se ke mně a já se navrátím k vám, praví Hospodin zástupů. Ptáte se: „Jak se máme vrátit?“**

⁸ **Sní člověk okrádat Boha? Vy mě okrádáte. Ptáte se: „Jak tě okrádáme?“ Na desátcích a na obětech pozdvihování.**

⁹ **Jste stiženi kletbou proto, že mě okrádáte, celý ten pronárod!**

¹⁰ **Přinášejte do mých skladů úplné desátky. Až bude ta potrava v mém domě, pak to se mnou zkuste, praví Hospodin zástupů: Neotevřu vám snad nebeské průduchy a nevyleji na vás požehnáni? A bude po nedostatku.“ (Mal 3, 1–10)**

Osobní studium

Ve verších zaznamenaných v Mal 3,1–10 Bůh opakuje základní poselství malých proroků: jeho láska je trvalá a neochvějná. Ve verši 7 opět zaznívá Boží výzva: „Navratte se ke mně a já se navrátím k vám.“ A lidé se ptají: „Jak se máme vrátit?“ Tato otázka se podobá dotazu uvedenému v Mi 6,6, který se týkal přinášení obětí Bohu. V knize Malachiáš však lid dostává zvláštní odpověď, která kupodivu souvisí s dáváním či nedáváním desátek. Bůh lid vlastně obviňuje, že ho okrádají o to, co mu náleží.

Zvyk přinášet Bohu desátek – tedy odevzdávat mu deset procent z příjmu – měl lidem připomínat, že Bůh je vlastníkem všeho a že vše, co mají, pochází od něj. Desátky se v Izraeli používaly k podpoře lévíjců, kteří sloužili v chrámu. Pokud člověk zanedbává odevzdávání desátek, je to podle Malachiáše totéž, jako by okrádal Boha.

Mal 3,10 je jeden z mála biblických textů, v nichž Bůh vyzývá lidi, aby ho podrobili zkoušce. Na poušti při vodách Meríba „zkoušeli“ synové Izraele opakovaně Boží trpělivost, a to Hospodina rozhněvalo (Ž 95,8–11). Zde však Bůh vyzývá Izrael, aby to s ním zkusil. Chce, aby viděli, že mu v této záležitosti mohou důvěřovat, což má podle uvedených veršů velký duchovní význam.

Aplikace

Jak tě dávání desátek (a ostatně i přinášení darů) duchovně posiluje? Jinými slovy, jsi-li nevěrný v odevzdávání desátek, proč tím podvádíš nejen Boha, ale i sám sebe?

Pamětní kniha

¹³ „Příliš smělá jsou vaše slova proti mně, praví Hospodin. Ptáte se: ‚Co mluvíme proti tobě?‘ ¹⁴ Říkáte: ‚Sloužit Bohu není k ničemu. Co z toho, že jsme před ním drželi stráž a že jsme chodili před Hospodinem zástupů zachmuřeně?‘ ¹⁵ Proto za šťastné pokládáme opovážlivce. Mají úspěch, ač se dopouštějí svévolností, pokoušejí Boha, a přece uniknou.“ ¹⁶ Tehdy ti, kteří se bojí Hospodina, o tom rozmlouvali; Hospodin to pozoroval a slyšel. A byla před ním sepsána pamětní kniha se jmény těch, kteří se bojí Hospodina a mají na mysli jeho jméno. ¹⁷ „Ti budou, praví Hospodin zástupů, v den, který připravuji, mým zvláštním vlastnictvím, budu k nim shovívavý, jako bývá shovívavý otec k synu, jenž mu slouží.“ ¹⁸ Potom uvidíte rozdíl mezi spravedlivým a svévolníkem, mezi tím, kdo Bohu slouží, a tím, kdo mu sloužit nechce. (Mal 3,13–18)

Osobní studium

V Mal 3,13–18 si lidé stěžují, že hříchy národa jsou Hospodinu lhostejné. Zdálo se, že ti, kdo se dopouštějí zla a nespravedlnosti, unikají bez povšimnutí, a tak si mnozí kladli otázku, proč by měli sloužit Hospodinu a žít spravedlivě, když jim připadá, že zlo zůstává nepotrestáno.

I v našem světě, kde existuje tolik bezpráví, je snadné se ptát, zda bude vůbec někdy zjednána spravedlnost. Uvedený text však obsahuje poselství, že Bůh o všech situacích a událostech ví a odmění ty, kdo mu zachovávají věrnost.

Výraz „pamětní kniha (či svitek)“ najdeme v Písmu pouze na tomto místě. Co učí následující texty o Božích knihách, v nichž jsou zaznamenány skutky a jména lidí? Ex 32,32; Ž 139,16; Iz 4,3; 65,6; Zj 20,11–15

Je tedy možné říci, že Bůh všechno ví. Zná ty, kdo jsou jeho (2Tm 2,19), i ty, kdo jeho nejsou. Jako hříšníci se můžeme pouze dovolávat jeho spravedlnosti a zaslíbení o odpuštění a síle. Můžeme se spoléhat pouze na Kristovy zásluhy, zemřít sami sobě a žít pro Boha a pro druhé s vědomím toho, že naše jediná naděje nakonec spočívá v jeho milosti. Budeme-li doufat sami v sebe, zcela jistě zažijeme zklamání.

Aplikace

Nepropadáš někdy beznaději, že svět je nenapravitelně špatný? Někdy se zdá, že zlo je v převaze a spravedlnost proti němu nemá šanci. Jakou máš v této situaci naději? Jaká zaslíbení nacházíš ve 3. kapitole knihy Malachiáš?

Slunce spravedlnosti

19 „Hle, přichází ten den hořící jako pec; a všichni opovázlivci i všichni, kdo páchají svévolnosti, se stanou strništěm. A ten přicházející den je sežehne, praví Hospodin zástupů; nezůstane po nich kořen ani větev. 20 Ale vám, kdo se bojíte mého jména, vzejde slunce spravedlnosti se zdravím na paprscích. Rozběhnete se a budete poskakovat jako vykrmení býčci, 21 rozšlapete svévolníky, že budou jako popel pod chodidly vašich nohou v ten den, který připravuji, praví Hospodin zástupů. 22 Pamatujte na zákon mého služebníka Mojžíše, jemuž jsem vydal na Chorébu pro celého Izraele nařízení a práva. 23 Hle, posílám k vám proroka Elijáše, dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný. 24 On obrátí srdce otců k synům a srdce synů k otcům, abych při svém příchodu nestihl zemi klatbou.“ (Mal 3,19–24)

Osobní studium

V Mal 2,17 se lidé ptali: „Kde je Bůh zastávající právo?“ Od 19. verše 3. kapitoly je Bůh slavnostně ujišťuje, že jednoho dne vynese nad tímto světem rozsudek. V důsledku toho budou pyšní lidé společně s bezbožnými zničeni – budou sežehnuti ohněm jako strniště. Strniště je tvořeno nepoužitelnými částmi obilných stébel. Když zbytky stébel vhodíme do rozpálené pece, shoří za několik vteřin. Oheň bude v den Hospodinův nástrojem zkázy, stejně jako jím za dnů Noeho byla voda.

Jak text v Mal 3,19–24 představuje protiklad mezi zachráněnými a zatracenými? (Viz také Dt 30,19; J 3,16.)

Zatímco verš 19 popisuje osud bezbožných, verš 20 se zaměřuje na budoucí požehnání pro spravedlivé. Opět zaznívá odpověď na otázku: „Kde je Bůh zastávající právo?“ Tentokrát má ale podobu ujištění, že přijde den, kdy vzejde slunce spravedlnosti. Východ „slunce spravedlnosti“ je metafora pro úsvit nového dne, který zahájí novou epochu v dějinách spasení. V té době bude jednou provždy zničeno zlo, zachránění se budou radovat z toho, co pro ně Kristus vykonal, a vesmír se navěky stane bezpečným místem.

Malachiáš uzavírá svou knihu dvěma napomenutími, která vystihují biblickou víru. Tím prvním je výzva, aby lidé nezapomněli na Boží zjevení skrze Mojžíše, na prvních pět knih Bible a základ Starého zákona.

Druhé napomenutí hovoří o prorocké úloze Elijáše. Tento prorok, naplněný Duchem svatým, volal lidi k pokání a k návratu k Bohu. Ačkoli Ježíš viděl naplnění onoho proroctví v Janu Křtiteli (Mt 11,13,14), věříme také, že se znovu naplní na konci časů, kdy bude mít Bůh lid, jenž bude směle hlásat světu jeho poselství. „Věrný Eliáš představuje ty, kdo mají připravit cestu pro druhý Kristův příchod, tak jako Jan přišel v duchu Eliášově, aby připravil cestu pro Kristův první příchod.“ (CH 72.73)

Aplikace

Jak bychom měli splnit tento posvátný úkol? Jak si v tomto poslání vedeme?

Podněty k zamyšlení

„Bůh dává sluneční svit i déšť, způsobuje růst rostlin a dává schopnosti a zdraví k získávání prostředků. Protože všechna požehnání pocházejí z jeho štědré ruky, přeje si, aby mu muži a ženy na znamení vděčnosti odváděli desátky a přinášeli dary. Jedině tak se z Boží vinice nestane holá pláň. Lidé mají projevat nesobecký zájem o budování Božího díla ve všech částech světa.“ (OSU 265; PK 707.708)

Otázky k rozhovoru

- 1. Zamyslete se hlouběji nad tématem manželství v Bibli. Vzhledem k tomu, že manželství je samo o sobě tak posvátné a stvořil je sám Bůh, biblické povolení k rozvodu se řídí velmi přísnými pravidly. Koneckonců, jak posvátné a důležité by manželství bylo, kdybychom je mohli snadno ukončit? Kdybychom z něj mohli vystoupit z těch nejbanálnějších důvodů, pak by i samotné manželství bylo banální. Jak přísná pravidla pro ukončení manželství potvrzují jeho zvláštnost?*
- 2. Ve třídě sobotní školy společně přemýšlejte na textem zapsaným v Mal 2,17. Co můžeme jako adventisté sedmého dne se svým chápáním předadventního soudu říct těm, kdo vyjadřují stejné pocity, jaké popisuje tento verš?*
- 3. Malachiáš 3,19–24 hovoří o konečném zničení zatracených. Nic po nich nezůstane. Jak se toto učení liší od představy věčné hořícího pekelného ohně? Proč je rozdíl mezi těmito dvěma pohledy výstižným příkladem toho, jak může nesprávné učení vést k nesprávnému chápání Božího charakteru?*
- 4. Jedno z klasických děl ruského spisovatele Dostojevského obsahuje příběh s názvem „Velký inkvizitor“. Autor v něm vyličil církev své doby jako instituci, která má věci natolik pod kontrolou, že už nepotřebuje Krista. Hrozí nám dnes stejné nebezpečí? Pokud ano, v jakém směru? Proč může být toto nebezpečí záladnější, než si uvědomujeme?*

Použité zkratky

Biblické překlady

Standardně je v lekcích Průvodce studiem Bible používán Český ekumenický překlad. Pokud je použit jiný překlad, je u odkazu verše uvedena následující zkratka:

B21 Bible, překlad 21. století

Díla Ellen Whiteové

U českých překladů knih Ellen Whiteové je uváděno nejnovější vydání z nakladatelství Advent-Orion.

Zkratka	Anglický název
AA	The Acts of the Apostles
CD	Counsels on Diet and Foods
COL	Christ's Object Lessons
DA	The Desire of Ages
ED	Education
FL	The Faith I Live By
GC	The Great Controversy
CH	Counsels on Health
MH	The Ministry of Healing
MSS	Manuscript Releases (1MSS – svazek 1 atd.)
PK	Prophets and Kings
T	Testimonies for the Church (1T – svazek 1 atd.)
TM	Testimonies to Ministers and Gospel Workers

Zkratka	Český název
OSU	Od slávy k úpadku
PNL	Poslové naděje a lásky
PM	Perly moudrosti
TV	Touha věků
VDV	Velké drama věků
VYCH	Výchova
ŽNP	Život naplněný pokojem

Další materiály

Zkratka	Anglický název
BC	The SDA Bible Commentary (1BC – svazek 1 atd.)
RH	Advent Review and Sabbath Herald

Sbírky ve 2. čtvrtletí 2013

Misijní sbírky

Ve druhém čtvrtletí roku 2013 jsou finanční prostředky z misijních sbírek sobotní školy určeny pro činnost církve v oblasti výchovy a vzdělání dětí, aktivit mladých lidí a pro sociální a humanitární projekty. Tuto činnost naplňují Kluby Pathfinder, různé stupně adventistických škol, oddělení mládeže, sobotní škola pro děti, ADRA (sbírka na činnost a provoz proběhne 11. května) a střediska korespondenčních kurzů. Naše dary podpoří jejich práci a nasazení v celém světě. Na odvodech do světového misijního fondu se jednotlivá sdružení podílejí v roce 2013 takto:

České a Moravskoslezské sdružení	100 %
Slovenské sdružení	90 %

Sbírka 13. soboty

Finanční prostředky ze sbírky 13. soboty pomáhají uskutečnit plánované projekty církve v jednotlivých částech světa.

Ve 2. čtvrtletí 2013 jsou finanční dary určeny pro Středovýchodní africkou divizi (ECD). Tato oblast zahrnuje země Burundi, Republiku Kongo, Džibuti, Eritreu, Etiopii, Keňu, Rwandu, Somálsko, Ugandu a Tanzanii. Celou oblast obývá 323 431 000 lidí, z toho je 2 706 938 členů Církve adventistů sedmého dne, kteří se scházejí v 11 726 sborech.

Více informací naleznete na www.casd.cz. V roce 2013 všechna sdružení odvádějí na tento účel 90 % darů. Ostatní prostředky jsou určeny na stavební projekty Českého sdružení.

Sbírka darů 13. soboty se uskuteční 29. června 2013.

Edvard Miškeř, hospodář Česko-Slovenské unie

Západy slunce jsou uváděny pro zeměpisnou délku 15° a šířku 50° a jsou převzaty z webové stránky: <http://calendar.zoznam.sk>.